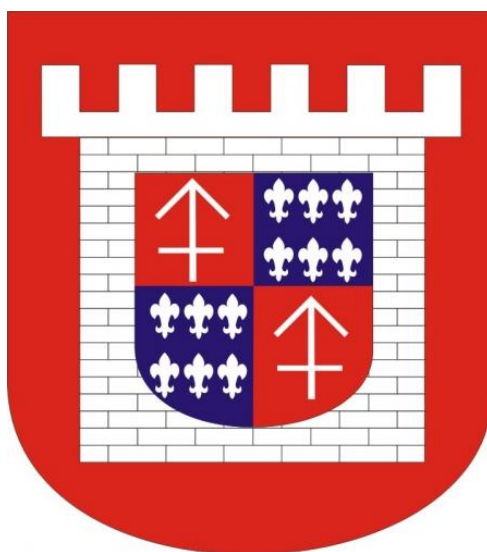

Gminny Program Rewitalizacji gminy Rydzyna

Rydzyna, 2017 r.

Zespół autorski:

Zespół autorów pod kierownictwem mgr inż. Agnieszki Bolingier

mgr inż. Grzegorz Markowski

mgr inż. Wojciech Kusek

mgr inż. Małgorzata Płotnicka

mgr inż. Janusz Pietrusiak

mgr inż. Michał Drabek

mgr inż. Agata Bechta

mgr Sylwia Piotrowska

Opieka ze strony Zarządu – mgr inż. Barbara Markiel i mgr inż. Janusz Pietrusiak

Spis treści

1.	Wprowadzenie	7
1.1.	Wstęp	7
1.2.	Najważniejsze skróty oraz pojęcia.....	8
1.3.	Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy.....	9
2.	Analiza stanu aktualnego	18
3.	Diagnoza	34
3.1.	Metodyka diagnozy	34
3.2.	Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji.....	39
3.2.1.	Podobszar rewitalizacji 1	40
3.2.2.	Podobszar rewitalizacji 7	45
4.	Założenia programowe	48
4.1.	Wizja	48
4.2.	Cele oraz kierunki działań.....	48
4.3.	Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	49
4.4.	Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	62
4.5.	Komplementarność GPR.....	69
4.6.	Szacunkowe ramy finansowe	71
5.	Zarządzanie GPR	81
5.1.	Opis struktury zarządzania realizacją GPR.....	81
5.2.	System monitorowania i oceny	84
5.3.	Aktualizacja GPR.....	88
5.4.	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach.....	89
5.4.1.	O ochronie praw lokatorów	89
5.4.2.	Komitet rewitalizacji.....	90
5.5.	Sposób realizacji GPR w zakresie planowania przestrzennego	91
5.5.1.	Niezbędne zmiany w SUIKZP	91
5.5.2.	Wskazanie MPZP koniecznych do uchwalenia lub zmiany	91
5.6.	Wskazanie czy na obszarach rewitalizacji ma zostać uchwalona SSR	93
6.	Partycypacja społeczna	95
6.1.	Zakres partycypacji społecznej.....	95
6.2.	Model włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji.....	96

6.2.1.	Na etapie przygotowania oraz wdrażania	96
6.2.2.	Na etapie monitorowania i aktualizacji	99
7.	Spis tabel	100
8.	Spis rysunków	100
9.	Spis wykresów	101

1. Wprowadzenie

1.1. Wstęp

Podstawą prawną Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna (GPR) jest ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Zgodnie z jej zapisami rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji.

Ustawa wprowadza szereg wymagań co do zawartości samego dokumentu oraz etapów jego wdrażania. Pierwszym etapem było podjęcie przez Radę Gminy Rydzyna uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Rydzyna. Na jej podstawie przystąpiono do prac nad niniejszym dokumentem.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna składa się z kilku głównych części, mianowicie:

- Wprowadzenie, które ma za zadanie przybliżyć podstawowe pojęcia z zakresu rewitalizacji oraz wprowadzić w problematykę zagadnienia.
- Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji, obejmująca analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie obszaru rewitalizacji,
- Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy,
- Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji,
- Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk,
- Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno – funkcjonalnym lub technicznym,
- Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- Szacunkowe ramy finansowe GPR wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych,
- Opis struktury zarządzania realizacją GPR, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu,
- System monitorowania i oceny GPR.

1.2. Najważniejsze skróty oraz pojęcia

Poniżej przedstawiono najważniejsze skróty:

BDL GUS – Band Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego,

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,

EFS – Europejski Fundusz Społeczny,

FS – Fundusz Spójności,

GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,

GPR – Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna,

GUS – Główny Urząd Statystyczny,

JST – jednostka samorządu terytorialnego,

MOP – Międzynarodowej Organizacji Pracy,

POP – Program ochrony powietrza,

PPP – partnerstwo publiczno-prywatne,

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,

WRPO 2014+ – Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020,

SOSW – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

SSR – Specjalna Strefa Rewitalizacji

SZOOP – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych,

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

Poniżej przedstawiono najważniejsze pojęcia:

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany i zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej itp.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw);

- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska);
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej);
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, głównie w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

1.3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie spójności GPR z obowiązującymi w Gminie Rydzyna dokumentami strategicznymi i planistycznymi w szeroko rozumianym zakresie, związanym z rewitalizacją.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku (Uchwała Nr XXIX/559/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r.)¹

Strategia rozwoju województwa jest elementem większego systemu programowania, przygotowywanego na różnych poziomach: wspólnotowym, krajowym, regionalnym i lokalnym, w układach ogólnych, horyzontalnych i sektorowych. Jej treść powinna uwzględniać ustalenia, jakie są lub będą w tych dokumentach zawarte. Jeśli możliwości realizacji strategii rozwoju województwa mają być realne, to musi się ona wpisywać w obszary interwencji tych polityk. Należy mieć

¹ <https://www.umwww.pl/strategia-wojewodztwa>

świadomość, że wszelkie cele strategii, które wykraczają poza te obszary interwencji, mogą być realizowane, lecz tylko za własne środki.

Cel generalny Strategii brzmi następująco: Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Cele strategiczne:

- Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu
- Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami
- Lepsze zarządzanie energią
- Zwiększenie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie
- Zwiększenie spójności województwa
- Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu
- Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia
- Zwiększenie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa
- Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji wspierają osiągnięcie celów zawartych w Strategii, w szczególności w zakresie aktywizacji gospodarczej oraz społecznej.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (Uchwała Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010 roku)²

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego jest dokumentem który współdecyduje o przyszłości regionu. Plan zawiera wskazania dla działań w przestrzeni, których realizacja jest wypełnieniem zadań określonych przez Strategię. Stanowi też ważne źródło informacji dla podejmowania decyzji planistycznych i inwestycyjnych, opartych o priorytety programów operacyjnych. Obok znaczenia politycznego, plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest dokumentem, który wypełnia pośredni poziom planistyczny między Koncepcją Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju a studiami uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Jest to opracowanie wyrażające podstawowe priorytety planistyczne dla kształtowania rozwoju przestrzennego Wielkopolski w najważniejszych jego aspektach – ochrony przyrody, transportu i infrastruktury oraz rozwoju osadnictwa. Ich realizacja nastąpi na szczeblu samorządu gminnego, w tym również poprzez lokalizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Celem Planu jest zrównoważony rozwój przestrzenny regionu jako jedna z podstaw wzrostu poziomu życia mieszkańców.

Realizacja tego celu opierać się będzie na dwóch celach szczegółowych:

- Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku poprzez:
 - Poprawę stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi,
 - Wzrost spójności komunikacyjnej oraz powiązań z otoczeniem,

² <http://www.wbpp.poznan.pl/plan/tekstplan.pdf>

- Wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
- Poprawę jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych,
- Wzmocnienie regionotwórczych funkcji Poznania – miasta o charakterze europola o znaczeniu krajowym oraz Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego jako dwubiegunowego układu miejskiego o znaczeniu ponadregionalnym,
- Wielofunkcyjny rozwój ośrodków regionalnych i lokalnych,
- Restrukturyzację obszarów o ograniczonym potencjale rozwojowym.
- Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa poprzez:
 - Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw,
 - Wzrost udziału nauki i badań w rozwoju regionu,
 - Wzmocnienie gospodarstw rolnych oraz gospodarki żywnościowej,
 - Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu.

Tak określone cele – główny i szczegółowe, są drogą zmierną w kierunku osiągnięcia zakładanego stanu zagospodarowania przestrzennego województwa i rozwoju społeczno – gospodarczego.

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji wspierają osiągnięcie celów zawartych w Planie w szczególności w zakresie likwidacji negatywnych zjawiska przestrzenno – funkcjonalnych.

Plan rozwoju lokalnego Gminy Rydzyna 2016 – 2022 (Uchwała Nr XV/134/2016 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 30 marca 2016 r.)³

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rydzyna na lata 2016-2022 jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego, niezbędnym do aplikowania o środki pomocowe Unii Europejskiej. Dokument ten będzie stanowił załącznik do wniosków o przyznanie pomocy finansowej. Obszarem realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Rydzyna na lata 2016-2022 jest obszar całej gminy. Dokument ten, w zakresie przedmiotowym obejmuje zadania finansowane w całości lub w części z budżetu gminy. Zakres czasowy planu dotyczy zadań inwestycyjnych planowanych do realizacji na lata 2016-2022. Taki zakres czasowy zadań związany jest z obowiązującymi zasadami planowania środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej, a o które środki zamierza ubiegać się Gmina Rydzyna na sfinansowanie wskazanych w dokumencie inwestycji. Dokument porządkuje proces inwestycyjny, optymalizuje zakres rzeczowy potrzeb inwestycyjnych w stosunku do możliwości finansowych, wskazuje planowane źródła finansowania inwestycji oraz ułatwia komunikację społeczną władz gminy ze społecznością lokalną uczestniczącą w planowaniu rozwoju Gminy Rydzyna. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rydzyna na lata 2016-2022 jest jednym z najważniejszych elementów rozwoju gminy oraz poprawy warunków życia i pracy jej mieszkańców.

Plan obejmuje zadania infrastruktury publicznej stymulujące lokalną inicjatywę, inwestycje i mobilność zawodową społeczności lokalnej. Plan zakłada realizację następujących celów szczegółowych:

- zwiększenie atrakcyjności dla inwestorów lokalnych i zewnętrznych, poprzez inwestycje infrastrukturalne,

³ <http://www.bip2-rydzyna.065.pl/dokument/3766>

- wsparcie lokalnych centrów sportowych, ekonomicznych, kulturalnych i społecznych,
- wykorzystanie potencjału turystycznego, kulturowego, sportowego i przyrodniczego,
- zwiększenie możliwości zatrudnienia, poprzez poprawę infrastruktury lokalnej,
- zwiększenie szans mieszkańców w dostępie do edukacji, samokształcenia i doskonalenia zawodowego,
- tworzenie przyjaznych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości,
- zwiększenie szans rolników oraz przedsiębiorców w funkcjonowaniu na jednolitym rynku europejskim,
- poprawę jakości środowiska przyrodniczego.

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji wspierają osiągnięcie celów zawartych w Planie, w szczególności w zakresie aktywizacji gospodarczej oraz społecznej.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta i gminy Rydzyna (Uchwała Nr XXXII/257/2013 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 27 czerwca 2013 r.)⁴

Studium zostało sporządzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.). Zgodnie z obowiązującą ustawą, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest jednym z podstawowych dokumentów planistycznych w gminie, obejmującym cały jej obszar.

Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych. Nowe akty prawne lub zmiany w istniejących, związane bezpośrednio z planowaniem przestrzennym, mają duży wpływ na zakres obecnego studium. Studium nie jest aktem prawa miejscowego. Jest ono dokumentem sporządzonym dla całego obszaru gminy i określa kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

Działania zaplanowane w ramach niniejszego dokumentu wpisują się w kierunki wyznaczone w Studium. Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji nie pociąga za sobą konieczności zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w przypadku działań programowych przewidzianych do realizacji na terenie Gminy Rydzyna.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2014-2020 (Uchwała Nr XLIII/359/2014 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 20 sierpnia 2014 r.)⁵

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczący sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

⁴ <http://rydzyna.pl/63.studium-uwarunkowan-i-kierunkow-zagospodarowania-przestrzennego-miasta-i-gminy-rydzyna>

⁵ <http://wcag.bip.rydzyna.pl/dokument/3091>

Niniejsza strategia jest podstawowym dokumentem programowym ukierunkowującym politykę społeczną Gminy. W opracowaniu przedstawiona jest wizja pożądanego ładu społecznego, cele strategiczne wyznaczające ramy dla tworzenia i wdrażania projektów realizacyjnych z zakresu rozwoju społecznego i pomocy społecznej. Gminny Program Rewitalizacji wspiera założenia Strategii.

Gminny Program Rewitalizacji zakłada wyprawdanie ze stanu kryzysowego obszarów, które zostały za takie uznane m. in. poprzez nagromadzenie właśnie problemów natury społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej, które bezpośrednio lub pośrednio wiążą się z celami wyznaczonymi w Strategii.

Roczny Program Współpracy Gminy Rydzyna z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2017 rok (Uchwała Nr XXII/187/2016 Rady Miejskiej w Rydzynie z dnia 30 listopada 2016 r.)⁶

Zgodnie z art. 5 a ust. 1 i 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239 i poz. 395 z późn. zm.) organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwała roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy. Roczny program zawiera zasady oraz formy współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Celem głównym Programu jest zwiększenie zakresu i form współpracy między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi w skutecznym i efektywnym zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy.

Cele szczegółowe:

- Określenie obszarów, kierunków i form wzajemnej współpracy w kierunku wzmocnienia lokalnego potencjału podmiotów realizujących zadania publiczne.
- Rozwój współpracy z podmiotami III sektora i włączenie ich w system funkcjonowania Gminy na zasadzie partnerstwa.
- Umocnienie lokalnych działań oraz stworzenie warunków dla powstawania inicjatyw lokalnych służących poprawie jakości życia mieszkańców Gminy Rydzyna.
- Umożliwienie organizacjom pozarządowym i innym podmiotom indywidualnych wystąpień z wnioskiem realizacji projektów w sferze zadań publicznych.
- Integracja podmiotów publicznych i pozarządowych kreujących i realizujących lokalną politykę w sferze zadań publicznych,
- Poprawa wzajemnych relacji, komunikacji, promocji poprzez stworzenie płaszczyzny partnerstwa lokalnego, skupiającego w szczególności podmioty sektora publicznego i pozarządowego, umożliwiające partnerom cykliczne spotkania.
- Usprawnienie lokalnej współpracy poprzez utworzenie w ramach partnerstwa lokalnego – zespołu diagnozującego, monitorującego działania różnych podmiotów, wspierającego lokalne organizacje pozarządowe, ułatwiającego określenie potrzeb społecznych, sposobów ich zaspokajania i tworzenia kompleksowych rozwiązań.

⁶ <http://www.bip2-rydzyna.065.pl/dokument/4040>

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy na lata 2015 – 2018 (Uchwała Nr VI/43/2015 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 29 kwietnia 2015 r.)⁷

Planowane zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego gminy przyczynia się do jej pomyślnego rozwoju kulturalnego i gospodarczego, a tym samym do poprawy jakości życia mieszkańców.

Podstawowym dokumentem określającym kierunki polityki samorządowej na poziomie gminy w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami jest przyjmowany przez Radę Miejską w formie uchwały. Opracowanie zawiera analizę stanu zabytków sporządzoną na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rydzyna wykonanej w 2010 r. oraz danych zebranych podczas objazdów terenowych od czerwca do września 2014 r. Głównym odbiorcą Programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Program może być wykorzystywany także przez inne jednostki samorządu terytorialnego oraz urzędy, środowiska naukowe, właściciele zabytków oraz osoby zainteresowane historią i dziedzictwem kulturowym.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Rydzyna na lata 2013 – 2016 z perspektywą na lata 2017 – 2020 (Uchwała Nr XXXVII/308/2013 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 18 grudnia 2013 r.)⁸

Opracowanie jakim jest Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. W niniejszym dokumencie przedstawiony został stan środowiska na terenie Gminy Rydzyna. Wyznaczono w tym zakresie następujące kategorie:

- wody powierzchniowe i podziemne (uwzględnia stan aktualny wód powierzchniowych i podziemnych, identyfikuje zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska wodnego),
- ochrona powierzchni ziemi i gleby (uwzględnia stan aktualny, identyfikuje zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska glebowego),
- ochrona przyrody (uwzględnia stan aktualny, identyfikuje zagrożenia dla występujących na terenie Gminy form ochrony przyrody),
- ochrona lasów (uwzględnia stan aktualny, identyfikuje zagrożenia dla występujących na terenie Gminy lasów),
- ochrona przed hałasem (uwzględnia stan aktualny, identyfikuje zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska nadmiernym hałasem),
- powietrze atmosferyczne (uwzględnia stan aktualny, identyfikuje zagrożenia i źródła zanieczyszczenia powietrza),
- promieniowanie elektromagnetyczne (uwzględnia stan aktualny, identyfikuje zagrożenia wynikające z promieniowania elektromagnetycznego),
- gospodarka odpadami (uwzględnia stan aktualny, określa plany związane z rozwojem gospodarki odpadami),
- edukacja ekologiczna (uwzględnia stan aktualny, określa plany związane z rozwojem edukacji ekologicznej).

⁷ http://g.ekspert.infor.pl/p/_dane/akty_pdf/U84/2015/89/3214.pdf#zoom=90

⁸ <http://bip.rydzyna.pl/dokument/2853>

W Programie zestawione zostały cele wynikające z dokumentów wyższego szczebla. Na ich podstawie wyznaczono cele i strategię ich realizacji na poziomie miasta. Narzędziem pomocniczym w realizacji założonych celów są zadania przedstawione w rozdziale „Plan operacyjny”. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami oraz założeniami Gminnego Programu Rewitalizacji.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Rydzyna (Uchwała Nr XV/131/2016 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 30 marca 2016 r.)⁹

Cele strategiczne Planu gospodarki niskoemisyjnej skupiają się w głównej mierze na ograniczeniu emisji dwutlenku węgla, zwiększenia efektywności energetycznej w sektorach budynków i transportu oraz zwiększeniu udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii.

Plan realizuje również cele w zakresie ochrony powietrza na terenie Gminy Rydzyna, zakładając redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza. Nie istnieje bezpośredni związek pomiędzy Planem Gospodarki Niskoemisyjnej a Gminnym Programem Rewitalizacji, jednakże pośrednio realizacja GPR będzie służyć poprawie efektywności energetycznej oraz jakości powietrza. Stanie się tak dzięki zapewnieniu zgodności działań podejmowanych w ramach programu z Planem gospodarki niskoemisyjnej, poprzez uwzględnianie aspektów dotyczących zmniejszania zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych, zwiększania produkcji energii z OZE lub poprawy jakości powietrza, dążąc tym samym do osiągnięcia efektu synergii.

Projekt założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Rydzyna (Uchwała Nr IX/83/2011 Rady Miejskiej Rydzyna z dnia 28 czerwca 2011 r.)¹⁰

Podstawę prawną opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe stanowi art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, zgodnie z którym wójt (burmistrz, prezydent miasta) opracowuje projekt założeń. Dokument sporządza się dla obszaru Gminy na okres co najmniej 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata. Ponadto, zgodnie z art. 18 ust 1 ustawy – Prawo energetyczne, do zadań własnych Gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy:

- planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze Gminy,
- planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie Gminy,
- finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie Gminy, co znalazło również swoje odzwierciedlenie w zapisach dokumentu.

Nie istnieje bezpośredni związek pomiędzy Projektem założeń do planu zaopatrzenia w ciepło (...) a Gminnym programem rewitalizacji, jednakże jest on spójny z Planem gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Rydzyna i w odniesieniu do jego celów realizacja GPR będzie służyć poprawie efektywności energetycznej oraz jakości powietrza.

⁹ <http://bip.rydzyna.pl/dokument/3964>

¹⁰ <http://bip.rydzyna.pl/dokument/1623>

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017 oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2017 (Uchwała Nr XXII/193/2016 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 30 listopada 2016 r.)¹¹

Program stanowi podstawę do praktycznej realizacji zadań i priorytetów ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Głównym celem Programu jest konstruowanie i realizacja lokalnej polityki przeciwdziałania uzależnieniom.

Cele strategiczne Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych
2. Dążenie do zmniejszenia rozmiarów problemów alkoholowych aktualnie występujących
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami

Cele strategiczne Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii:

Cel główny:

Przeciwdziałanie rozszerzeniu się narkomanii oraz problemom jej towarzyszącym na terenie miasta i gminy Rydzyna.

Cele szczegółowe:

1. Promocja zdrowego, wolnego od środków uzależniających stylu życia
2. Zmniejszenie rozmiaru aktualnie istniejących problemów narkotykowych
3. Zapobieganie powstawaniu nowych, niekorzystnych problemów społecznych wynikających z używania środków uzależniających, zwłaszcza przez dzieci i młodzież
4. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku

Gminny Program Rewitalizacji zakłada wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów, które zostały za takie uznane m. in. poprzez nagromadzenie właśnie problemów natury społecznej, do których należy zaliczyć problem uzależnień.

Strategia rewitalizacji Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Leszczyńskiej do 2030 roku¹²

Strategia jest wyrazem obecnego we współczesnej polityce strategicznej planowania działań przez pryzmat wymiaru terytorialnego. Określa bowiem działania rewitalizacyjne na obszarach na których występują zjawiska kryzysowe w wymiarze społecznym, gospodarczym i fizycznym w granicach odpowiadających ich przestrzennemu rozłożeniu, nie zaś w ramach zamkniętych granic administracyjnych. Umiejscowienie Strategii rewitalizacji OFAL w strukturze planowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych, nadaje jej status swoistego łącznika pomiędzy założeniami polityki rozwoju i rewitalizacji na szczeblu krajowym i wojewódzkim, a działaniami rewitalizacyjnymi realizowanymi na szczeblu lokalnym. Opracowana w oparciu o zapisy dokumentów nadrzędnych i gruntownie przeprowadzoną diagnozę stanu obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Leszczyńskiej Strategia, stanowi dokument wyznaczający cele i kierunki działań polityki rewitalizacyjnej Aglomeracji Leszczyńskiej,

¹¹ <http://www.bip2-rydzyna.065.pl/dokument/4046>

¹² http://www.ofal.leszno.pl/galeria/image/Strategia_rewitalizacja_OFAL.pdf

będąc jednocześnie podstawą dla wypracowywania programów rewitalizacyjnych na poziomie lokalnym (gminnym).

Cel główny:

- Poprawa sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej na obszarach centralnych miast kształtujących istotne funkcje aglomeracyjne oraz licznych obszarów wiejskich aglomeracji leszczyńskiej, wzmocnienie i przywrócenie funkcji ważnych dla rozwoju aglomeracji.

Cele pośrednie:

- Rozwój i wzrost znaczenia obszarów centralnych miast AL jako ośrodków o istotnych funkcjach aglomeracyjnych, szczególnie Leszna stanowiącego rdzeń obszaru funkcjonalnego AL.
- Rozwój zasobów ludzkich i ograniczenie występowania patologii społecznych na obszarach kryzysowych miast i wsi AL.
- Zrównoważony w sferze społecznej i ekonomicznej rozwój aglomeracji leszczyńskiej
- Rozwój mieszkalnictwa, usług kultury oraz innych usług wyższego rzędu na potrzeby rozwoju AL.
- Zahamowanie trendów depopulacyjnych w sferze społecznej i gospodarczej występujących na obszarach centralnych miast aglomeracji leszczyńskiej – poprawa efektywności gospodarowania zasobami, w tym komunalnymi
- Poprawa struktury wiekowej mieszkańców obszarów kryzysowych dotkniętych problemami demograficznymi miast i wsi AL.
- Poprawa konkurencyjności aglomeracji leszczyńskiej w stosunku do innych obszarów funkcjonalnych.
- Poprawa efektywności, dostępności i jakości usług publicznych świadczonych w obszarach centralnych miast AL oraz na obszarach wiejskich dotkniętych sytuacją kryzysową.
- Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw funkcjonujących w centrach miast AL.

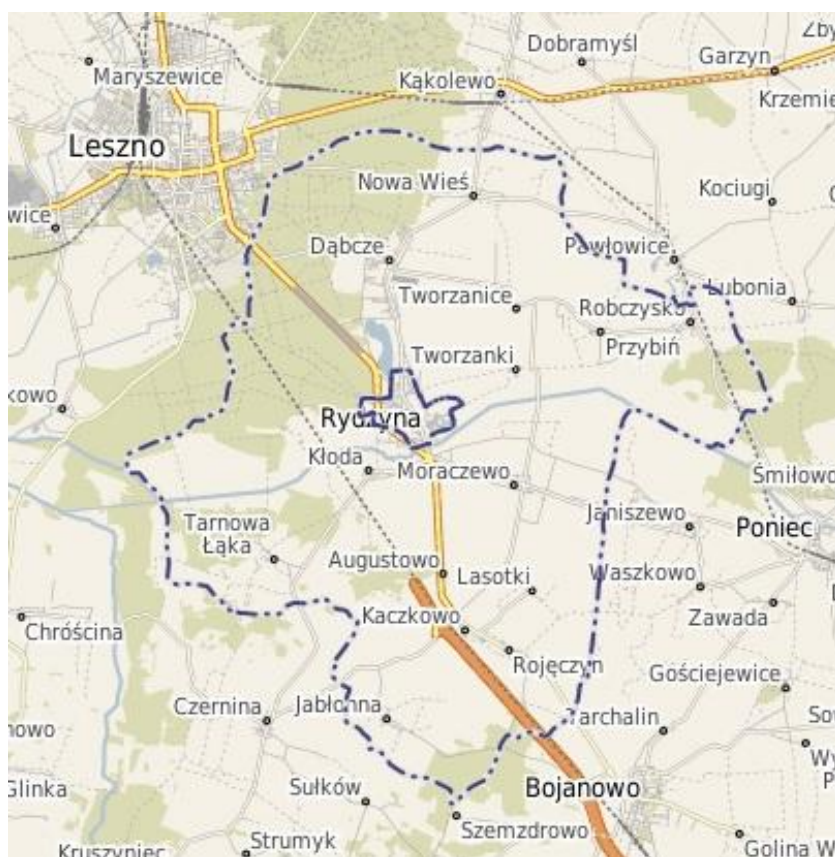
Podsumowanie

Z analizy strategicznych dokumentów lokalnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji można wyciągnąć następujące wnioski:

- stwierdza się, że GPR wspiera realizację celów analizowanych dokumentów na poziomie gminnym,
- stwierdza się powiązanie założeń GPR z większością dokumentów strategicznych i planistycznych Gminy,
- nie zidentyfikowano obszarów sprzecznych z celami analizowanych dokumentów strategicznych.

2. Analiza stanu aktualnego

Gmina miejsko-wiejska Rydzyna położona jest w powiecie leszczyńskim, w południowej części województwa wielkopolskiego. Rydzyna sąsiaduje z pięcioma gminami województwa wielkopolskiego: miastem Leszno, Świąciechowa, Osieczna, Krzemieniewo, Poniec, Bojanowo, a także gminą Góra Śląska w województwie dolnośląskim. System osadniczy tworzą 22 jednostki, z czego 16 posiada status sołectw: Augustowo, Dąbcze, Jabłonna, Kaczkowo, Kłoda, Lasotki, Maruszewo, Moraczewo, Nowa Wieś, Pomykowo, Przybiń, Robczysko, Rojęczyn, Tarnowa Łąka, Tworzanice i Tworzanki. Ośrodkiem administracyjnym gminy jest miasto Rydzyna, które stanowi centrum społeczno – gospodarcze i kulturalne.

Rysunek 1. Położenie gminy Rydzyna¹³

Gmina Rydzyna leży częściowo na Wysoczyźnie Leszczyńskiej, zdenudowanej strukturze moreny dennej. Cechą szczególną rzeźby terenu Rydzyny jest jej równoleżnikowa pasmowość. Do najważniejszych struktur kształtujących rzeźbę terenu gminy należą: Sandr Leszczyński w północno-zachodniej części gminy, Wysoczyzna morenowa zwana Równiną Leszczyńską, Obniżenie Rowu Polskiego oraz Wał Bojanowski w południowo-wschodniej części gminy¹⁴.

Na terenie Gminy w sołectwach Nowa Wieś, Kłoda i Tarnowa Łąka występują następujące obszary i tereny górnicze¹⁵:

¹³ Źródło: <http://rydzyna.e-mapa.net/> (stan na dzień: 27.01.2017 r.).

¹⁴ Kondracki, J., 1978: *Geografia fizyczna Polski*. PWN. Warszawa.

¹⁵ Rejestr Obszarów Górniczych <http://geoportal.pgi.gov.pl/> (stan na dzień: 28.03.2017 r.).

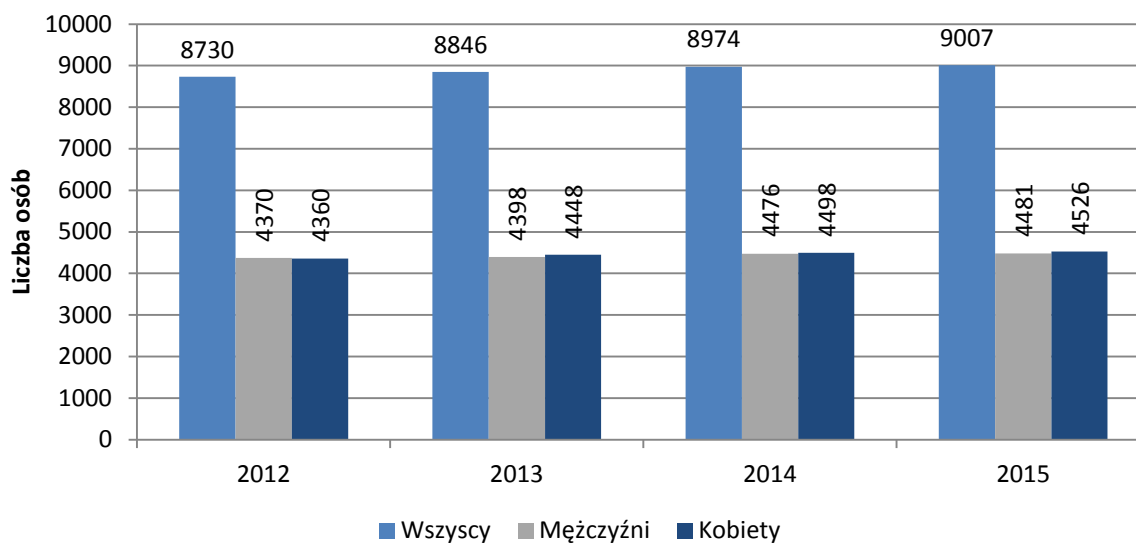
- Nowa Wieś IV bis (Nowa Wieś dz. 54) – powierzchnia 3 099 m², złoże: kruszywa naturalne, Nr rejestru 10-15/9/816;
- Kłoda (Kłoda dz. 285-289; 290/1) – powierzchnia 298 715 m², złoże: kruszywa naturalne, Nr rejestru 10-15/10/872;

Tarnowa Łąka (Tarnowa Łąka dz.405, 407-409, 413-415, 417) – powierzchnia 138 884,4 m², złoże: kruszywa naturalne, Nr rejestru 10-15/11/999. Teren Gminy Rydzyna w 24,7% (3 458,23 ha) pokrywają lasy, z czego 3 208,0 ha to grunty leśne publiczne, natomiast 250,2 ha stanowią grunty leśne prywatne. Jeszcze większą powierzchnię pokrywają użytki rolne – 9 208 ha, czyli 65,8%. Tereny zamieszkałe zajmują łącznie 128 ha¹⁶.

Ludność i demografia

Według danych GUS na dzień 31 grudnia 2015 r. gminę Rydzyna zamieszkiwało 9 007 mieszkańców. Pod względem płci, minimalną przewagę stanowiły kobiety – 50,3%. W ostatnich latach zaobserwować można wzrost ogólnej liczby ludności gminy, co jest tendencją rzadko spotykaną w skali kraju. Dla lat 2012-2015 w przypadku Polski spadek liczby ludności wyniósł ok. 0,24%, natomiast w gminie Rydzyna nastąpił wzrost liczby ludności o 3,2%.

Koncentracja ludności w gminie jest stosunkowo niewielka i wynosi 65 osób/km². Dla porównania, średnia gęstość dla województwa wielkopolskiego to 117 osób/km².

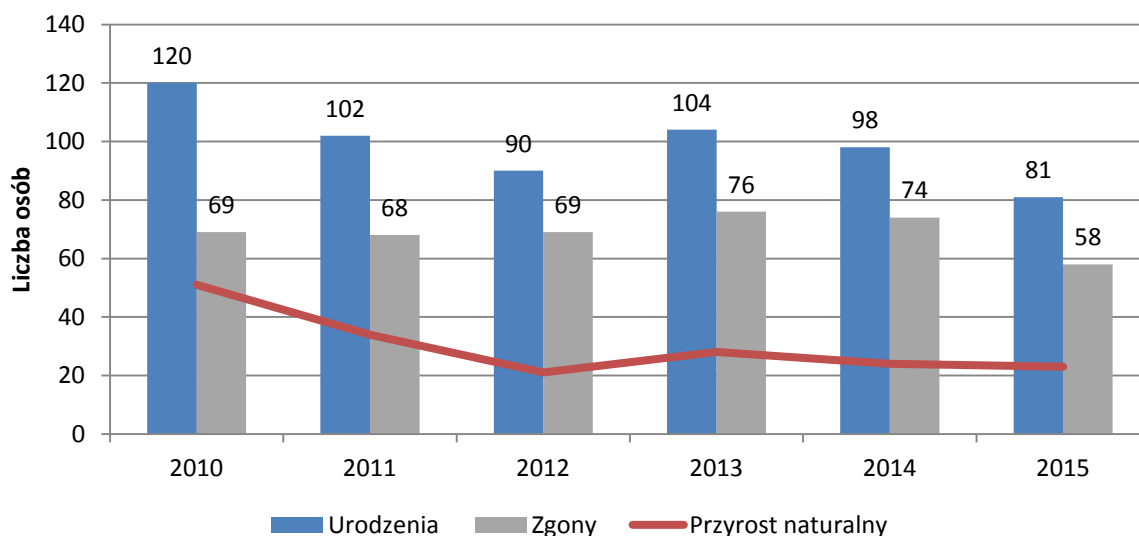

Wykres 1. Liczba ludności gminy Rydzyna w latach 2012-2015 wg faktycznego miejsca zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Rydzynie.

W przeciągu badanego dziesięciolecia przyrost naturalny przyjmował wartości dodatnie. Średni przyrost naturalny dla lat 2010-2015 wynosi 30. Dodatni przyrost naturalny i dodatnie saldo migracji pociągają za sobą wzrost ludności gminy Rydzyna. W skali województwa wielkopolskiego wskaźnik przyrostu naturalnego w 2015 r. przyjął wartość 1 osoby / 1000 mieszkańców, a dla gminy Rydzyna był znacznie wyższy i wyniósł 2,6 osoby / 1000 mieszkańców.

¹⁶ Źródło: dane BDL GUS, GUS, 2016 r.

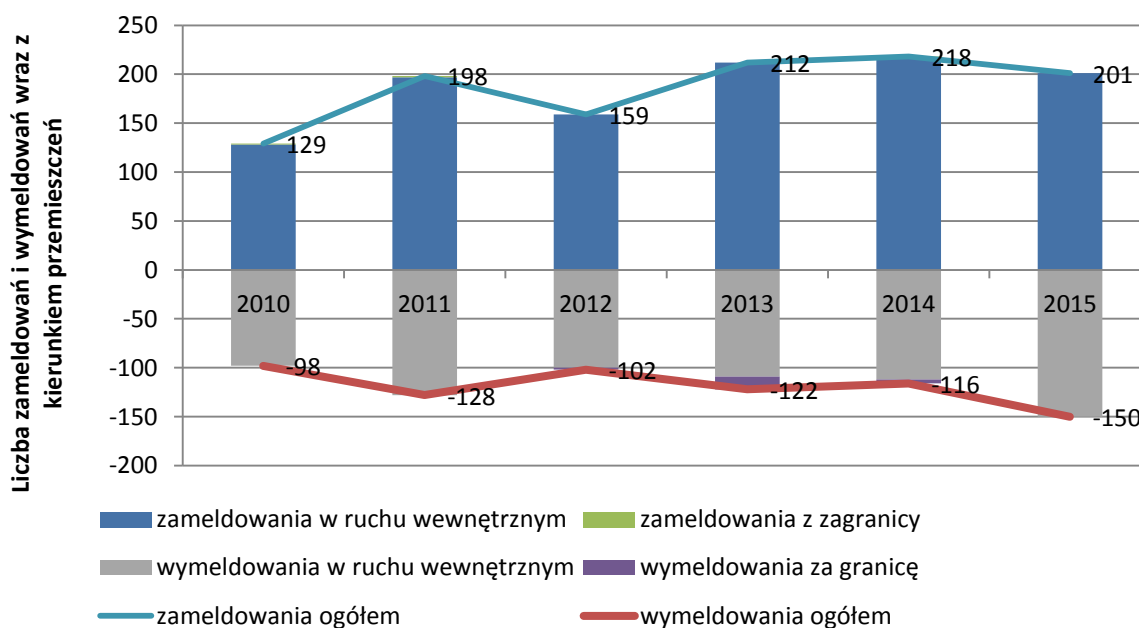

Wykres 2. Ruch naturalny ludności w gminie Rydzyna w latach 2010-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Na przestrzeni analizowanych lat w gminie Rydzyna zauważalne jest dodatnie saldo migracji, zarówno w ruchu wewnętrznym, jak również zagranicznym. Oznacza to, że więcej osób się zameldowało, niż dokonało wymeldowania. Wymeldowania dokonano głównie w ruchu wewnętrznym, spowodowane były one z pewnością potrzebą zmian, poszukiwaniem lepszej pracy oraz edukacją. Sporadycznie dokonano wymeldowania zagranicę, spowodowanego emigracją zarobkową.

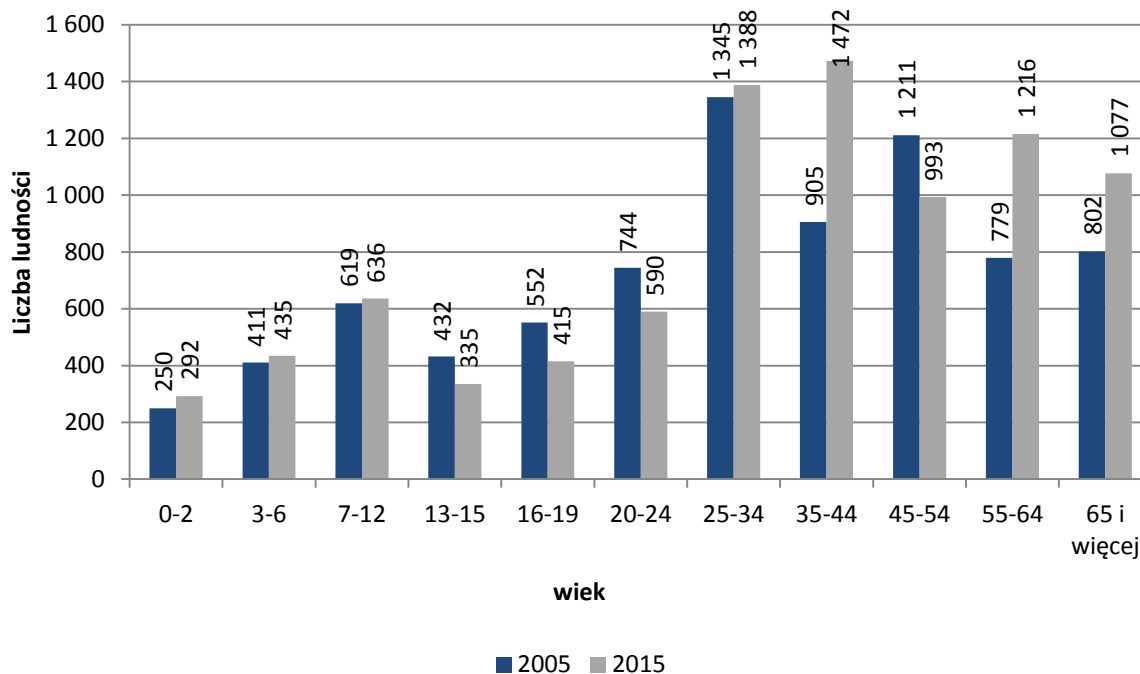
Dodatnie saldo migracji wpłynie pozytywnie na saldo mieszkańców gminy również w przyszłości. Ponadto dodatni przyrost naturalny w gminie ma wpływ na zwiększenie zdolności rozwojowych gminy.

Wykres 3. Liczba zameldowań i wymeldowań wraz z kierunkiem przemieszczeń w gminie Rydzyna w latach 2010-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

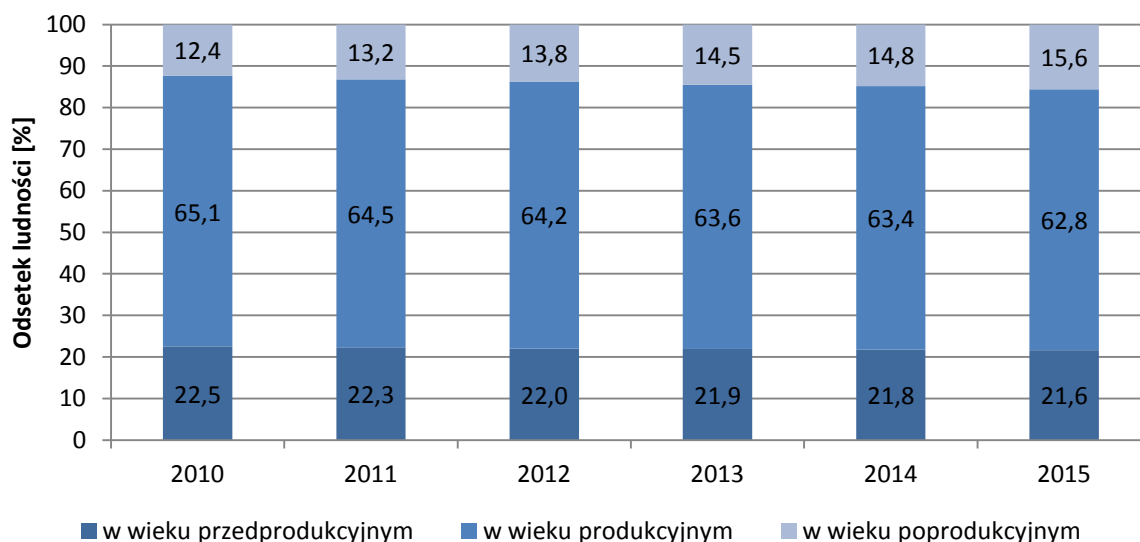
Poniższy wykres przedstawia trendy demograficzne w gminie Rydzyna. Struktura wieku ludności w gminie cechuje się dużym udziałem osób po 25 roku życia, przy jednoczesnym dużym wzroście liczby osób starszych w ostatnich 10 latach.

Wykres 4. Struktura ludności gminy Rydzyna wg poszczególnych grup wiekowych w roku 2012 i 2015.

W ostatnich dziesięciu latach, w gminie Rydzyna nastąpił wzrost liczby dzieci w wieku do 12 lat, przy jednoczesnym spadku liczby młodzieży i dorosłych do 25 roku życia. Jednocześnie zauważa się znaczny przyrost ludności w wieku 35-44 lata od ludzi starszych – po 54 roku życia. Taka struktura spowodowana jest w dużej mierze emigracją ludzi młodych w celach edukacyjnych i osiadaniem się w gminie osób, które osiągnęły już wysoki status społeczny. W strukturze wiekowej ludności gminy wyraźnie widoczny jest wyż demograficzny osób w wieku 55 lat i więcej. Trend taki jest charakterystyczny dla województwa i kraju. Wydłużające się przeciętne trwanie życia oraz niska liczba narodzin wpływa na funkcjonalne i trwałe zmiany struktury społecznej. Zjawisko to jest potencjalnym zagrożeniem, gdyż w dłuższej perspektywie doprowadzić ono może do postępującego i pogłębiającego się starzenia społeczeństwa.

W latach 2010-2015 obserwuje się tendencję spadkową ludności w wieku przedprodukcyjnym, i produkcyjnym, a wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. Wzrost udziału ludności najstarszej, przy małym udziale ludności młodej wskazuje na zjawisko tzw. „starości demograficznej”. Wskazane jest podjęcie działań zmieniających ten stan, np. poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz uporządkowanie przestrzeni publicznej pod kątem funkcjonalnym.

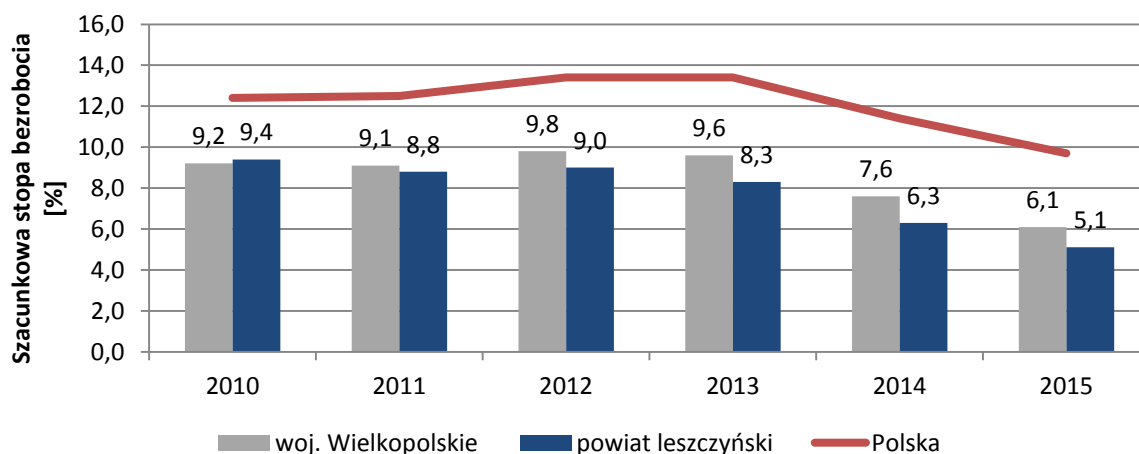

Wykres 5. Ludność gminy Rydzyna wg ekonomicznych grup wieku w latach 2010-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

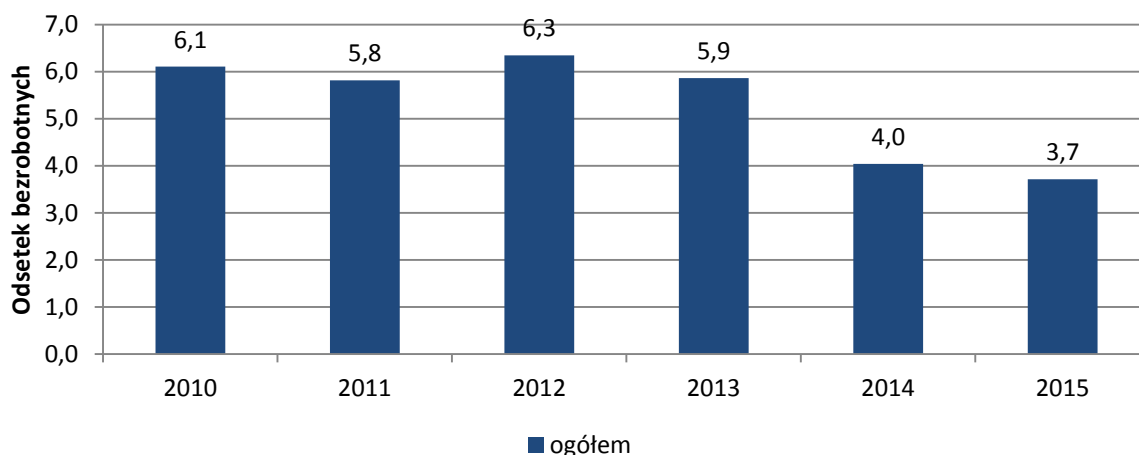
Bezrobocie

Jedną z najbardziej istotnych kwestii dotyczących diagnozy warunków lokalnych w gminie jest problem bezrobocia, na co wpływ ma niekoniecznie brak ofert pracy, lecz ich nieadekwatność w stosunku do oczekiwań i kwalifikacji osób poszukujących pracy. Stopa bezrobocia w powiecie leszczyńskim od roku 2011 systematycznie spada. Najwyższa stopa bezrobocia w analizowanym okresie dla powiatu leszczyńskiego odnotowana była w roku 2010 i wynosiła 9,4%. W kolejnych latach nastąpił spadek stopy bezrobocia do wartości 5,1% w roku 2015. Ogólny trend wskazuje jednak na spadek bezrobocia – stan ten potwierdza również analiza wskaźnika udziału bezrobotnych, względem liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, który dla gminy Rydzyna wyniósł 3,7%.

Wykres 6. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2015.

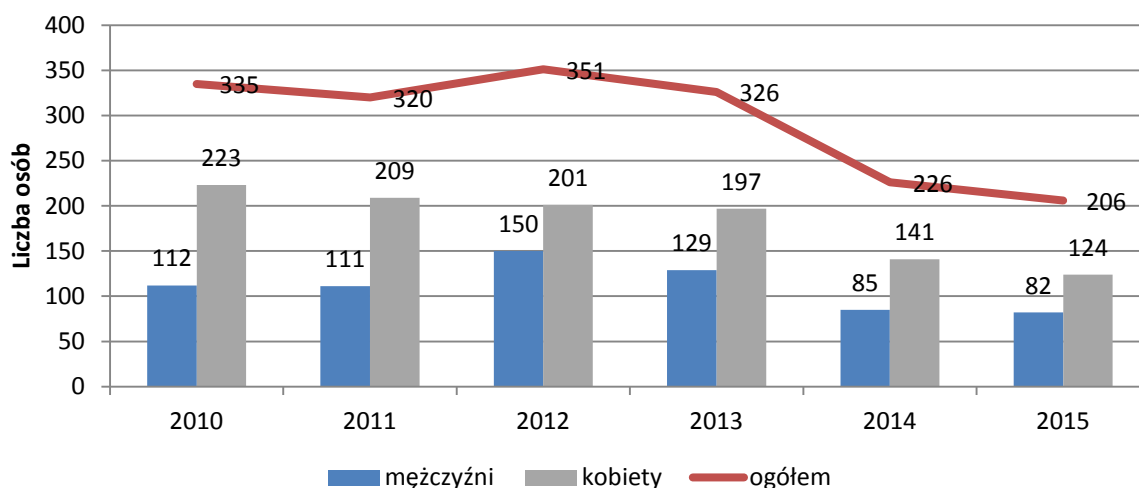
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Wykres 7. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Rydzyna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Liczbę bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Rydzyna przedstawia poniższy wykres. W 2015 r. w gminie Rydzyna bez pracy pozostawało 206 osób. Analizując dane za ostatnie 6 lat zauważa się trend spadkowy. Wśród bezrobotnych znaczną większość stanowią kobiety (60,2%).

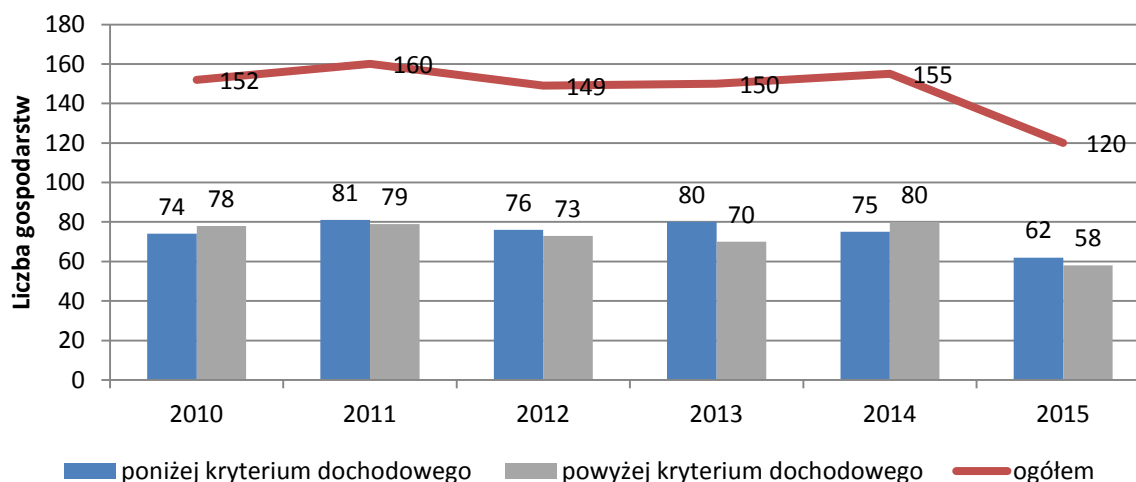

Wykres 8. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Rydzyna w podziale na płeć w latach 2010-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Pomoc społeczna

W gminie Rydzyna ok. 4% mieszkańców korzysta z pomocy społecznej. Jednostką organizacyjną w zakresie pomocy społecznej dla mieszkańców gminy Rydzyna jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie. W latach 2010-2015 w gminie Rydzyna liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej ulegała wahaniom. Najwięcej gospodarstw domowych uzyskujących wsparcie z pomocy społecznej było w roku 2011 oraz 2014. W 2015 r. liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej znacznie spadła. Wahaniom uległa również liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej powyżej kryterium dochodowego, jak również liczba gospodarstw poniżej tego kryterium.

Wykres 9. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w latach 2010-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie w 2015 r. udzielił pomocy 135 rodzinom (liczba osób w tych rodzinach – 350). Najczęstszym powodem przyznania pomocy był: długotrwała lub ciężka choroba (92), niepełnosprawność (73), ubóstwo (60), bezradność (44) oraz bezrobocie (40). Należy jednak zaznaczyć, że w większości przypadków podstawą do udzielenia pomocy było równocześnie kilka przesłanek¹⁷.

Bezpieczeństwo i porządek publiczny

Obszar gminy Rydzyna charakteryzuje się wysokim poziomem bezpieczeństwa publicznego. Według danych uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji w Lesznie w 2015 r. popełniono w sumie 62 przestępstwa – najwięcej w mieście Rydzyna oraz w sołectwie Kłoda. Według danych GUS, w całym powiecie leszczyńskim w 2015 r. dokonano 710 przestępstw – najwięcej stwierdzono przestępstw kryminalnych (325) oraz gospodarczych (224). Pozytywnym trendem jest spadek ilości przestępstw w ostatnich latach – w roku 2013 odnotowano w sumie 1 067 przestępstw (czyli o 33,5% więcej niż w 2015 r.). Wskaźnik wykrywalności przestępstw ogółem dla powiatu leszczyńskiego jest stosunkowo wysoki – w 2015 r. wyniósł 81,2%.

Jedną z form przestępczości jest przemoc w rodzinie. W gminie Rydzyna w roku 2015 założono łącznie 7 Niebieskich Kart, czyli procedur wszczynanych w sytuacji, gdy zachodzi prawdopodobieństwo stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie¹⁸.

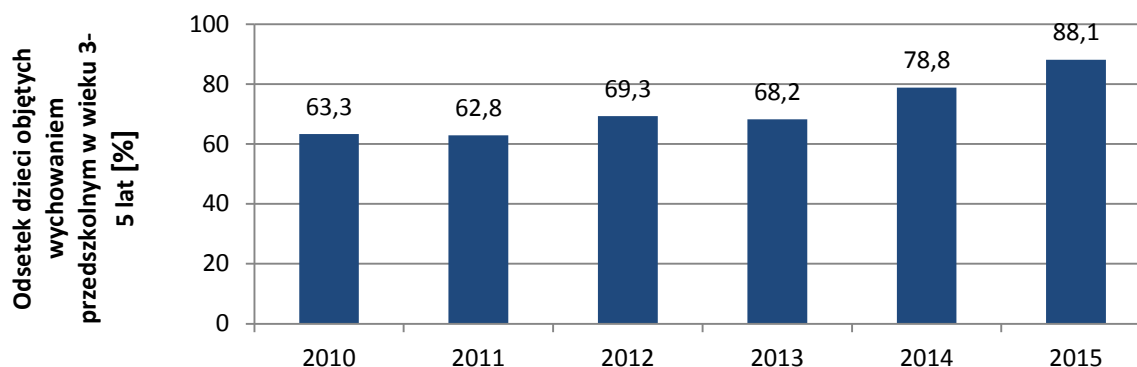
Edukacja

W gminie Rydzyna funkcjonuje dobrze rozwinięta opieka przedszkolna realizowana Publicznym Przedszkolem w Rydzynie. Przedszkole mieści się w 5 budynkach usytuowanych w miejscowościach: Rydzyna, Dąbcze, Kłoda, Jabłonna i Pomykowo. Odsetek dzieci objętych wychowaniem

¹⁷ Źródło: dane za 2015 r. pochodzące z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

¹⁸ Źródło: dane z Komendy Miejskiej Policji w Lesznie.

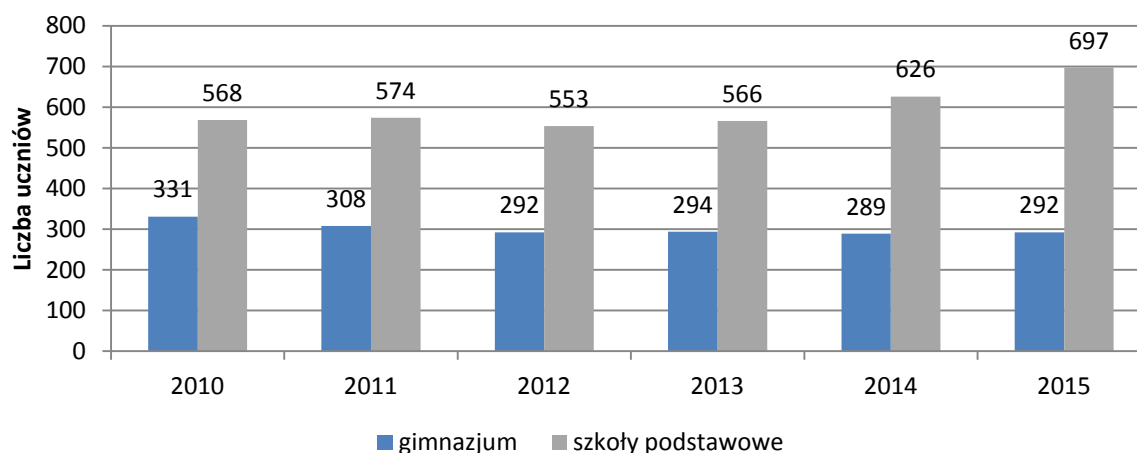
przedszkolnym w gminie stale wzrasta. Z opieki przedszkolnej w 2015 r. korzystało 88,1% dzieci w wieku 3-5 lat.

Wykres 10. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat w gminie Rydzyna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Na terenie gminy funkcjonują trzy szkoły podstawowe (w Rydzynie, Dąbczu, Kaczkowie) oraz jedno gimnazjum (nauka odbywa się w trzech budynkach placówek oświatowych w Rydzynie, Dąbczu, Kaczkowie). Liczba uczniów szkół podstawowych w gminie Rydzyna w ostatnich latach ulegała wahaniom, jednakże w 2015 r. nastąpił dość znaczny wzrost liczby uczniów, spowodowany objęciem obowiązkiem szkolnym dzieci w wieku 6 lat. Sukcesywny wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych jest ściśle związany z trendami demograficznymi. Kwestia ta jest o tyle istotna, że dzisiejsi uczniowie za kilkanaście lat stanowią będą o obliczu i możliwościach rozwojowych gminy, zatem zwiększająca się ich liczby jest zjawiskiem jak najbardziej pozytywnym. W przypadku uczniów gimnazjum w ostatnich latach następuje nieznaczny ich spadek.

Wykres 11. Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w gminie Rydzyna w latach 2010-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Do oceny poziomu edukacji posłużono się wynikami sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej. Dla ujednoczenia informacji, zastosowano wskaźnik opisujący średni wynik, obejmujący przedmioty podstawowe: j. polski, matematykę i j. angielski.

Najwyższe oceny uczniowie osiągnęli z języka angielskiego (80%), najslabiej natomiast wypadł przedmiot ścisły (62,5%). Osiągnięte przez uczniów wyniki są zbliżone niż wartości średnie dla

powiatu leszczyńskiego i jednocześnie wyższe niż średnie wyniki dla województwa wielkopolskiego (w przypadku wyników dla przedmiotów ścisłych i języka obcego). Pomimo tego wskazane jest podjęcie działań zmierzających do poprawy wyników, szczególnie w zakresie przedmiotów ścisłych, np. poprzez polepszenie stanu technicznego placówek edukacyjnych i organizację dodatkowych zajęć.

Tabela 1. Wyniki egzaminu po VI klasie szkoły podstawowej w 2015 r. 19

Wyszczególnienie	J. polski	Matematyka	J. angielski
Województwo wielkopolskie	70,6	59,2	76,7
Powiat leszczyński	68,3	57,8	73,7
Gmina Rydzyna	68,7	62,5	80,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych ze szkół podstawowych z terenu gminy Rydzyna

Na terenie miasta Rydzyna funkcjonuje również duży Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy. Ośrodek ma siedzibę na ul. Plac Zamkowy 2 w Rydzynie, a właścicielem jest powiat leszczyński. Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. Franciszka Ratajczaka w Rydzynie jest placówką oświatową, która zajmuje się nauczaniem i wychowaniem dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym.

Obecnie Ośrodek tworzą²⁰:

- Szkoła Podstawowa Specjalna,
- Gimnazjum Specjalne,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna,
- Zespoły Edukacyjno - Terapeutyczne,
- Szkoła dla słabo słyszących i niesłyszących (podstawowa, gimnazjum i liceum ogólnokształcące),
- Internat,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Niewątpliwie Specjalny Ośrodek Społeczno-Wychowawczy jest dużym kompleksem potrzebnym na terenie powiatu leszczyńskiego. Zapobiega wykluczeniu społecznemu niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży, a także pomaga przystosować się im do życia i zdobyć niezbędne wykształcenie. Ponadto Ośrodek zatrudnia ponad 100 osób, przez co jest jednym z największych pracodawców w gminie. Wskazane zatem jest podejmowanie działań mających na celu rozwój, a także poprawę stanu technicznego niniejszego Ośrodka.

Gospodarka i rolnictwo

Gmina Rydzyna jest położona w zachodniej części Polski, w niedalekiej odległości od granicy z Niemcami, pomiędzy dwoma dużymi centrami gospodarczymi – Poznaniem i Wrocławiem, przy drodze krajowej nr 5 (do każdego z miast dzieli nas godzina drogi), przy budowanej drodze ekspresowej S5 oraz w bliskim sąsiedztwie miasta Leszna. Usytuowanie gminy w tak bliskim sąsiedztwie Leszna jest czynnikiem zarówno aktywizującym, jak i hamującym rozwój gospodarczy gminy. Bliskość dużego miasta i jego funkcji usługowych znacznie ogranicza rozwój usług na terenie

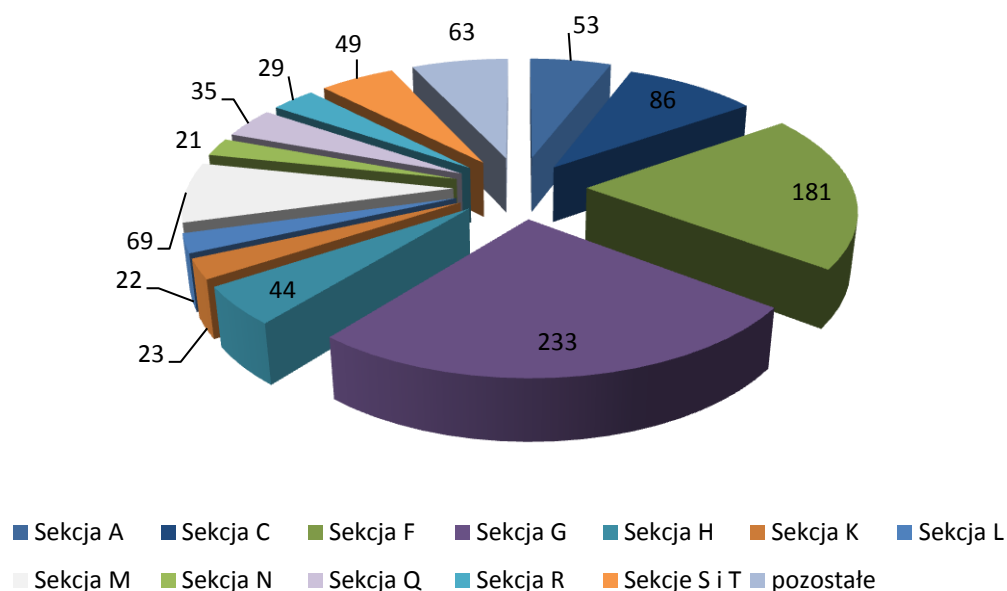
¹⁹ Opracowanie własne na podstawie informacji udostępnianych przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Poznaniu, https://www.oke.poznan.pl/files/cms/348/stat_gmin_sp_152.pdf.

²⁰ Źródło: <http://soswrydzyna.com/> (stan na dzień 7.06.2017 r.)

gminy Rydzyna, z drugiej strony natomiast dostępność do dużego rynku pracy zwiększa szanse na rozwój zawodowy mieszkańców.

Gospodarka w gminie ma charakter rolniczo – przemysłowo – usługowy. Gmina Rydzyna położona jest częściowo na obszarze chronionego krajobrazu oraz w strefie dominacji gospodarki rolnej, gdzie eliminowane powinny być wszelkie formy działalności powodujące degradację środowiska, a eksploatacja zasobów naturalnych powinna w pełni uwzględniać warunki środowiskowe (np. produkcja zdrowej żywności). Rolnictwo odgrywa istotną rolę w gospodarce gminy, jednak już nie wiodącą. Wyraża się to wysokim udziałem rolnictwa w produkcji i dochodach mieszkańców oraz zatrudnieniu. Działalność gospodarcza w gminie Rydzyna charakteryzuje się dużą dynamiką zmian (duża liczba rejestracji i wyrejestrowywania firm), szczególnie w branży handlowej i budownictwie oraz znacznym wzrostem liczby firm związanych z usługami dla ludności. Na terenie gminy przeważają mikroprzesiębiorstwa (zatrudniające do 9 osób) oraz małe przedsiębiorstwa (czyli firmy, w których zatrudnienie wynosi od 10 do 49 osób). Do głównych pracodawców w gminie należą: Winkhaus Polska Beteiligungs spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k., ViaCon Polska sp. z o.o., Agro-Rydzyna, PUP Agromix sp. z o.o., Jamalex Sp. z o.o., Hipsz sp. z o.o., Inoforges sp. z o.o., PPUH Folar Sp. z o.o., Zamek SIMP w Rydzynie, PHU Wamet oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Rydzynie²¹.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w gminie Rydzyna w 2015 r. zarejestrowanych było 939 podmiotów gospodarczych, z czego 908 (czyli 96,7%) stanowiły podmioty prywatne. W stosunku do roku 2010 nastąpił wzrost ilości zarejestrowanych podmiotów o 18,3%. W sektorze prywatnym przeważającą większość stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Wykres 12 Podmioty prowadzące działalność gospodarczą w sektorze prywatnym w gminie Rydzyna wg Sekcji PKD 2007, stan na rok 2015.

²¹ Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rydzyna 2016-2022, Rydzyna 2016 r.

Objaśnienia:	
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Sekcja F – Budownictwo	Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	
Sekcje S i T – Pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, organizacje i zespoły eksterytorialne	

Ponad jedną czwartą podmiotów prowadzi działalność związaną z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych. Kolejną najliczniejszą grupę stanowią podmioty z branży budownictwa. Warto odnotować, iż w gminie kilkadziesiąt podmiotów prowadzi działalność związaną z kulturą, rozrywką i rekreacją, a także działalność w zakresie rolnictwa i leśnictwa.

W gminie Rydzyna wartość wskaźnika przedsiębiorczości w roku 2015 wyniosła 106 podmiotów / 1000 mieszkańców i od 2010 r. wzrosła o 10%. Wskaźnik przedsiębiorczości wypada gorzej niż średnia dla województwa wielkopolskiego, która wynosi 118 podmiotów / 1000 mieszkańców. Wskazane zatem jest podjęcie działań zmieniających ten stan, np. poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz uporządkowanie przestrzeni publicznej pod kątem funkcjonalnym i estetycznym.

Jak wspomniano powyżej, gmina Rydzyna odznacza się charakterem rolniczym. Znaczna część powierzchni gminy to użytki rolne, które stanowią łącznie ponad 9 194 ha, tj. około 67,8 % wszystkich gruntów. Rolnictwo na terenie gminy Rydzyna podlega intensywnemu procesowi restrukturyzacji, przede wszystkim dzięki środkom pomocowym z Unii Europejskiej. W strukturze władania ziemią dominuje własność prywatna, a przeciętna wielkość gospodarstwa jest korzystniejsza niż w kraju. W ostatnich latach obserwuje się wzrost powierzchni gospodarstw indywidualnych, głównie w zakresie gruntów ornych. Przeważają gleby IV i V klasy. Istnieją tutaj średnie warunki do gospodarowania. W strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne, które stanowią ok. 78,1% wszystkich użytków rolnych²².

Transport

Główny szlak komunikacyjny w gminie Rydzyna stanowi droga krajowa nr 5 Poznań – Wrocław. Przez gminę przebiega również część drogi ekspresowej S5, która obecnie jest jeszcze w budowie, ale w całości powinna być ukończona w najbliższych latach. Sieć dróg powiatowych przebiegających przez teren Rydzyny zapewnia połączenia z sąsiednimi gminami oraz służy komunikacji wewnętrznej. Układ tych szlaków komunikacyjnych zapewnia mieszkańcom dogodne połączenia drogowe z ważniejszymi ośrodkami miejskimi w okolicy, w tym głównie z miastem Leszmem oraz Poznaniem. Układ komunikacyjny uzupełnia sieć dróg gminnych umożliwiających dojazd do każdej miejscowości. Komunikacja zbiorowa oparta jest głównie o sieć połączeń PKS i MZK (która jest dofinansowywana z budżetu Gminy Rydzyna). Gminę przecina magistralna linia kolejowa (dwutorowa E-59) relacji

²² Źródło: dane BDL GUS, GUS, 2016 r.

Poznań – Wrocław. Na terenie gminy działają dwie stacje kolejowe w miejscowości Kłoda, a także Kaczkowo. Trasa kolejowa w najbliższych latach ma zostać poddana gruntownej modernizacji²³.

Stan techniczny dróg ulega systematycznej poprawie, przede wszystkim dzięki wsparciu ze środków zewnętrznych.

Opieka zdrowotna

Na terenie gminy Rydzyna zadania w zakresie opieki zdrowotnej realizują Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Rydzynie (Przychodnie Lekarskie ul. Matejki 1, Gabinet Rehabilitacji i Fizykoterapii ul. Mickiewicza 2). W mieście znajduje się również Specjalistyczna Poradnia Rehabilitacji Słuchu i Mowy oraz poradnie stomatologiczne²⁴. W Dąbczu natomiast zlokalizowany jest zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy. Dostęp do usługi zdrowia w gminie nie zadowala wszystkich potrzeb mieszkańców. Dostępność do usług podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy jest niższa od poziomu obserwowanego w województwie wielkopolskim.

Kultura oraz sport i rekreacja

Obiektami kulturowymi gminy są: Rydzyński Ośrodek Kultury, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna oraz szereg zabytków opisanych w dalszej części opracowania.

Najważniejszą instytucją kulturalną w gminie jest Rydzyński Ośrodek Kultury mający swoją siedzibę przy Rynku w Rydzynie. W ośrodku funkcjonują sekcje kulturalne zarówno dla dzieci jak i dla dorosłych mieszkańców gminy. Odbywają się tam zajęcia plastyczne, taneczne, a także związane z grą na instrumentach muzycznych, jak również zajęcia z języka angielskiego i rytmika. Istnieje również możliwość wynajem sal w ośrodku kultury w celach szkoleniowych, konferencyjnych, czy też związanych z organizacją imprez kulturalnych²⁵.

Działalność sportowo-rekreacyjną gmina Rydzyna prowadzi w oparciu m.in. o następującą infrastrukturę:

Halę Sportowo-Środowiskową w Rydzynie przy ulicy Jana Kazimierza, boisko sportowe w Rydzynie.

Prawidłowo rozwinięta infrastruktura kulturalna oraz sportowo-rekreacyjna, poprzez organizację różnego rodzaju wydarzeń oraz imprez służących integracji lokalnej społeczności, umożliwi skuteczną walkę z marginalizacją oraz wykluczeniem społecznym mieszkańców. Ilość oraz stan obiektów infrastruktury kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej w gminie Rydzyna jest niezadowolający, wskazane zatem jest podjęcie działań zmieniających ten stan.

Kultura i zabytki

Rydzyna jest gminą, gdzie znajduje się wiele obiektów zabytkowych. Jest obszarem o bogatej tradycji i kulturze. Zabytki zostały zewidencjonowane oraz wpisane do: Rejestru Zabytków Województwa Wielkopolskiego (prowadzonego przez Wielkopolski Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu), Gminnej Ewidencji Zabytków (prowadzonej przez Urząd Miasta i Gminy Rydzyna) oraz Gminnej Ewidencji

²³ Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rydzyna 2016-2022, Rydzyna 2016 r.

²⁴ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Rydzyna, Rydzyna 2013 r.

²⁵ Źródło: <http://www.rok.rydzyna.pl> (stan na dzień 6.02.2017 r.).

Zabytków Archeologicznych (prowadzonej przez Urząd Miasta i Gminy Rydzyna). W celu ochrony zabytków na terenie miasta i gminy w 2015 roku przygotowano Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rydzyna na lata 2015-2018. Istotne i bardzo cenne zapisy odnoszące się do ochrony zabytków na terenie gminy Rydzyna zawarte są również w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rydzyna oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego²⁶. Gminny Program Opieki nad Zabytkami szczegółowo wymienia wszystkie elementy istniejącego krajobrazu kulturowego gminy. Opracowanie określa także stan zachowania oraz kierunki potencjalnych działań sprzyjających ochronie obiektów zabytkowych oraz zespołu budowlanego miasta Rydzyna²⁷.

Miasto Rydzyna jest objęte opieką konserwatorską z uwagi na zachowany XVIII wieczny układ przestrzenny oraz liczne zabytkowe budowle. Miasto znane jest jako „perła polskiego baroku”. Najcenniejszym z zabytków jest Zamek z XV/XVII w., dawna rezydencja króla Stanisława Leszczyńskiego i książąt Sułkowskich. Budowla wraz z przylegającym do niego parkiem i terenami przyległymi stanowią jeden z najcenniejszych w Polsce zespołów pałacowo parkowych. Na terenie miasta mieści się również barokowy zespół kamieniczek w Rynku wraz z ratuszem i unikalną w Polsce figurą Trójcy Świętej, barokowy kościół parafialny oraz kościół poewangelicki. Styl klasycystyczny prezentuje monumentalny zespół dawnych oficyn zamkowych. W gminie istnieje ogółem 5 zabytkowych kościołów (dwa w Rydzynie oraz w Dąbczu, Kaczkowie i Jabłonce), wszystkie z nich wpisane są do rejestru zabytków. Kościoły w Dąbczu i Kaczkowie są obiektami drewnianymi. Wszystkie kościoły katolickie są zadbane, użytkowane zgodnie z przeznaczeniem i na bieżąco remontowane, natomiast kościół poewangelicki w Rydzynie jako świątynia jest nieczynny od 1945 roku. Na terenie gminy znajduje się jeden układ urbanistyczny – miasto Rydzyna, wpisany do rejestru zabytków. Do ważniejszych zabytków nieruchomości należą także pałace i dwory (Jabłonna, Kłoda, Przybiń, Rojęczyn, Rydzyna, Tworzanice) oraz zespół barokowych domów w Rydzynie. W ewidencji zabytków ogółem ujęte jest 245 obiektów pojedynczych lub skupionych w zespołach dworsko-folwarcznych (Dąbcze, Izbiska, Jabłonna, Kaczkowo, Kłoda, Lasotki, Przybiń, Rojęczyn, Rydzyna, Tworzanice). W granicach gminy zarejestrowanych zostało 391 stanowisk archeologicznych, w obrębie których wydzielono 726 fakty osadnicze reprezentujące osadnictwo od epoki kamienia, aż po czasy nowożytne. W gminie Rydzyna wydzielono 15 wyraźnych zespołów osadniczych określonych i opisanych w kartach gminnej ewidencji zabytków Rydzyny²⁸.

Zgodnie z obowiązującą uchwałą nr XXXVIII/294/2006 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 18 września 2006 roku w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, właściciele obiektów zabytkowych z terenu gminy Rydzyna mogą co roku ubiegać się o dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach zabytkowych. Dotacja z budżetu gminy może wynieść maksymalnie do 50 %, a w przypadku remontu elewacji frontowej nawet 80%. W latach 2010-2015 gmina przeznaczyła na w/w zadania kwotę około 50 tys. zł²⁹.

²⁶ Uchwała nr XXXII/257/2013 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 27 czerwca 2013 r.

²⁷ Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rydzyna na lata 2015-2018, Rydzyna 2015. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Rydzyna, Rydzyna 2013.

²⁸ Źródło: Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rydzyna na lata 2015-2018, Rydzyna 2015.

²⁹ Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rydzyna na lata 2016 – 2022, Rydzyna, 2015 r.

W marcu 2017 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wpisał 10 nowych obiektów na listę Pomników Historii. Zgodnie z Rozporządzeniem Prezydenta z dnia 15 marca 2017 r. znalazł się wśród nich również pomnik „Rydzyzna – założenie rezydencjonalno-urbanistyczne”. Pomnik Historii to jedna z form ochrony zabytków o wyjątkowym znaczeniu dla historii i kultury Polski. Formuła ta funkcjonuje od 1994 r. Ostateczną decyzję o wpisaniu zabytkowego obiektu na listę Pomników Historii podejmuje prezydent. Obszar pomnika historii „Rydzyzna – założenie rezydencjonalno-urbanistyczne” obejmuje:

Zespół rezydencjonalny złożony z zamku i parku z basenem oraz oficyn i budynków gospodarczych, terenu dawnego ogrodu, zwierzyńca, budynku strzelnicy i oranżerii.

Układ urbanistyczny centrum miasta w granicach fosy, położony na zachód od zespołu rezydencjonalnego, wraz z kościołem pod wezwaniem św. Stanisława, plebanią, dawnym konwentem pijarów, ratuszem, pomnikiem św. Trójcy oraz terenem na północ ode centrum z kościołem poewangelickim i pastorówką.

Infrastruktura techniczna

Analizując stan infrastruktury technicznej należy stwierdzić, że jej stan w gminie Rydzyzna jest zadowalający. Zaopatrzenie w ciepło na terenie gminy opiera się na indywidualnym sposobie ogrzewania. Najczęściej stosowanym paliwem jest węgiel kamienny. Według danych GUS z 2015 r. dominują systemy centralnego ogrzewania. Na terenie gminy ok. 77% mieszkań posiada systemy centralnego ogrzewania. W mieście wskaźnik ten wynosi natomiast ok. 82%.

Na przestrzeni ostatnich lat uległa poprawie sieć wodociągowa. Wskaźnik zwodociągowania gminy wzrasta, a dynamika tego wzrostu jest korzystna. Łączna długość czynnej sieci wodociągowej w 2015 r. wynosiła 106,8 km. Łączna liczba odbiorców sieci wodociągowej w mieście Rydzyzna wynosiła w 2015 r. 2 532 osób. Według danych Zakład Usług Wodnych we Wschowie Sp. z o.o. prawie 100% ogółu ludności gminy korzysta z instalacji wodociągowej. Mieszkańcy gminy korzystają z wody pochodzącej z dwóch dużych ujęć wody pitnej zlokalizowanych na terenie gminy w miejscowościach: Dąbcze i Kłoda. Ponadto na terenie gminy funkcjonują małe lokalne ujęcia wody pitnej, a miejscowość Robczysko korzysta z ujęcia wody w Pawłowicach (gmina Krzemieniewo). Wszystkie ujęcia zlokalizowane na terenie gminy i sieci wodociągowe eksploatowane są przez Zakład Usług Wodnych we Wschowie Sp. z o.o. i wyposażone w stacje uzdatniania wody oraz posiadają wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej. Strefę ochrony pośredniej posiada ujęcie wody zlokalizowane w Kłodzie. Stan techniczny urządzeń i sieci ocenia się jako średni³⁰.

Tabela 2. Wskaźniki sieci wodociągowej w gminie Rydzyzna.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	92,5	95,5	95,9	99,0	100,6	106,8
Ludność korzystająca z sieci w miastach [os.]	2 459,0	2 485,0	2 488,0	2 539,0	2 574,0	2 532,0
Zużycie wody ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	62,7	62,7	58,5	61,5	55,2	61,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Aktualnie na terenie gminy Rydzyzna kanalizacja sanitarna znajduje się w miejscowościach: Rydzyzna, Kłoda oraz Dąbcze. Z pozostałych terenów nie objętych siecią, ścieki trafiają na oczyszczalnię ścieków taborem asenizacyjnym. Na terenie gminy, w miejscowości Kłoda funkcjonuje jedna mechaniczno-

³⁰ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Rydzyzna, Rydzyzna 2013 r.

biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych. W najbliższych latach planuje się jej przebudowę oraz rozbudowę. Ponieważ sieć wodno-kanalizacyjna jest jednym z podstawowych elementów warunkujących rozwój mieszkalnictwa i przedsiębiorczości, warto systematycznie oraz w miarę zapotrzebowania realizować inwestycje w tym zakresie.

Na terenie gminy Rydzyna występuje sieć gazowa. Wg danych GUS stopień gazyfikacji gminy w 2015 r. wyniósł 46,6%. Z dostawy gazu przewodowego mogą korzystać wszyscy mieszkańcy miejscowości: Dąbcze, Nowa Wieś, Kłoda, Moraczewo, Pomykowo, Robczysko. Planowane jest dokończenie gazyfikacji gminy³¹.

Tabela 3. Wskaźniki sieci gazowej w gminie Rydzyna.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
długość czynnej sieci ogółem w m	76 794,0	75 334,0	76 671,0	77 576,0	79 361,0	83 068,0
odbiorcy gazu w miastach [gosp.]	488,0	515,0	514,0	535,0	550,0	564,0
ludność korzystająca z sieci gazowej [osoba]	3 570,0	3 783,0	3 740,0	3 876,0	4 045,0	4 122,0

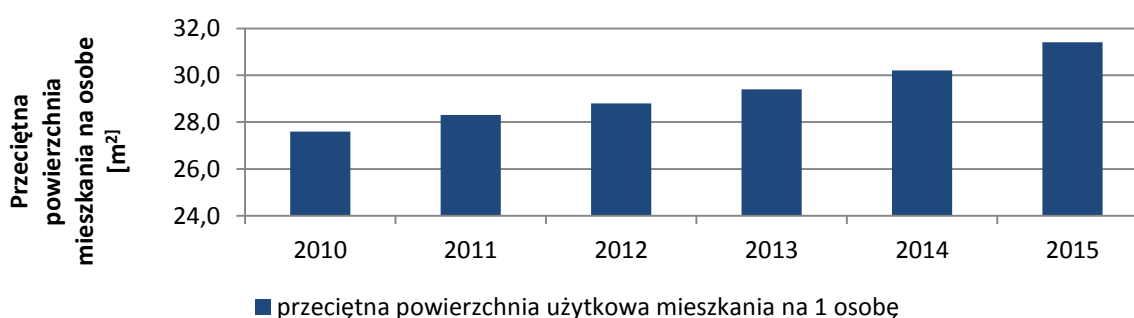
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

W przeciągu ostatnich 6 lat liczba budynków mieszkalnych w gminie Rydzyna wzrosła prawie o 17% i w 2015 r. wyniosła 1 973 budynki. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie to 110,2 m². Przeciętna powierzchnia mieszkania na osobę również na przestrzeni lat rosła i w 2015 r. wyniosła 31,4 m².

Tabela 4. Wskaźniki zasobów mieszkaniowych w gminie Rydzyna.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba budynków mieszkalnych w gminie	1 688,0	1 768,0	1 808,0	1 846,0	1 907,0	1 973,0
Liczba mieszkań	2 239,0	2 283,0	2 320,0	2 369,0	2 441,0	2 522,0
Izby	10 376,0	10 644,0	10 876,0	11 190,0	11 584,0	11 995,0
Średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	103,9	105,8	107,2	108,4	109,3	110,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

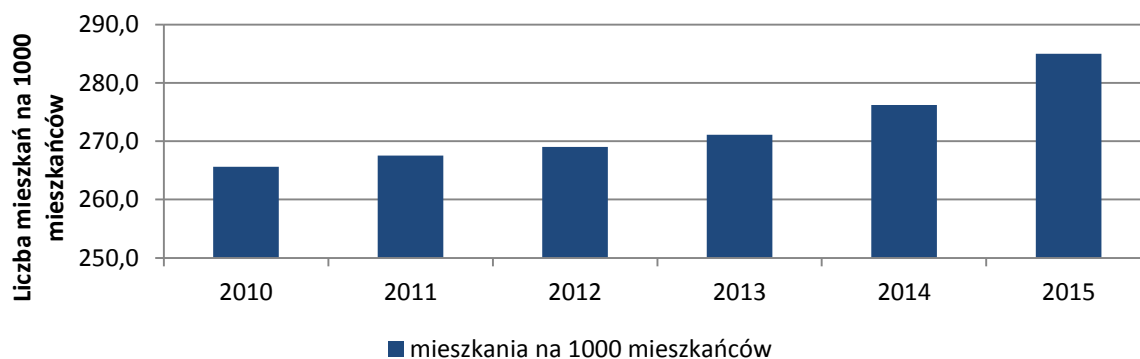

Wykres 13. Przeciętna powierzchnia mieszkania na osobę w gminie Rydzyna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Pozytywnym trendem jest wzrost wskaźnika liczby mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców, który w 2015 r. wyniósł 285 (wzrost od 2010 r. o 7,3%).

³¹ Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rydzyna, Rydzyna 2016 r.

Wykres 14. Mieszkania w gminie Rydzyna na 1 000 mieszkańców w latach 2010-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Stan środowiska

Pod względem jakości powietrza gmina Rydzyna należy do strefy wielkopolskiej. W związku z przekroczeniami poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu oraz dopuszczalnego pyłu PM10 gmina jest objęta „Programem Ochrony Powietrza dla strefy wielkopolskiej” przyjętym Uchwałą nr XXXIX/769/13 z dnia 25 listopada 2013 r. Wskazane jest podjęcie działań polepszających jakość powietrza na tym obszarze, np. poprzez poprawę stanu technicznego i wydajności energetycznej budynków.

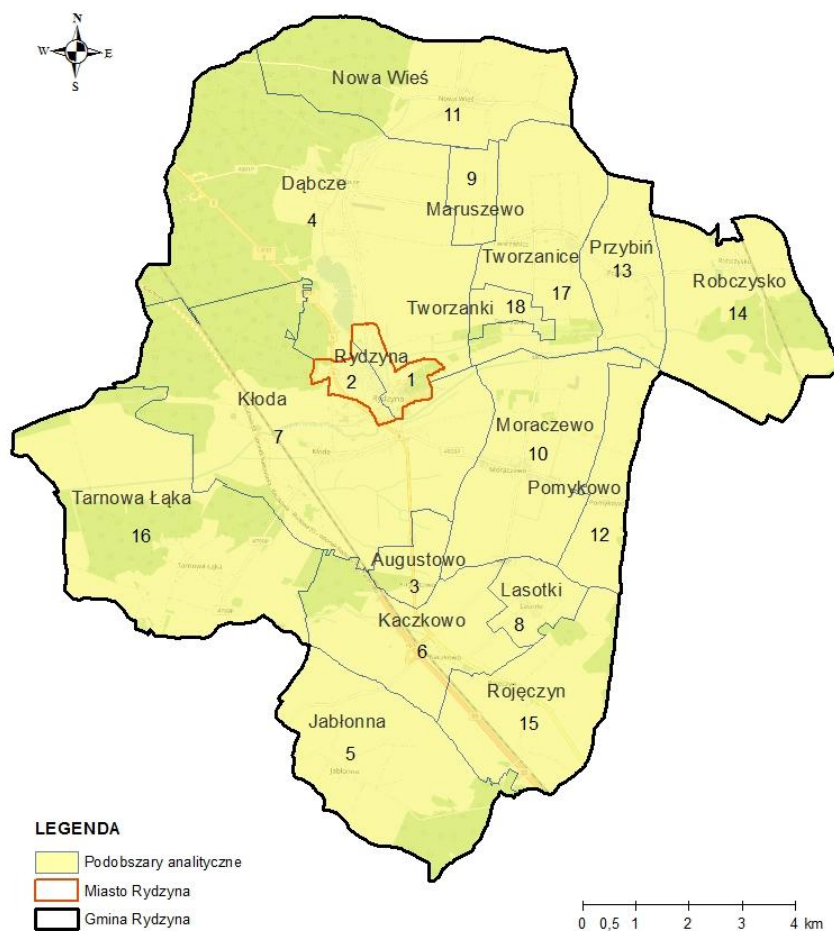
3. Diagnoza

Przeprowadzona diagnoza, która stanowi załącznik nr 1 do podjętej uchwały NR XXVII/213/2019 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 22 lutego 2017 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji Gminy Rydzyna, miała na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Metodyka została opracowana zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju, w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r. oraz wymogami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, określonymi w Zasadach programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+ wraz z załącznikami, które określają między innymi warunki wpisu do Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa wielkopolskiego.

3.1. Metodyka diagnozy

Pierwszym krokiem przygotowującym do etapu zbierania danych była analiza uwarunkowań gminy, w tym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rydzyna oraz dokumentów o charakterze planistycznym i strategicznym. Kluczowym elementem diagnozy było wyodrębnienie jednostek referencyjnych do analizowania problemów w obrębie Gminy Rydzyna. Obszar gminy podzielono na 18 obszarów pomocniczych, dla których wykonano analizy. W podziale obszaru gminy wzorowano się na podziale geograficznym oraz administracyjnym (podział na sołectwa), który najlepiej odzwierciedla zabudowę gminy, uwarunkowania przestrzenne.

Po wykonaniu wstępnej oceny przystąpiono do zebrania danych. Niezwykle istotny na tym etapie był udział oraz zaangażowanie po stronie Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna, który był głównym źródłem danych oraz informacji. Dodatkowo dane pozyskiwano od jednostek Gminy (m.in. Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej), jednostek administracji zespolonej (m.in. Komisariat Policji w Rydzynie), Powiatowego Urzędu Pracy i innych, a także z nadrzędnych dokumentów strategicznych. Dane objęte ochroną danych osobowych, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 1997 r. nr 133 poz. 883) zbierano w formie zagregowanej do 18 obszarów analitycznych. W podziale obszaru gminy częściowo wzorowano się na podziale geograficznym, które najlepiej odzwierciedlają zabudowę gminy, uwarunkowania przestrzenne oraz podział Gminy.

Rysunek 2. Podział Gminy Rydzyna na obszary analityczne

Poniżej przedstawiono zestawienie ukazujące, do których obszarów analitycznych zostały przypisane poszczególne obszary.

Tabela 5. Przypisanie roli do obszarów analitycznych.

Nr obszaru	Opis
1	Miasto Rydzyna ulice: 1 Maja, 17 Pułku Ułanów Wielkopolskich, Adama Mickiewicza, Aleja Józefa Sułkowskiego, Aleja Kasztanowa, Henryka Sienkiewicza, Ignacego Paderewskiego, Jana Kilińskiego, Jana Matejki, Juliusza Słowackiego, Józefa Bema, Kazimierza Pułaskiego, Konstytucji 3 Maja, Kościelna, Krótka, Mała, Maurycyego Beniowskiego, Plac Jana Dąbrowskiego, Plac Zamkowy, Pompea Ferrariego, Romualda Traugutta, Rynek, Rzeczypospolitej, Stanisława Leszczyńskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Czarnieckiego, Tadeusza Łopuszańskiego, Tylna, Wojciecha Kossaka, Wolności, Zamkowa
2	Miasto Rydzyna ulice: 29 Stycznia, Akacyjowa, Aleksandra Fredry, Bolesława Chrobrego, Bolesława Prusa, Edwarda Dembowskiego, Elizy Orzeszkowej, Fryderyka Chopina, Jana III Sobieskiego, Jana Brzechwy, Jana Kazimierza, Jana Kochanowskiego, Jana Pawła II, Jana z Czerniny, Józefa Poniatowskiego, Józefa Szymona Bellottiego, Karola Kurpińskiego, Łąkowa, Marii Dąbrowskiej, Marii Konopnickiej, Mikołaja Reya, Okrężna, Plac Pisarzy Polskich, Stanisława Moniuszki, Tadeusza Kościuszki, Władysława Jagiełły, Władysława Łokietka, Władysława Reymonta
3	Augustowo
4	Dąbcze

Nr obszaru	Opis
5	Jabłonna
6	Kaczkowo
7	Kłoda
8	Lasotki
9	Maruszewo
10	Moraczewo
11	Nowa Wieś
12	Pomykowo
13	Przybiń
14	Robczysko
15	Rojęczyn
16	Tarnowa Łąka
17	Tworzanice
18	Tworzanki

Analiza danych

Z uwagi na nierówną liczbę mieszkańców w poszczególnych obszarach oraz różne uwarunkowania przestrzenne konieczne było przeliczenie większości danych na wskaźniki względne.

Wykorzystano dwa wskaźniki:

1. Wielkość zjawiska w przeliczeniu na 100 mieszkańców.
2. Wskaźnika koncentracji – wyrażony jako stosunek nagromadzenia problemów w analizowanym obszarze, w stosunku do całego obszaru gminy – $[\text{liczba obserwacji zjawiska w obszarze} / \text{liczba mieszkańców obszaru}] / [\text{liczba obserwacji zjawiska w gminie} / \text{liczba mieszkańców gminy}]$.

Do oceny każdego wskaźnika pod względem występowania stanu kryzysowego wykorzystano metodę porównywania wartości danego wskaźnika do wartości referencyjnej, tj. średniej dla gminy.

Wszystkie zebrane dane po ich agregacji do obszarów analitycznych, zostały naniesione na mapy, które indywidualnie zostały opisane w poszczególnych częściach uchwalonej diagnozy. Po przygotowaniu map dla poszczególnych problemów możliwe było przygotowanie mapy zbiorczej, która jest wynikiem sumowania poszczególnych kategorii problemów przemnożonych przez ich wagę. Wyniki tej analizy umożliwiły wyznaczenie obszarów zdegradowanych, a w dalszym kroku obszarów rewitalizacji.

Wyznaczenie (uzasadnienie wyboru) obszaru zdegradowanego

Obszar zdegradowany zgodnie z Wytycznymi jest to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Wytyczne dopuszczają, by obszar zdegradowany był podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji

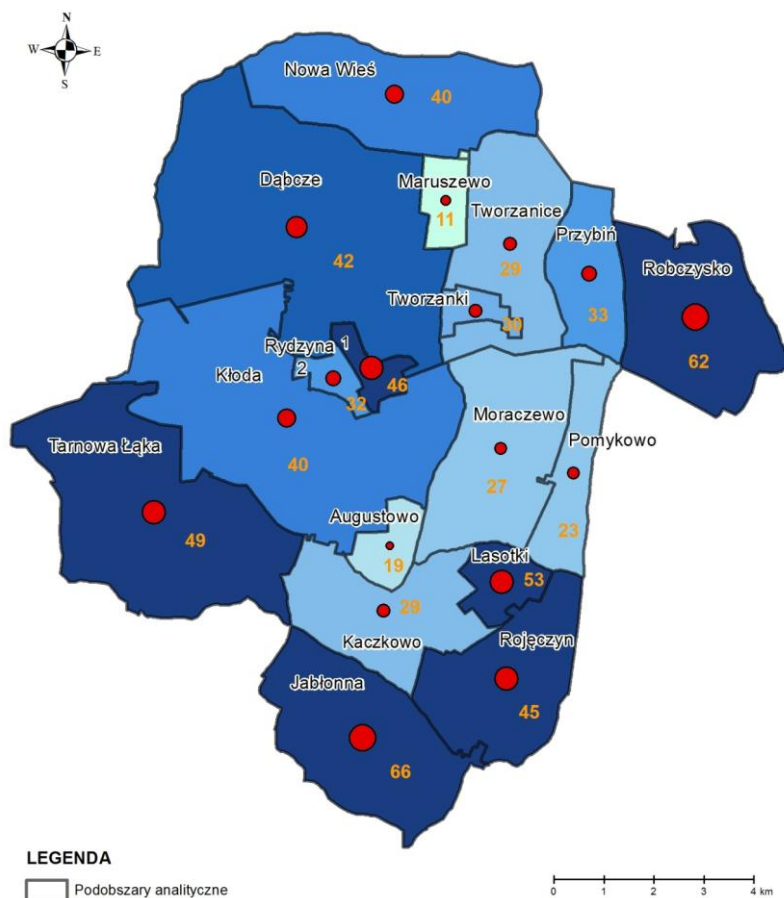
kryzysowej na każdym z podobszarów. Odnosząc się dalej do wytycznych stan kryzysowy jest to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej,
- środowiskowej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- technicznej.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całego obszaru gminy.

Wybór obszaru zdegradowanego oparto na dwóch założeniach:

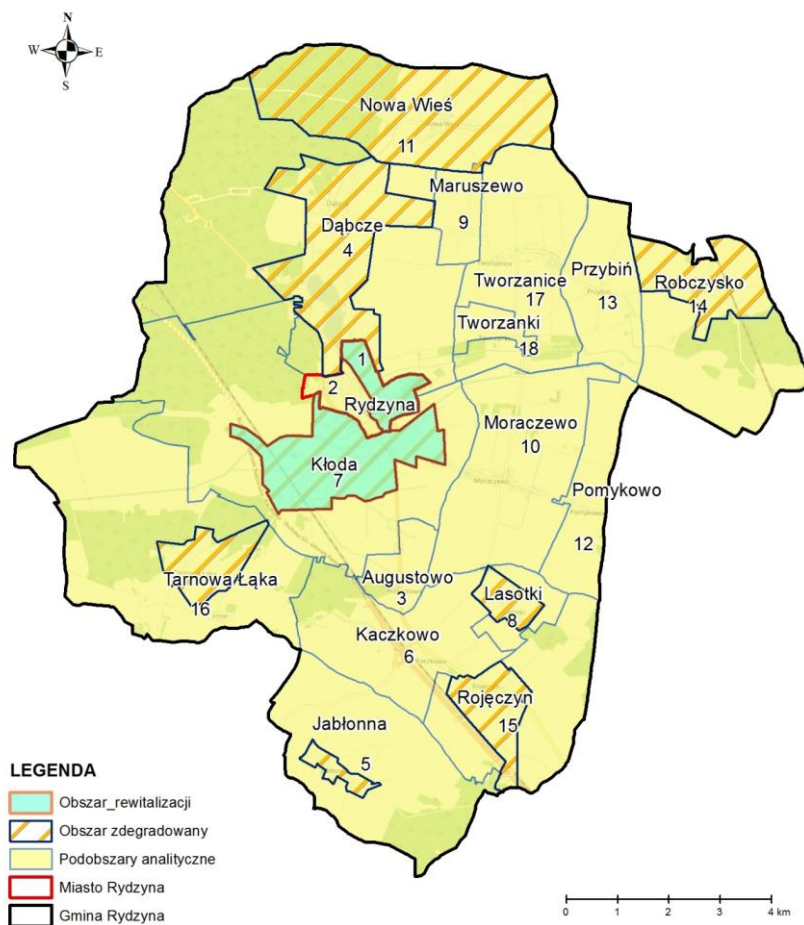
1. Spełnienie zapisów ustawy oraz wytycznych:
 - a. nagromadzenie problemów społecznych – tj. przynajmniej 3 problemy, które osiągnęły 2 w skali problemu,
 - b. przynajmniej jeden wskaźnik niespołeczny występuje w skali problemu 2,
2. Sumaryczna wartość nagromadzenia problemów dla obszaru wykazuje największe odchylenie od średniej dla gminy – w przypadku Gminy Rydzyna sumaryczna wartość nagromadzenia problemów dla obszaru wykazuje odchylenie co najmniej 250% od średniej dla gminy.

Rysunek 3. Sumaryczne wyniki przeprowadzonej diagnozy.

Kolejnym, ostatecznym krokiem przeprowadzonej diagnozy było wytyczenie granic obszaru rewitalizacji. Zgodnie z ustawą oraz Wytycznymi obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Ponadto jest to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk.

Biorąc pod uwagę spełnienie wymogów dotyczących koncentracji negatywnych zjawisk (nagromadzenia przynajmniej 3 problemów społecznych oraz co najmniej 1 problemu niespołecznego na danym obszarze) oraz wysoki potencjał do przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych, zdecydowano, iż obszar rewitalizacji stanowi Obszar 1 oraz Obszar 7, co przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 4. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na tle Gminy Rydzyna

3.2. Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji

Niniejszy podrozdział przedstawia pogłębioną analizę obszarów, które zostały wyznaczone w wyniku przeprowadzonej diagnozy. W podrozdziale zawarto m.in. analizę negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, a także analizę lokalnych potencjałów, których występowanie może stanowić o istotnym sukcesie podejmowanych działań.

W niniejszej analizie uwzględniono zarówno dane ilościowe, których źródłem jest przeprowadzona diagnoza mająca na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji oraz dane jakościowe, które otrzymano w ramach ankietyzacji mieszkańców oraz określono na podstawie wniosków powstałych na spotkaniach warsztatowych z interesariuszami GPR.

Oba podobszary rewitalizacji zostały opisane oddzielnie, należy jednak mieć na uwadze, że Gmina Rydzyna jest stosunkowo niewielką gminą o zwartej strukturze przestrzennej, tym samym jej zróżnicowanie oraz występujące na obu obszarach zależności, nie różnią się znacznie od siebie, a działania, zaplanowane na obu obszarach będą oddziaływać na zarówno podobszar 1 jak i podobszar 7.

Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Łączna powierzchnia obszarów wyznaczonych do rewitalizacji zajmuje ponad 11 km², co stanowi 8,68% powierzchni gminy, Wybrany obszar rewitalizacji zamieszkały jest przez 2 452 osoby, czyli przez 27,22% ludności gminy.

Dane o powierzchni i ludności obszaru rewitalizacji prezentuje poniższa tabela.

Tabela 6. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru rewitalizacji

Obszar	Powierzchnia obszaru [km ²]	Procent powierzchni w stosunku do powierzchni Gminy	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji [os.]	Procent liczby mieszkańców w stosunku do liczby mieszkańców Gminy
1	1,19	0,88%	1 437	14,33%
7	10,59	7,82%	1 161	12,89%
Obszar rewitalizacji	11,76	8,70%	2 598	28,86%

3.2.1. Podobszar rewitalizacji 1

Podobszar 1 wyznaczonego obszaru rewitalizacji leży w mieście Rydzyna i stanowi jego wschodnią część. Obejmuje ulice: 1 Maja, 17 Pułku Ułanów Wielkopolskich, Adama Mickiewicza, Aleja Józefa Sułkowskiego, Aleja Kasztanowa, Henryka Sienkiewicza, Ignacego Paderewskiego, Jana Kilińskiego, Jana Matejki, Juliusza Słowackiego, Józefa Bema, Kazimierza Pułaskiego, Konstytucji 3 Maja, Kościelna, Krótka, Mała, Maurycego Beniowskiego, Plac Jana Dąbrowskiego, Plac Zamkowy, Pompea Ferrariego, Romualda Traugutta, Tylina, Rynek, Rzeczypospolitej, Stanisława Leszczyńskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Czarnieckiego, Tadeusza Łopuszańskiego, Wojciecha Kossaka, Wolności, Zamkowa.

Na obszarze tym diagnozowane występowanie następujących problemów:

- społecznych – duża liczba rodzin korzystające ze świadczeń społecznych z uwagi na alkoholizm, wysoka przestępczość, duża liczba mieszkańców korzystających z budynków komunalnych, niska liczba urodzeń w ciągu ostatnich 4 lat;
- środowiskowych – przekroczenia dopuszczalnej liczby dni z przekroczeniami pyłu zawieszonego PM10.

Analiza negatywnych zjawisk na podobszarze 1 rewitalizacji

Na podstawie danych ilościowych zebranych na etapie diagnozy stwierdzono występowanie na podobszarze 1 problemów odnoszących się do sfery społecznej i środowiskowej w porównaniu do sytuacji panującej na całym obszarze Gminy Rydzyna. Analiza wskaźnikowa nie wykazała problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i gospodarczej.

Sfera społeczna

W sferze społecznej na podobszarze 1 zdiagnozowano potwierdzone występowanie problemu uzależnień. Świadczenia przyznawane rodzinom z przyczyn występowania alkoholizmu mogą jednak

nie oddawać prawdziwej skali problemu, jakim jest prowadzenie gospodarstwa domowego z udziałem osób posiadających problem alkoholowy. Liczba przyznawanych świadczeń stanowi jedynie odsetek w odniesieniu do liczby mieszkańców zamieszkujących obszar. Problemy alkoholowe, określane również jako choroba alkoholowa, są obecnie najbardziej niezależną socjodemograficznie cechą, która pojawia się bez względu na wykształcenie, płeć, wiek lub stan cywilny osoby uzależnionej³². Poważnym problemem współwystępującym z chorobą alkoholową jest problem patologii społecznej, w tym przestępstwa i wykroczenia popełnione przez osoby nietrzeźwe. Przyczyną alkoholizmu jest szereg czynników, zarówno natury biologicznej, psychologicznej jak i społecznej. Zaburzeniem, które wraz z alkoholizmem występuje najczęściej jest depresja, przy czym wyniki badań wskazują, że rzadko jest ona przyczyną alkoholizmu, o wiele częściej można ją wskazać jako jej skutek. Alkohol spożywany w nadmiarze ma swoje konsekwencje dla stanu psychicznego, fizycznego i społecznego osoby uzależnionej, które powodują m.in. zmniejszenie aktywności zawodowej i społecznej oraz zaburzenia w spełnianiu wszystkich elementarnych funkcji rodziny, co przekłada się na analizowaną sferę społeczną. Często obserwowany jest również wysoki związek między uzależnieniem a bezrobociem, niższym statusem ekonomicznym i wypadkami³³.

Kolejnym zdiagnozowanym negatywnym zjawiskiem jest potwierdzone występowanie większej od średniej dla Gminy liczby przestępstw. Najczęściej popełnianymi przestępstwami na analizowanym obszarze są stosowanie gróźb karalnych oraz przestępstwa przeciwko mieniu. Jednym z wielu powodów istnienia zdarzeń przestępczych może być trudna sytuacja zawodowa, związana z brakiem stałej pracy oraz trudności z adaptacją społeczną. Granice pojęcia przestępstwa nie zostały w aktualnie obowiązującym polskim kodeksie karnym określone przez podanie jego definicji sensu stricto, tj. przepisu rozpoczynającego się od zwrotu „Przestępstwem jest...”, który następnie podawałby wszystkie niezbędne elementy definicji pojęcia przestępstwa. Kodeks karny najwyraźniej preferuje posługiwaniem się zwrotami odnoszącymi się do pojęcia czynu zabronionego, który jest społecznie szkodliwy w stopniu wyższym niż znikomy i popełniony przez sprawcę, któremu można przypisać winę w chwili czynu³⁴. Przestępczość jest wskaźnikiem społecznym, który nie tylko obrazuje poziom bezpieczeństwa na danym obszarze ale może również wskazywać na istnienie innych problemów natury społecznej, takich jak trudna sytuacja zawodowa, trudności z adaptacją do życia społecznego, etc. Przy opracowaniu diagnozy nie posłużono się wskaźnikiem liczby Niebieskich kart, z uwagi na niewielką ich ilość na obszarze całej Gminy Rydzyna. Procedura przeciwdziałania przemocy w rodzinie – „Niebieskie Karty”, to instytucjonalne narzędzie mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. To zbiór interdyscyplinarnych działań, podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Biorąc pod uwagę ich występowanie w Gminie, to na podobszarze 1 problem przemocy w rodzinie istnieje i niebieskie karty na tym obszarze są założone.

W sferze społecznej zdiagnozowano również potwierdzone występowanie problemu dużej liczby ludności korzystającej z mieszkań komunalnych. W dzisiejszych czasach wiele osób znajduje się w trudnej sytuacji życiowej będącej wynikiem braku środków finansowych, która w efekcie prowadzi

³² Wnuk M., Marcinkowski J. T., *Alkoholizm – przegląd koncepcji oraz metod leczenia*, Hygeia Public Health 2012 r.

³³ Frąckowiak M., Motyka M., *Charakterystyka problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu*, Hygeia Public Health 2015 r.

³⁴ Gardocki L., *Pojęcie przestępstwa i podziały przestępstw w polskim prawie karnym*, Lublin 2013 r.

może do eksmisji z zamieszkiwanego lokalu. Czynniki za lokum socjalne lub komunalne jest kilkukrotnie niższy niż za mieszkanie o podobnej wielkości wynajmowane przez agencję mieszkaniową lub od prywatnego właściciela. Wysokość czynszu uzależniona jest od tego, ile właściciel musi wydać, by dostarczyć mieszkańcom wszystkie niezbędne usługi. Konieczność występowania lokali komunalnych lub socjalnych jest kwestią bezdyskusyjną jednak samo ich występowanie często wpływa negatywnie na obszar, w którym się znajdują. Koncentracja występowania lokali komunalnych lub socjalnych może świadczyć o koncentracji osób z problemami finansowymi, którym często towarzyszą inne problemy społeczne.

Kolejnym problemem społecznym stwierdzonym na podobszarze 1 jest występowanie niewielkiej liczby urodzeń. Obecnie wielu młodych ludzi odkłada decyzję o potomstwie z uwagi na chęć ciągłej edukacji, podnoszenia swoich kwalifikacji oraz z powodu strachu przed utratą pracy. Niejednokrotnie jednak takie zjawisko odzwierciedla nagromadzenie problemów społecznych, związanych przede wszystkim z bezrobociem i ubóstwem. Ponadto odpowiednio zagospodarowany obszar, atrakcyjny pod względem infrastruktury oraz zapewniający dostęp po podstawowych potrzeb zachęca rodziny do posiadania potomstwa. Niewielka liczba urodzeń ma swoje konsekwencje nie tylko w zaburzeniu działania sfery społecznej ale również w sferze gospodarczej i w przyszłości odzwierciedla się niewystarczającą ilością osób w wieku produkcyjnym.

W wyniku przeprowadzonych badań jakościowych, mieszkańcy stwierdzili, że do problemów społecznych na podobszarze 1 należą m.in.:

- niewystarczający poziom bezpieczeństwa i porządku publicznego i porządku publicznego,
- wysoki odsetek osób uzależnionych od pomocy społecznej.

Zjawiska te pokrywają się ze stwierdzonymi wskaźnikowo problemami społecznymi na podobszarze 1.

W trakcie ankietyzacji oraz spotkań z interesariuszami często poruszano problem niewystarczającej liczby działań sprzyjających nawiązywaniu więzi społecznych i integrujących lokalną społeczność, szczególnie z zakresu kultury, sportu i rekreacji. Problem ten wynika z niewystarczającej liczby działań sprzyjających nawiązywaniu więzi społecznych i integrujących lokalną społeczność, szczególnie z zakresu kultury, sportu i rekreacji, jak i również z samych postaw mieszkańców:

– ktoś chce, ale nie może – jest niesprawny, chory, brakuje mu wiedzy i umiejętności, czasu, przez długą koncentrację na własnych problemach nie czuje się częścią społeczności, co powoduje, że uznaje, że nie powinien uczestniczyć;

– nie chce i nie może – ma poczucie, że sprawy te go nie dotyczą i jednocześnie nie może;

– nie chce, ale może – świadome, dobrowolne zrezygnowanie z działania.

Brak uczestnictwa w życiu społecznym, niezależnie od motywacji, powoduje pogłębienie poczucia izolacji społecznej, także wobec najbliższej, sąsiedzkiej wspólnoty, a to z kolei skutkuje poczuciem osamotnienia i wykluczenia.

Sfera gospodarcza

W ocenie ilościowej nie stwierdzono na podobszarze 1 problemów społecznych. Nie znaczy to jednak, że na omawianym obszarze problemy tej strefy nie występują. Jedynie ich odchylenie od średniej nie jest tak duże jak na kilku innych obszarach.

Natomiast według przeprowadzonych badań jakościowych zdiagnozowano następujące problemy gospodarcze:

- niskie wsparcie rozwoju mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw,
- zbyt mało działań, związanych z aktywizacją ekonomiczną i przeciwdziałaniem bezrobociu,
- zbyt mało nowych miejsc pracy,
- niewystarczająca oferta gastronomiczna – rozwinięcie usług na obszarze 1 nie tylko pozytywnie wpłynęłoby na jakość świadczonych usług i stworzenie warunków do zacieśniania więzów społecznych, ale przede wszystkim spowodowałoby ożywienie gospodarcze obszaru.

Sfera techniczna

W sferze technicznej na podobszarze 1, podobnie jak w przypadku sfery gospodarczej, nie zdiagnozowano problemów technicznym na skalę przewyższającą średnią dla Gminy. Jednakże wskazane jest podejmowanie działań termomodernizacyjnych i renowacyjnych ze względu na dużą liczbę budynków wymagających podjęcia takich działań. Również badania jakościowe potwierdzają konieczność prowadzenia działań w sferze technicznej na obszarze 1. Mieszkańcy i pozostali interesariusze GPR niejednokrotnie zwracali uwagę na pogarszający się stan techniczny zabudowań w obszarze 1, co wpływa na estetykę terenu. Dobry stan techniczny obiektów jest istotny dla podniesienia atrakcyjności oraz potencjału dla obszaru. Jednak odpowiednie dostosowanie tych obiektów oraz utrzymanie ich w odpowiednim stanie technicznym stanowi dodatkowe wyzwanie. Szczególnie ważne w zakresie sfery technicznej jest wskazanie tych obiektów, które wykazują niedostateczne dostosowanie do standardów dotyczących nowoczesnych energooszczędnych technologii.

Modernizacji wymagają budynki komunalne oraz budynki oświatowe, które są słabo wyposażone i posiadają przestarzałe urządzenia. Część budynków wymaga przeprowadzenia termomodernizacji lub dostosowania do potrzeb dla osób niepełnosprawnych.

Sfera środowiskowa

Kolejnym zdiagnozowanym negatywnym zjawiskiem jest niezadawalająca jakość powietrza. Na terenie miasta Rydzyna (a tym samym na obszarze 1) nie ma stacji pomiarowej. Jednak w oparciu o Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej oraz dzięki wykonanej analizie problemów z jakością powietrza w gminie została dokonana w oparciu o wyniki modelowania matematycznego stężeń zanieczyszczeń można stwierdzić większe niż na terenach wiejskich stężenie substancji zanieczyszczających powietrze. Może to być skutkiem z jednej strony większego zagęszczenia indywidualnych palenisk domowych oraz większego ruchu pojazdów mechanicznych niż na pozostałych obszarach gminy. Przeprowadzona analiza potwierdza problem z jakością powietrza na podobszarze 1, co potwierdzają interesariusze GPR, którzy wielokrotnie jako największy problem środowiskowy na obszarze 1 podają zły stan jakości powietrza i niską emisję.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej to najczęściej interesariusze GPR wskazują na istotne problemy. Jednym z nich jest niski stan zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznej (m.in. placów zabaw, parków, niewystarczający stan zagospodarowania terenów zielonych). W wyniku badań jakościowych wykazano problemy przestrzenno-funkcjonalne wskazujące na nieład przestrzenny obszaru, brak tzw. małej architektury, zdewastowany park przy Zamku, który jest wizytówką Rydzyny, czy też brak ścieżki rowerowej, łączącej obszar 1 z obszarem 7 (sołectwem Kłoda, które również jest obszarem wyznaczonym do rewitalizacji).

Mała liczba instytucji społecznych m.in. obiektów sportowych i kulturalnych wpływa na wykluczenie społeczne. Zwiększenie liczby tych obiektów sprzyja integracji społecznej. Dodatkowo modernizacja obecnych już obiektów może spowodować przystosowanie tych budynków do osób niepełnosprawnych, które wcześniej z powodu barier architektonicznych nie mogły z nich skorzystać.

Identyfikacja lokalnych potencjałów

Podobszar 1 obejmuje wschodnią część miasta Rydzyna, w tym centrum miasta wraz z zabytkowym Zamkiem i Rynkiem. Obszar ten ma dobry dostęp do komunikacji publicznej oraz instytucji kulturalnych, edukacyjnych i administracyjnych. Na jego terenie zlokalizowany jest Urząd Miasta i Gminy Rydzyna, Rydzyski Ośrodek Kultury, Gimnazjum, Szkoła Podstawowa, Publiczne Przedszkole. Rydzynianie chętnie angażują się w inicjatywy kulturalne oferowane przez Rydzyskie Centrum Kultury oraz wydarzenia mające miejsce na Zamku.

Warto zwrócić również uwagę na fakt, iż na obszarze 1 swoją lokalizację ma większość organizacji pozarządowych z terenu Gminy. W polskim prawie definicję ustawową organizacji pozarządowej odnajdziemy w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2016 poz. 1817), zgodnie z którą organizacjami pozarządowymi są „nie będące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia, przy czym niektórych przepisów ustawy nie stosuje się do fundacji publicznych i fundacji partii politycznych”. Zazwyczaj to organizacje pozarządowe są organizatorami imprez kulturalnych, festynów integrujących społeczeństwo oraz wystaw i wernisaży. Dodatkowo fundacje i organizacje społeczne często kwestują na rzecz najuboższych i potrzebujących. W związku z tym obecność takich organizacji na podobszarze przeznaczonym do rewitalizacji stanowi pozytywny aspekt i z pewnością wpływa na wysoki potencjał omawianego terenu.

Ponadto na podobszarze 1 znajduje się wiele zabytków wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków w Poznaniu, w tym Zamek z XV/XVII wieku, barokowy zespół kamieniczek w Rynku wraz z ratuszem i unikalną w Polsce figurą Trójcy Świętej, barokowy kościół parafialny oraz kościół poewangelicki. Warto podkreślić, że miasto Rydzyna jest objęte opieką konserwatorską z uwagi na zachowany XVIII wieczny układ przestrzenny oraz liczne zabytkowe budowle. Stanowi to zatem ogromny potencjał turystyczny i kulturalny do rozwoju podobszaru 1, ale również całej Gminy.

Podsumowując, podobszar 1 stanowi ważne centrum rozwojowe w Gminie i cechuje się potencjałem do podjęcia działań rewitalizacyjnych, które wypłyną pozytywnie nie tylko na wskazany podobszar ale również na cały teren miasta Rydzyna oraz docelowo całej Gminy.

3.2.2. Podobszar rewitalizacji 7

Podobszar 7 wyznaczonego obszaru rewitalizacji obejmuje sołectwo Kłoda, które znajduje się w środkowej części Gminy Rydzyna. Dużą część sołectwa stanowią tereny niezamieszkałe (lasy), w związku z tym znalazły się one poza wyznaczonym obszarem zdegradowanym i rewitalizacji.

Na obszarze 7 zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

- społecznych – wysoka przestępczość, niska liczba urodzeń w ciągu ostatnich 4 lat, bardzo mała liczba organizacji pozarządowych;
- gospodarcze – mała liczba aktywnych podmiotów działalności gospodarczej w przeliczeniu na 100 osób;
- przestrzenno-funkcjonalne – bardzo mała liczba zabytków wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków.

Sfera społeczna

W sferze społecznej zdiagnozowanym negatywnym zjawiskiem, podobnie jak na podobszarze 1, jest potwierdzone występowanie większej od średniej dla Gminy liczby przestępstw. Najczęściej popełnianymi przestępstwami na analizowanym obszarze są kradzieże z włamaniem oraz przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Jak wspomniano powyżej, jednym z wielu powodów istnienia zdarzeń przestępczych może być trudna sytuacja zawodowa, związana z brakiem stałej pracy oraz trudności z adaptacją społeczną. Przestępczość jest wskaźnikiem społecznym, który nie tylko obrazuje poziom bezpieczeństwa na danym obszarze ale może również wskazywać na istnienie innych problemów natury społecznej, takich jak trudna sytuacja zawodowa, trudności z adaptacją do życia społecznego, etc. Podobnie jak na podobszarze 1, w sołectwie Kłoda również przyznano „Niebieskie karty” (procedury przeciwdziałania przemocy w rodzinach).

Kolejnym problemem społecznym stwierdzonym na podobszarze 7 (co również pokrywa się z problemem zidentyfikowanym na podobszarze 1) jest występowanie niewielkiej liczby urodzeń. Należy podjąć działania w kierunku odpowiedniego zagospodarowania obszaru, aby stał się atrakcyjny pod względem infrastruktury oraz zapewniający dostęp po podstawowych potrzebach zachęca rodziny do posiadania potomstwa. Warto ponownie podkreślić jakie skutki niesie za sobą takie zjawisko - niewielka liczba urodzeń ma swoje konsekwencje nie tylko w zaburzeniu działania sfery społecznej ale również w sferze gospodarczej i w przyszłości odzwierciedla się niewystarczającą ilością osób w wieku produkcyjnym.

W sferze społecznej zdiagnozowano także potwierdzenie występowania problemu związanego z bardzo niską liczbą organizacji pozarządowych. Należy przy tym równocześnie zauważyć, że nie jest to zjawisko, którym szczególnie odznacza się jedynie podobszar 7. Organizacje pozarządowe nie muszą oznaczać ożywienia jedynie najbliższego sąsiedztwa, w którym się znajdują. Ich istnienie zazwyczaj ma pozytywny wpływ na całą społeczność Gminy oraz gmin sąsiednich. Organizacje pozarządowe realizują działania w dziedzinie m.in. wychowania, edukacji, upowszechniania kultury i czytelnictwa, integracji społeczności gminnej, zgodnie z założeniami polityki kulturalnej na podstawie własnego, społecznie akceptowanego programu.

Ważnym elementem działalności są inwestycje zarówno w infrastrukturę sportową i rekreacyjną a także działania mające na celu promocję zdrowego, aktywnego trybu życia i drużynowych rywalizacji zarówno wśród dzieci, młodzieży jak i dorosłych mieszkańców gminy. Mała liczba organizacji nie sprzyja aktywności społecznej mieszkańców oraz ich integracji z lokalną społecznością.

W przeprowadzonych badaniach jakościowych, mieszkańcy oraz pozostali interesariusze również wskazali problemy społeczne polegające na wysokiej przestępczości, małym zaangażowaniem mieszkańców w życie społeczne i brakiem organizacji pozarządowym na terenie Kłody.

Sfera gospodarcza

W sferze gospodarczej na podobszarze 7 zdiagnozowano potwierdzone występowanie małej liczby aktywnych podmiotów działalności gospodarczej. Niski wskaźnik liczby aktywnych podmiotów działalności gospodarczej na danym obszarze może wskazywać na istnienie stanu kryzysowego w zakresie gospodarki oraz świadczyć o zmniejszającym się potencjale inwestycyjnym obszaru. Podmioty gospodarcze gwarantują miejsca pracy, a więc mała ich liczba może pociągać za sobą zmniejszenie liczby miejsc pracy i braku pozytywnego wpływu na aktywizację gospodarczą mieszkańców.

Interesariusze GPR, w tym mieszkańcy, jako problem w sferze gospodarczej wskazali niewystarczającą ofertę gastronomiczną – rozwinięcie usług na obszarze 7 nie tylko pozytywnie wpłynęłoby na jakość świadczonych usług i stworzenie warunków do zacieśniania więzów społecznych, ale przede wszystkim spowodowałoby ożywienie gospodarcze obszaru. Ponadto interesariusze uważają, iż stan zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznej (m.in. placów, parków, niewystarczający stan zagospodarowania terenów zielonych) jest zły i wymaga poprawy.

Sfera techniczna

W sferze technicznej na podobszarze 7 nie zdiagnozowano problemów technicznym na skalę przewyższającą średnią dla Gminy. Jednakże wskazane jest podejmowanie działań polegających na zagospodarowaniu i modernizacji (w tym termomodernizacji) budynków znajdujących się na obszarze 7. Przeprowadzone badania jakościowe potwierdzają konieczność prowadzenia działań w sferze technicznej na podobszarze 7. Mieszkańcy i pozostali interesariusze GPR zwrócili uwagę na pogarszający się stan techniczny zabudowań w obszarze 7, co wpływa na estetykę terenu. Dobry stan techniczny obiektów jest istotny dla podniesienia atrakcyjności oraz potencjału dla obszaru. Jednak odpowiednie dostosowanie tych obiektów oraz utrzymanie ich w odpowiednim stanie technicznym stanowi dodatkowe wyzwanie. Szczególnie ważne w zakresie sfery technicznej jest wskazanie tych obiektów, które wykazują niedostateczne dostosowanie do standardów dotyczących nowoczesnych energooszczędnych technologii.

Sfera środowiskowa

Negatywnym zjawiskiem w sferze środowiskowej jest niezadawalająca jakość powietrza. Jak wspomniano powyżej na terenie gminy Rydzyna (a tym samym na podobszarze 7) nie ma stacji pomiarowej. Na podstawie przeprowadzonej analizy i modelowania matematycznego stężeń zanieczyszczeń nie stwierdzono znacznych przekroczeń na podobszarze 7, jednakże jak wskazują mieszkańcy w badaniach jakościowych w sołectwie Kłoda istnieje problem z niską emisją. Jest to skutkiem z jednej strony większego zagęszczenia indywidualnych palenisk domowych oraz większego ruchu pojazdów mechanicznych niż na pozostałych obszarach gminy (obecność drogi krajowej nr 5).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podobszarze 7 zdiagnozowano potwierdzone występowanie bardzo małej liczby zabytków wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków w Poznaniu. W wieloaspektowym wymiarze rewitalizacji obiekty zabytkowe zajmują rolę szczególną. Przez swoją obecność nadają rangę i znaczenie dla stref miejskich lub wiejskich, w których występują. Właściwie utrzymywane i udostępnione podnoszą jakość życia mieszkańców – poprzez wpływ na estetykę przestrzeni publicznej, zaspokajanie potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych oraz edukacyjnych. Zabytki jako element więzi międzypokoleniowej są również budulcem spójności społecznej oraz tożsamości i dumy lokalnej. Odpowiednio utrzymane i odrestaurowane wpływają pozytywnie na wizerunek Gminy, przyczyniając się tym samym do rozwoju turystyki, jak również mogą być potencjalnym stymulantem rozwoju ekonomicznego i gospodarczego.

W wyniku badań jakościowych wykazano również problemy przestrzenno-funkcjonalne wskazujące na nieład przestrzenny obszaru, brak tzw. małej architektury, brak ścieżki rowerowej, łączącej obszar 7 z obszarem 1 (część miasta Rydzyna wyznaczona do rewitalizacji). Interesariusze wskazali również na konieczność nowego zagospodarowania zdegradowanego folwarku po dawnym Państwowym gospodarstwie rolnym (PGR).

Identyfikacja lokalnych potencjałów

Pomimo niskiej liczby aktywnych podmiotów gospodarczych na obszarze 7, teren sołectwa Kłoda (podobszar 7) sprzyja rozwojowi gospodarczemu. Przez Kłodę przebiega droga krajowa nr 5 Poznań – Wrocław, stanowiąca jedną z głównych szlaków transportowych, łączących granicę polsko-czeską z Trójmiastem. Na terenie Kłody mieści się również rydzynska strefa przemysłowa, w której powstają i rozwijają się nowoczesne przedsiębiorstwa. Położenie Kłody bezpośrednio przy drodze krajowej nr 5 oraz w bliskim sąsiedztwie Leszna sprzyja rozwojowi gospodarczo - społecznemu oraz nowym inwestycjom. O gospodarczym potencjale tego obszaru świadczy niski wskaźnik zawieszonych podmiotów gospodarczych – przedsiębiorcy, którzy decydują się na prowadzenie działalności w Kłodzie najczęściej odnoszą sukces i mogą się nadal rozwijać.

Podsumowując, podobszar 7 stanowi ważne miejsce gospodarcze w Gminie i cechuje się potencjałem do podjęcia działań rewitalizacyjnych, które wypłyną pozytywnie nie tylko na wskazany podobszar, ale również na jakość życia mieszkańców całej Gminy.

4. Założenia programowe

4.1. Wizja

Wizja stanowi obraz stanu, który pragnie osiągnąć wspólnota mieszkańców Gminy Rydzyna, dążąc do realizacji celów strategicznych oraz wyznaczonych kierunków działań.

Obszar, objęty programem rewitalizacji, poprzez realizację przedsięwzięć oraz projektów rewitalizacyjnych stanie się obszarem atrakcyjnym pod względem społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym i technicznym, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Przeprowadzone działań poprawi wizerunek obszaru rewitalizacji oraz tym samym całej Gminy, co spowoduje wzrost waloru turystycznego i potencjału inwestycyjnego obszaru oraz będzie miało pozytywny wpływ na ich wyludnienie, przyciągając do niej mieszkańców, dzięki czemu dawny obszar koncentracji negatywnych zjawisk zmieni się w atrakcyjne i tętniące życiem miejsce.

4.2. Cele oraz kierunki działań

Głównym celem działań rewitalizacyjnych, objętych Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Rydzyna jest poprawa jakości życia mieszkańców oraz przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i kierunków działań, odpowiadającym głównym strefom procesu rewitalizacji, tj.: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcyjnej i technicznej.

Tabela 7. Cele szczegółowe oraz kierunki działań w poszczególnych sferach rewitalizacji

Sfera procesu rewitalizacji	Cele szczegółowe	Kierunki działań
1. Społeczna	<ol style="list-style-type: none">1.1. Przeciwdziałanie problemom marginalizacji i wykluczenia społecznego.1.2. Rozwijanie i utrwalanie więzi międzypokoleniowych.1.3. Stworzenie warunków przyciągających turystów do Gminy i zachęcających do promowania dziedzictwa kulturowego Rydzyny.1.4. Zwiększenie dostępności społecznej do zasobów kulturowych.1.5. Podwyższenie poziomu jakości kształcenia.1.6. Stworzenie warunków zachęcających rodziny do posiadania potomstwa.1.7. Zwiększenie aktywności mieszkańców oraz możliwości aktywnego zagospodarowania wolnego czasu.	<ul style="list-style-type: none">• Integracja lokalnej społeczności.• Przeciwdziałanie ubóstwu.• Rozwój oferty kulturalnej.• Zwiększenie dostępu do budynków użyteczności publicznej, w tym do obiektów kulturalnych.• Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.• Polepszenie warunków placówek edukacyjnych.• Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej.
2. Gospodarcza	<ol style="list-style-type: none">2.1. Wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru.2.2. Utworzenie nowych miejsc pracy.	<ul style="list-style-type: none">• Stworzenie warunków zachęcających inwestorów do prowadzenia działalności gospodarczej.
3. Przestrzenno-funkcyjna	<ol style="list-style-type: none">a. Dostosowanie infrastruktury w budynkach użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami.b. Rozwój infrastruktury społecznej z uwzględnieniem różnych grup wiekowych.c. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej.	<ul style="list-style-type: none">• Tworzenie i/lub utrzymywanie obiektów o znaczeniu kulturalnym, społecznym, rekreacyjno-sportowym.• Porządkowanie przestrzeni publicznej pod kątem funkcjonalnym i estetycznym.

Sfera procesu rewitalizacji	Cele szczegółowe	Kierunki działań
4. Środowiskowa	a. Poprawa jakości środowiska naturalnego.	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój infrastruktury oraz oferty służącej poprawie jakości powietrza.
5. Techniczna	a. Poprawa efektywności funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań energooszczędnych. b. Poprawa wydajności energetycznej i stanu technicznego obiektów i dróg.	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja obiektów użyteczności publicznej. Modernizacja infrastruktury dróg lokalnych.

4.3. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Planowane do realizacji przedsięwzięcia nie mogłyby zostać głównymi założeniami programowymi Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna bez wcześniejszego zdiagnozowania i zgłębienia wiedzy na temat problemów na obszarze rewitalizacji, istniejących nań potrzeb oraz lokalnych potencjałów rozwoju. Program stanowi odpowiedź na pytania na którym terenie oraz jakie działania należy w pierwszej kolejności podjąć w celu wyprowadzenia ze stanu kryzysowego zdiagnozowanego obszaru rewitalizacji, przy jednoczesnym zapewnieniu pozytywnego wpływu dla całej społeczności Gminy.

Równoczesna realizacja działań w sferze społecznej, przestrzenno – funkcjonalnej, gospodarczej, technicznej i środowiskowej, obejmująca zarówno przedsięwzięcia infrastrukturalne, jak również działania miękkie ma na celu prowadzenie procesu rewitalizacji z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777, z późn. zm.) tabela podstawowych projektów rewitalizacyjnych zawiera w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia:

- nazwę przedsięwzięcia,
- podmiot realizujący,
- obszar rewitalizacji,
- szacowaną wartość,
- okres realizacji,
- planowane źródło finansowania.

W dalszej części rozdziału znajdują się szczegółowe opisy przedsięwzięć zawierające informacje odnośnie:

- opisu planowanych działań,
- oczekiwanych rezultatów realizacji przedsięwzięcia.

W poniższej tabeli zaprezentowano wszystkie podstawowe przedsięwzięcia, które zaplanowano do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna. Działania te w najwyższym stopniu będą oferować kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji i w znaczący sposób wpłyną na osiągnięcie założonych celów niniejszego programu.

Tabela 8. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Obszar rewitalizacji	Szacunkowa wartość [zł]	Okres realizacji [lata]	Planowane źródło finansowania
1	Budowa przedszkola w Rydzynie	Gmina Rydzyna	Rydzyna (obszar 1)	7 500 000	2016-2018	Budżet Gminy Rydzyna, WRPO 2014+ Leszczyński Obszar Strategicznej Interwencji
2	Zagospodarowanie działki nr 323 w Rydzynie	Gmina Rydzyna, Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, Województwo Wielkopolskie	Rydzyna (obszar 1)	200 000	2018-2022	Budżet Gminy Rydzyna, Budżet Wielkopolskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Budżet Województwa Wielkopolskiego, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
3	Przebudowa mostu na Rowie Polskim	Gmina Rydzyna, Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, Województwo Wielkopolskie	Rydzyna (obszar 1) Kłoda (obszar 7)	500 000	2018-2019	Budżet Gminy Rydzyna, Budżet Wielkopolskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Budżet Województwa Wielkopolskiego
4	Wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie Gminy Rydzyna	Gmina Rydzyna	Rydzyna (obszar 1) Kłoda (obszar 7)	100 000	2018-2022	Budżet Gminy Rydzyna, Budżet Województwa Wielkopolskiego
5	Ochrona, zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego i historycznego Województwa Wielkopolskiego poprzez renowację XVII wiecznego Zamku SIMP w Rydzynie i wprowadzenie innowacyjnych form uczestnictwa w kulturze	Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich	Rydzyna (obszar 1)	2 753 849,41	2017-2018	Środki własne Zarządu Głównego SIMP, WRPO 2014+ (poddziałanie 4.4.1)

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Obszar rewitalizacji	Szacunkowa wartość [zł]	Okres realizacji [lata]	Planowane źródło finansowania
6	Zwiększenie dostępności społecznej do zabytkowych terenów rekreacyjnych, poprzez rewitalizację i zagospodarowanie Zamkowego Parku wraz z przystosowaniem ciągów wodnych do celów rekreacyjnych	Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich	Rydzyzna (obszar 1)	750 000	2019-2021	Środki własne Zarządu Głównego SIMP, Urząd Marszałkowski
7	Rewitalizacja z rozbudową dawnego Folwarku w Kłodzie na Centrum Integracji Społecznej	AGRO-OMEGA sp. z o.o. z/s w Kłodzie, Kombinat 2000 sp. z o.o. z/s w Kłodzie	Kłoda (obszar 7)	40 000 000 (netto)	2018-2020	Środki własne przedsiębiorstw, WRPO 2014+
8	Organizacja imprezy kulturalnej pn. „Dzień Wiatraka”	Rydzyńskie Centrum Kultury	Plac przy Wiatraku „Józef” w Rydzynie (obszar 1)	60 000	2017-2022	Środki własne Gminy
9	Polepszenie warunków kształcenia dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych przez modernizację obiektów dydaktycznych i internatu w SOSW w Rydzynie	SOSW w Rydzynie	SOSW w Rydzynie (obszar 1)	288 100	2017-2020	Budżet Powiatu Leszczyńskiego
10	Wykonanie i montaż monitoringu wizyjnego w budynkach Oficyny Wschodniej i Zachodniej, część terenu działki nr 251/12 (forum szkolne, plac zabaw, hipoterapia, boisko szkolne wraz z bieżnią)	SOSW w Rydzynie	SOSW w Rydzynie (obszar 1)	200 000	2017-2020	Budżet Powiatu Leszczyńskiego
11	Termomodernizacja Obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. F. Ratajczaka w Rydzynie – wymiana CO w Oficynie Wschodniej i zachodniej i jej usprawnienie	SOSW w Rydzynie	SOSW w Rydzynie (obszar 1)	105 000	2017-2020	Budżet Powiatu Leszczyńskiego

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Obszar rewitalizacji	Szacunkowa wartość [zł]	Okres realizacji [lata]	Planowane źródło finansowania
12	Termomodernizacja Obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. F. Ratajczaka w Rydzynie	SOSW w Rydzynie	SOSW w Rydzynie (obszar 1)	379 369	2017-2020	Budżet Powiatu Leszczyńskiego
13	Termomodernizacja Obiektów SOSW im. F. Ratajczaka w Rydzynie - wymiana drzwi zewnętrznych i wewnętrznych w budynkach Oficyny wschodniej i Zachodniej	SOSW w Rydzynie	SOSW w Rydzynie (obszar 1)	810 831	2017-2020	Budżet Powiatu Leszczyńskiego
14	Remont i zabezpieczenie zabytkowych oficyn Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Rydzynie	SOSW w Rydzynie	SOSW w Rydzynie (obszar 1)	600 000	2017-2019	Budżet Powiatu Leszczyńskiego
15	Przebudowa wewnętrznej sieci kanalizacji sanitarnej SOSW im. F. Ratajczaka w Rydzynie	SOSW w Rydzynie	SOSW w Rydzynie (obszar 1)	400 000	2017-2020	Budżet Powiatu Leszczyńskiego
16	Mój zawód – mój wybór - projekt staży zawodowych	SOSW w Rydzynie	SOSW w Rydzynie (obszar 1)	590 000	2017-2020	WRPO 2014 +, wkład własny Powiatu Leszczyńskiego
17	Rozwój infrastruktury edukacyjnej Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im Fr. Ratajczaka w Rydzynie poprzez przebudowę obiektów kompleksu sportowego	Powiat Leszczyński Gmina Rydzyna	SOSW w Rydzynie (obszar 1)	2 850 000	2018-2022	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Budżet Powiatu Leszczyńskiego, Budżet Gminy Rydzyna
SUMA				58 087 149,41		

Poniżej przedstawiono opis planowanych działań w ramach podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz oczekiwane rezultaty ich realizacji.

1. Budowa przedszkola w Rydzynie:

- Opis planowanych działań:
 - Budowa nowej siedziby przedszkola w Rydzynie dla 200 dzieci (przy ulicy Wyspiańskiego);
 - Budowa przy obiekcie placu zabaw dla dzieci.
- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.5. Podwyższenie poziomu jakości kształcenia.
 - 1.6. Stworzenie warunków zachęcających rodziny do posiadania potomstwa.
 - 3.1 Dostosowanie infrastruktury w budynkach użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami.
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Zarówno na obszarze 1, jak i obszarze 7 (Kłoda) występuje problem związany z niską liczbą urodzeń w przeciągu kilku ostatnich lat. Realizacja powyższego zadania, poprzez zapewnić odpowiedniej opieki dla dzieci w wieku przedszkolnym, przyczyni się do stworzenia warunków zachęcających do posiadania potomstwa oraz zapewni dzieciom w wieku 3-6 lat miejsca w instytucji opieki do czasu osiągnięcia poziomu rozwoju i umiejętności niezbędnych do edukacji szkolnej. Ponadto budowa przedszkola umożliwi rodzicom i opiekunom dzieci podjęcie aktywności zawodowej, bez potrzeby umieszczania dzieci w placówkach w innych miejscowościach, m.in. w Lesznie. Działanie przyczyni się również do zwiększenia atrakcyjności obszaru, a budowa przy przedszkolu placu zabaw stworzy warunki do możliwości aktywnego zagospodarowania wolnego czasu najmłodszych.

2. Zagospodarowanie działki nr 323 w Rydzynie:

- Opis planowanych działań:
 - Rewitalizacja placu zabaw znajdującego się w centrum Rydzyny – zamontowanie dodatkowych urządzeń zabawowych dla dzieci, zakup nowych ławek;
 - Posadzenie nowych drzew i krzewów;
 - Przebudowa ciągów komunikacyjnych w pobliżu placu zabaw.
- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.6. Stworzenie warunków zachęcających rodziny do posiadania potomstwa.
 - 1.7. Zwiększenie aktywności mieszkańców oraz możliwości aktywnego zagospodarowania wolnego czasu.
 - 3.3 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej.
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji w Rydzynie występuje problem związany z niską liczbą urodzeń w przeciągu kilku ostatnich lat. Ponadto w ramach ankietyzacji oraz spotkań i warsztatów mieszkańcy uskarżali się na brak odpowiedniego zagospodarowania terenu w centrum Rydzyny i stworzenia miejsc dla propagowania sportu i rekreacji, szczególnie najmłodszych Rydzyńian. Realizacja projektu pozwoli na poprawę bezpieczeństwa dzieci i młodzieży przebywających na terenie placu zabaw oraz terenu otaczającego. Ponadto realizacja powyższego zadania wpłynie na poprawę infrastruktury rekreacyjnej na terenie Rydzyny oraz umożliwi wzrost atrakcyjności i potencjału rozwojowego Gminy.

3. Przebudowa mostu na Rowie Polskim:

- Opis planowanych działań:
 - Przebudowa drogi wraz z budową chodnika;
 - Przebudowa kładki pieszo-jezdnej na Rowie Polskim.
- Cele realizowane przez działanie:
 - 2.1. Wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru.
 - 3.3 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej.
 - 4.1 Poprawa jakości środowiska naturalnego.
 - 5.2 Poprawa wydajności energetycznej i stanu technicznego obiektów i dróg.
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Aleja Kasztanowa jest w złym stanie technicznym – liczne koleiny, dziury oraz powybijane pobocze zagrażają bezpieczeństwu mieszkańcom. Rewitalizacja Alei Kasztanowej poprawi więc bezpieczeństwo, a tym samym ogólne warunki życia mieszkańców zarówno z obszaru 1 (Rydzyny), jak i z obszaru 7 (Kłoda). Dodatkowo dbałość o przestrzeń publiczną podniesie atrakcyjność inwestycyjną obszaru rewitalizacji. Działanie to przyczyni się również do poprawy jakości powietrza, w wyniku zwiększenia płynności ruchu na wyremontowanej nawierzchni..

4. Wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie Gminy Rydzyna:

- Opis planowanych działań:
 - Dofinansowanie dla mieszkańców do wymiany starego źródła ciepła na nowe ekologiczne.
- Cele realizowane przez działanie:
- 4.1 Poprawa jakości środowiska naturalnego
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Na obszarze nr 1 przeznaczonym do rewitalizacji zdiagnozowano duży problem związany z jakością powietrza atmosferycznego. Na spotkaniach konsultacyjnych, warsztatach oraz w ankietach mieszkańcy niejednokrotnie podkreślali, że jest to jeden z największych bolączek Rydzyny. Realizacja działania przyczyni się do poprawy jakości powietrza, szczególnie w centrum Rydzyny. Jednocześnie obniżenie stężenia szkodliwego pyłu PM10 wpłynie pozytywnie na jakość życia mieszkańców. Działanie może wpłynąć również na potencjał rozwojowy Gminy i zachęcić turystów do odwiedzin Rydzyny, a przedsiębiorców (szczególnie w zakresie handlu i usług) do inwestowania na terenie Gminy.

5. Ochrona, zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego i historycznego Województwa Wielkopolskiego poprzez renowację XVII wiecznego Zamku SIMP w Rydzynie i wprowadzenie innowacyjnych form uczestnictwa w kulturze:

- Opis planowanych działań:
 - Renowacja zabytkowej partii wschodniej Zamku, ze szczególnym uwzględnieniem jej kamiennych schodów wejściowych oraz zewnętrznych powierzchni przyległych;
 - Renowacja średniowiecznych pomieszczeń partii wschodniej;
 - Konserwacja i restauracja relikwów historycznych Sali Wielka Alkowa wraz z jej rewitalizacją i częściową rekonstrukcją;

- Przystosowanie dwóch toalet zlokalizowanych na II piętrze Zamku, do potrzeb osób Niepełnosprawnych;
 - Adaptacja pomieszczeń biblioteki, czytelni oraz powierzchni biurowych na cele ekspozycji relikwii historii Rydzyny i Zamku;
 - Modernizacja systemu centralnego ogrzewania wraz z węzłem produkcji ciepłej wody użytkowej oraz implementacją systemu zarządzania mediami w standardzie BMS;
 - Stworzenie interaktywnego środowiska, dla celów promocji historii regionu i Zamku SIMP w Rydzynie;
 - Zagospodarowanie zieleni;
 - Wymiana oświetlenia alei na oświetlenie stylowe;
 - Uzbrojenie przyległego do alei terenu pod przyszłe inwestycje m.in. kanalizację deszczową, sieć wodno-kanalizacyjną i energetyczną.
- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.3. Stworzenie warunków przyciągających turystów do Gminy i zachęcających do promowania dziedzictwa kulturowego Rydzyny.
 - 1.4. Zwiększenie dostępności społecznej do zasobów kulturowych.
 - 2.1. Wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru.
 - 3.1 Dostosowanie infrastruktury w budynkach użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami.
 - 5.1 Poprawa efektywności funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań energooszczędnych.
 - Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Teren zamku i przylegający do niego został uznany za pomnik historii. To wyróżnienie bezapelacyjnie wpływa pozytywnie na promocję i potencjał rozwoju dla obszaru objętego rewitalizacją.. Warto jednak zauważyć, że mieszkańcy w trakcie spotkań, warsztatów oraz prowadzonej ankietyzacji wskazywali na konieczność rewitalizacji parku przy zamku oraz podjęcia działań w celu polepszenia stanu technicznego budowli i zwiększenia jego potencjału. Obecny stan zamku nie pozwala na pełne wykorzystanie jego możliwości. Brakuje odpowiedniej infrastruktury, w tym dla osób niepełnosprawnych, oraz atrakcyjnych form przekazu kulturowego, które mogłyby zwiększyć ilość osób zwiedzających obiekt i uczestniczących w imprezach kulturalnych na jego terenie. Niektóre części zamku są zniszczone, wymagają restauracji. Ponadto system ogrzewania jest niesprawny, co obniża efektywność energetyczną obiektu i wpływa na jakość powietrza w centrum Rydzyny. Realizacja powyższego projektu w znacznym stopniu przyczyni się do jeszcze większego rozwoju centrum Rydzyny oraz umożliwi przyciągnięcie rzeszy turystów. Ponadto obszar ten jest najważniejszym miejscem kulturalnym dla mieszkańców i pozytywnie wpływa na relacje międzyludzkie oraz zwiększa dostępność do zasobów kultury.
- 6. Zwiększenie dostępności społecznej do zabytkowych terenów rekreacyjnych, poprzez rewitalizację i zagospodarowanie Zamkowego Parku wraz z przystosowaniem ciągów wodnych do celów rekreacyjnych:**
- Opis planowanych działań:

- Zagospodarowanie Zamkowego Parku, poprzez wykonanie utwardzonej nawierzchni dla celów spacerowych, wykonanie oświetlenia parkowego wraz z monitoringiem oraz posadwienie ławek.
- Renowację lustra wodnego wraz z wyposażeniem go w fontannę dynamiczną oraz dynamiczne oświetlenie wodne.
- Oczyszczenie i pogłębienie fosy wraz naprawą uszkodzonych skarp, faszynowaniem wyspy zamkowej oraz budowę przystani kajakowej.
- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.3. Stworzenie warunków przyciągających turystów do Gminy i zachęcających do promowania dziedzictwa kulturowego Rydzyny.
 - 1.4. Zwiększenie dostępności społecznej do zasobów kulturowych.
 - 1.6. Stworzenie warunków zachęcających rodziny do posiadania potomstwa: poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
 - 2.1. Wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru.
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Teren zamku i przylegający do niego został uznany za pomnik historii. To wyróżnienie bezapelacyjnie wpływa pozytywnie na promocję i potencjał rozwoju dla obszaru objętego rewitalizacją. Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie dostępności społecznej do zabytkowych partii otoczenia zamkowego, poprzez przystosowanie ich do potrzeb spacerowych i rekreacyjnych. Na obszarze rewitalizacji występuje problem z przestępczością. Montaż monitoringu spowoduje zwiększenie bezpieczeństwa. Poprzez takie działanie wzrośnie atrakcyjność terenu oraz możliwość jego dalszego rozwoju. To zachęci do zakładania rodziny i posiadania większej liczby potomstwa.

Ponadto działanie pozytywnie wpłynie na obszar, który jest najważniejszym miejscem kulturalnym dla mieszkańców i pozytywnie wpływa na relacje międzyludzkie oraz zwiększa dostępność do zasobów kultury. Zakładanym efektem zadania jest budowa infrastruktury, pozwalającej na realne zwiększenie zainteresowania społecznego ofertą dotyczącą:

 - wieczornych spektakli parkowych odbywających się przy współudziale światła dźwięku oraz pokazów wodnych realizowanych za pośrednictwem fontanny,
 - wodnych spacerów kajakowych realizowanych na trasie 2,2 km fosy,
 - dostępu do wiedzy o otaczającym Zamkiem terenie, poprzez rozmieszczenie w otoczeniu parkowym tablic tworzących tematyczną ścieżkę edukacyjną.

7. Rewitalizacja z rozbudową dawnego Folwarku w Kłodzie na Centrum Integracji Społecznej:

- Opis planowanych działań:
 - Rewitalizacja terenu zabytkowego Folwarku i jego najbliższego otoczenia zdegradowanego w czasach PRL-u z przeznaczeniem na Centrum Integracji Społecznej;
 - Organizacja w Centrum Integracji Społecznej zajęć z dziedziny kultury, oświaty oraz zdrowia.
- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.2. Rozwijanie i utrwalanie więzi międzypokoleniowych.
 - 1.4. Zwiększenie dostępności społecznej do zasobów kulturowych.
 - 2.1. Wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru.
 - 2.2. Utworzenie nowych miejsc pracy.

- 3.3. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej.

• Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Centrum Integracji Społecznej będzie inicjować zajęcia z dziedziny kultury, oświaty oraz zdrowia. Ma ono na celu rozwijanie i utrwalanie więzi międzypokoleniowych, a także wspieranie osób starszych, chorych i niepełnosprawnych. Dzięki stworzeniu miejsca integracji społecznej zostanie zniwelowany problem braku zainteresowania mieszkańców Kłody sprawami lokalnymi. W sołectwie Kłoda nie działają aktywnie żadne organizacje pozarządowe, istnieje również problem małej liczby aktywnych podmiotów gospodarczych. Uruchomienie Centrum Integracji Społecznej ożywi obszar Kłody i zachęci do wspólnej działalności społeczeństwa. Dzięki temu wzrośnie potencjał inwestycyjny obszaru, spadnie przestępczość, a miejsce zaniedbane od lat zostanie zagospodarowane w odpowiedni sposób, stając się wizytówką sołectwa.

8. Organizacja imprezy kulturalnej pn. „Dzień Wiatraka”:

• Opis planowanych działań:

- Organizacja imprezy plenerowej: atrakcje dla dzieci, gry i zabawy, warsztaty malarstwa plenerowego, garncarstwa, tworzenia biżuterii, prezentacja sztuki ludowej i kuchni regionalnej, występy zespołów ludowych oraz koncert gwiazdy wieczoru. W ramach festynu zorganizowany zostanie jarmark różności i różnaitości.

• Cele realizowane przez działanie:

- 1.2. Rozwijanie i utrwalanie więzi międzypokoleniowych.
- 1.3. Stworzenie warunków przyciągających turystów do Gminy i zachęcających do promowania dziedzictwa kulturowego Rydzyny.
- 1.4. Zwiększenie dostępności społecznej do zasobów kulturowych.

• Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Niejednokrotnie wśród mieszkańców pojawiało się stwierdzenie, iż ofert kulturalna Rydzyny nie jest wystarczająca, a mieszkańcy niechętnie angażują się w sprawy społeczne. Realizacja projektu pozwoli na kreowanie życia kulturalnego mieszkańców Gminy i okolic poprzez zainteresowanie mieszkańców ofertą kulturalną, rekreacyjną, wspólną zabawą, i pomysłem na spędzenie czasu wolnego. Jednocześnie spowoduje podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji lokalnej, promocję walorów Gminy oraz zwiększenie liczby turystów na obszarze rewitalizacji.

9. Polepszenie warunków kształcenia dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych przez modernizację obiektów dydaktycznych i internatu w SOSW w Rydzynie:

• Opis planowanych działań:

- Zakup nowego wyposażenia dla placówki i internatu SOSW.

• Cele realizowane przez działanie:

- 1.1. Przeciwdziałanie problemom marginalizacji i wykluczenia społecznego.
- 1.5. Podwyższenie poziomu jakości kształcenia.
- 3.1. Dostosowanie infrastruktury w budynkach użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami.

• Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Zadanie, którego zakres dotyczy zakupu wyposażenia dla uczniów, poprawi jakość kształcenia i życia wychowanków oraz atrakcyjność placówki. Uczniowie ośrodka to osoby z niepełnosprawnościami, zatem realizacja projektu zapobiegnie problemom marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, a także spowoduje dostosowanie infrastruktury w budynkach dla osób niepełnosprawnych. Działanie tego typu pozytywnie wpłynie również na wizerunek Gminy, przyciągając nowych mieszkańców, zachęcając do zakładania rodziny oraz inwestowania na tymże obszarze.

10. Wykonanie i montaż monitoringu wizyjnego w budynkach Oficyny Wschodniej i Zachodniej, część terenu działki nr 251/12 (forum szkolne, plac zabaw, hipoterapia, boisko szkolne wraz z bieżnią):

- Opis planowanych działań:
 - Wykonanie i montaż monitoringu w budynkach Oficyny Wschodniej i Zachodniej oraz monitoring części terenu działki 251/12 (forum szkolne, plac zabaw, hipoterapia, boisko szkolne wraz z bieżnią).
- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.6. Stworzenie warunków zachęcających rodziny do posiadania potomstwa: poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Na obszarze rewitalizacji występuje problem z przestępczością. Montaż monitoringu spowoduje zwiększenie bezpieczeństwa oraz będzie zapobiegać czynom zakwalifikowanym jako czyny zabronione. Przestępczość jest wskaźnikiem społecznym, który nie tylko obrazuje poziom bezpieczeństwa na danym obszarze ale również wskazuje na możliwości rozwoju i atrakcyjność danego obszaru. Poprzez monitoring wzrośnie zatem atrakcyjność terenu oraz możliwość jego dalszego rozwoju. To zachęci do zakładania rodziny i posiadania większej liczby potomstwa.

11. Termomodernizacja Obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. F. Ratajczaka w Rydzynie – wymiana CO w Oficynie Wschodniej i zachodniej i jej usprawnienie:

- Opis planowanych działań:
 - Wymiana rurarka wewnętrznego stalowego na miedziany ocieplony oraz grzejników żeliwnych na nowego typu o dużej mocy ciepła wraz z wymianą zaworów na termostatyczne.
 - Likwidacja instalacji odpowietrzającej oraz montaż aparatury wodoszczelnej.
- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.5. Podwyższenie poziomu jakości kształcenia.
 - 4.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego.
 - 5.1. Poprawa efektywności funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań energooszczędnych.
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Termomodernizacja budynków Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego pozytywnie wpłynie na efektywność energetyczną budynków, a tym samym na zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do powietrza. Poprawie ulegnie również stan techniczny budynku.

Dzięki tego typu działaniom zwiększy się atrakcyjność obszaru i jego potencjał do dalszego rozwoju.

12. Termomodernizacja Obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. F. Ratajczaka w Rydzynie:

- Opis planowanych działań:
 - Ocieplenie dachu, ścian poddasza od wewnątrz, ocieplenie stropów, wymiana papy wraz z opierzeniem i rynnami.
 - Ocieplenie ściany budynku nr 2 (od strony forum szkolnego).
 - Ocieplenie ściany budynku nr 8 (od strony placu zabaw).
- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.5. Podwyższenie poziomu jakości kształcenia.
 - 4.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego.
 - 5.1. Poprawa efektywności funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań energooszczędnych.
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Termomodernizacja budynków Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego pozytywnie wpłynie na efektywność energetyczną budynków, a tym samym na zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do powietrza. Poprawie ulegnie również stan techniczny budynku. Dzięki tego typu działaniom zwiększy się atrakcyjność obszaru i jego potencjał do dalszego rozwoju.

13. Termomodernizacja Obiektów SOSW im. F. Ratajczaka w Rydzynie - wymiana drzwi zewnętrznych i wewnętrznych w budynkach Oficyny wschodniej i Zachodniej:

- Opis planowanych działań:
 - Wymiana drzwi zewnętrznych i wewnętrznych w budynkach Oficyny Wschodniej i Zachodniej.
- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.5. Podwyższenie poziomu jakości kształcenia.
 - 4.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego.
 - 5.1. Poprawa efektywności funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań energooszczędnych.
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Termomodernizacja budynków Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego pozytywnie wpłynie na efektywność energetyczną budynków, a tym samym na zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do powietrza. Poprawie ulegnie również stan techniczny budynku. Dzięki tego typu działaniom zwiększy się atrakcyjność obszaru i jego potencjał do dalszego rozwoju.

14. Remont i zabezpieczenie zabytkowych oficyn Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Rydzynie:

- Opis planowanych działań:
 - Wykonanie i montaż monitoringu.
 - Zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej.
 - Wymiana instalacji elektrycznej.

- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.5. Podwyższenie poziomu jakości kształcenia.
 - 1.6. Stworzenie warunków zachęcających rodziny do posiadania potomstwa: poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
 - 5.1. Poprawa efektywności funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań energooszczędnych.
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Na obszarze rewitalizacji występuje problem z przestępczością. Montaż monitoringu spowoduje zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz będzie zapobiegać czynom zakwalifikowanym jako czyny zabronione. Przestępczość jest wskaźnikiem społecznym, który nie tylko obrazuje poziom bezpieczeństwa na danym obszarze ale również wskazuje na możliwości rozwoju i atrakcyjność danego obszaru. Poprzez monitoring wzrośnie zatem atrakcyjność terenu i możliwość jego dalszego rozwoju. Ponadto wymiana instalacji elektrycznej zmniejszy koszty funkcjonowania ośrodka, a wykonanie wymaganych zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej również wpłynie na poprawę bezpieczeństwa, komfort uczniów i atrakcyjność ośrodka.

15. Przebudowa wewnętrznej sieci kanalizacji sanitarnej SOSW im. F. Ratajczaka w Rydzynie:

- Opis planowanych działań:
 - Wytyczenie geodezyjne trasy wewnętrznej sieci kanalizacji sanitarnej.
 - Wykonanie wewnętrznej sieci kanalizacji z rur PVC.
 - Podłączenie do sieci instalacji budynków od 1-10 oraz budynków gospodarczych.
 - Likwidacja zbiorników na ścieki. Likwidacja studni i rurociągów kanalizacji sanitarnej.
- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.5. Podwyższenie poziomu jakości kształcenia.
 - 4.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego.
 - 5.1. Poprawa efektywności funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań energooszczędnych.
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Realizacja projektu wpłynie na podniesienie warunków pobytu dzieci w placówce oraz polepszenie warunków ich kształcenia. Działania spowodują również zwiększenie atrakcyjności i potencjału obszaru rewitalizacji.

16. Mój zawód – mój wybór:

- Opis planowanych działań:
 - Doposażenie pracowni/warsztatów dydaktycznych do praktycznej nauki zawodu.
 - Organizacja kursów zawodowych oraz staży dla uczniów SOSW w Rydzynie.
- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.1. Przeciwdziałanie problemom marginalizacji i wykluczenia społecznego.
 - 1.5. Podwyższenie poziomu jakości kształcenia.
 - 2.1. Wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru.
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Realizacja zaplanowanych działań, poprzez organizację kursów oraz doposażenie pracowni dydaktycznych wpłynie na wyrównaniu szans dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami,

a także podwyższy ich kwalifikacje zawodowe. Działanie tego typu pozytywnie wpłynie również na wizerunek Gminy, przyciągając nowych mieszkańców, zachęcając do zakładania rodziny oraz inwestowania na tymże obszarze.

17. Rozwój infrastruktury edukacyjnej Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im Fr. Ratajczaka w Rydzynie poprzez przebudowę obiektów kompleksu sportowego:

- Opis planowanych działań:
 - Przebudowa istniejącej bieżni lekkoatletycznej 100 m na 400 m z 4 torami na okrężnej i 6 torami na prostej.
 - Przebudowa rzutni do pchnięcia kulą.
 - Przebudowa skoczni do skoku w dal i trójskoku.
 - Przebudowa pomieszczeń budynku z wygospodarowaniem miejsca na szatnię oraz zaplecze socjalno-techniczne.
- Cele realizowane przez działanie:
 - 1.5. Podwyższenie poziomu jakości kształcenia.
 - 1.7. Zwiększenie aktywności mieszkańców oraz możliwości aktywnego zagospodarowania wolnego czasu.
 - 3.3 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej.
- Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Częstym zagadnieniem poruszonym przez mieszkańców na spotkaniach i w czasie ankietyzacji był brak odpowiedniej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Realizacja zadania wpłynie na poprawę warunków kształcenia dzieci i młodzieży (w tym niepełnosprawnej). Podniesie również jakość kształcenia oraz zwiększy bezpieczeństwa podopiecznych placówki. Działanie tego typu pozytywnie wpłynie również na wizerunek Gminy, przyciągając nowych mieszkańców, zachęcając do zakładania rodziny i posiadania większej liczby potomstwa oraz inwestowania na tymże obszarze.

Podsumowanie

Powstanie przedszkola umożliwi rodzicom i opiekunom dzieci podjęcie aktywności zawodowej oraz zachęci rodziny do posiadania potomstwa. Budowa przy przedszkolu placu zabaw oraz zagospodarowanie działki nr 323 w centrum Rydzyny stworzy warunki do aktywnego zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, zacieśni więzi rodzinne oraz poprawi, poprzez nową infrastrukturę, bezpieczeństwo najmłodszych. Ponadto budowa na obszarze rewitalizacji obiektów sportowo-rekreacyjnych pozwoli młodym mieszkańcom na spędzanie wolnego czasu w odpowiedni sposób, z dala od patologicznych i niebezpiecznych miejsc i pomysłów.

Rewitalizacja zabytkowego XVII-wiecznego zamku oraz zagospodarowanie Zamkowego parku spowoduje promowanie aktywnego spędzania czasu wolnego mieszkańców na odrestaurowanym terenie, zwiększenie oferty kulturalnej Gminy oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru. Realizacja projektu wpłynie również na poprawę efektywności energetycznej budynku, dzięki czemu poprawi się jakość powietrza w centrum Rydzyny. Ponadto obszar ten jest najważniejszym miejscem kulturalnym dla mieszkańców i pozytywnie wpływa na relacje międzyludzkie.

Rewitalizacja z rozbudową dawnego Folwarku w Kłodzie na Centrum Integracji Społecznej pozwoli na stworzenie miejsca przyjaznego dla różnych grup pokoleniowych oraz osób z niepełnosprawnościami. Spowoduje to ożywienie społeczne w sołectwie, zachęci do wspólnej działalności, zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej. Działanie przyczyni się również do zmniejszenia przestępczości i odpowiedniego zagospodarowania przestrzeni.

Wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych w gminie, a szczególnie na terenie objętym rewitalizacją, przyczyni się do zlikwidowania jednego z największych zdiagnozowanych problemów – zanieczyszczenia powietrza. Wpłynie to tym samym na poprawę warunków życia mieszkańców i atrakcyjność Gminy.

Działania termomodernizacyjne pozytywnie wpłyną na efektywność energetyczną budynków, a tym samym na zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do powietrza. Poprawie ulegnie również stan techniczny budynków. Dzięki tego typu działaniom zwiększy się atrakcyjność obszaru i jego potencjał do dalszego rozwoju.

Realizacja zadania związanego z przebudową mostu na Rowie Polskich spowoduje poprawę jakości życia mieszkańców obszarów rewitalizacji oraz poprawę jakości powietrza. Działanie wpłynie również na potencjał rozwojowy Gminy i zachęci turystów do odwiedzin Rydzyny, a przedsiębiorców do inwestowania na terenie Gminy.

Przeprowadzone działania pozytywnie wpłyną na uporządkowanie przestrzeni publicznej pod względem funkcjonalnym i estetycznym oraz poprawią wizerunek obszaru rewitalizacji oraz tym samym całej Gminy, co spowoduje wzrost waloru turystycznego i potencjału inwestycyjnego, dzięki czemu dawny obszar koncentracji negatywnych zjawisk zmieni się w atrakcyjne i tętniące życiem miejsce. Obszar rewitalizacji stanie się strefą przyjazną zarówno dla osób ją odwiedzających, jak i pracujących i mieszkających w niej na co dzień.

Działania społeczne natomiast, pozytywnie wpłyną na relacje międzyludzkie, ożywienie społeczne i chęć angażowania się w życie kulturalne i społeczne w Gminie. Projekty takie jak organizacja imprezy pn. „Dzień wiatraka” czy projekt „Mój zawód – mój wybór” przyczynią się do przeciwdziałania marginalizacji i wykluczenia społecznego, jednocześnie odpowiadając na zgłoszone w trakcie przygotowywania Gminnego Programu Rewitalizacji problemy i uwagi odnośnie życia kulturalnego Gminy, szczególnie centrum Rydzyny.

Na wszystkich spotkaniach dotyczących projektu rewitalizacji Gminy Rydzyna, zarówno na spotkaniu konsultacyjnym projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, jak i na warsztatach dla interesariuszy, wszystkie wymienione powyżej przedsięwzięcia zostały wielokrotnie wskazane przez uczestników spotkań jako propozycje działań rewitalizacyjnych, które mogą przyczynić się do rozwiązania wskazywanych przez mieszkańców problemów.

4.4. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna, oprócz podstawowych przedsięwzięć realizacyjnych, uwzględnia także możliwość realizacji szerokiego wachlarza uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przedstawione poniżej dodatkowe planowane inwestycje są zgodne z przyjętymi w niniejszym programie rewitalizacji kierunkami interwencji.

Niniejszy rozdział został opracowany na podstawie analizy kierunków interwencji zawartych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rydzyna, Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2014-2020, Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów alkoholowych na rok 2017, Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2017, Planie rozwoju lokalnego Gminy Rydzyna na lata 2016-2022. Przyjęto założenie, że pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia muszą odpowiadać na zdiagnozowane zjawiska negatywne przedstawione w rozdziale „Diagnoza” oraz negatywne zjawiska zgłoszone przez mieszkańców w ramach ankietyzacji i spotkań, w tym warsztatów, dla interesariuszy GPR. W ramach pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujęto również te działania, które z uwagi na zakres zaawansowania prac oraz brak odpowiedniej koncentracji interwencji nie znalazły się w harmonogramie rzeczowo-finansowej.

W dłuższej perspektywie czasowej istnieje możliwość przeniesienia niektórych pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych do harmonogramu podstawowych przedsięwzięć. Jednakże warunkiem koniecznym do spełnienia w przypadku zadań gminnych jest wpisanie przedsięwzięć do Wieloletniej Prognozy Finansowej (WPF).

Poniżej znajduje się charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć w podziale na poszczególne bloki tematyczne:

Stworzenie warunków zachęcających rodziny do posiadania potomstwa – blok ten ma na celu wspieranie rodzin poprzez poprawę funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej, zapewnienie infrastruktury oraz dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego oraz w zakresie atrakcyjnej oferty edukacyjnej i sportowo-rekreacyjnej, a także tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny. Planowane w ramach tego bloku przedsięwzięcia to m.in.:

Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Rydzynie – I etap – termomodernizacja wraz z remontem toalet.

Zadanie polega na rozbudowie budynku Szkoły Podstawowej w Rydzynie o nowe skrzydło, w którym znajdują się m.in. sanitariaty i nowe sale lekcyjne.

Na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji w Rydzynie występuje problem związany z niską liczbą urodzeń w przeciągu kilku ostatnich lat, co powoduje konieczność stworzenia odpowiednich warunków zachęcających do posiadania potomstwa. Jednym z istotnych czynników jest poziom oraz warunki edukacji. Ze względu na dużą ilość dzieci oraz brak sal lekcyjnych wprowadzono w szkole system zmianowy. Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na poprawę warunków nauki dzieci w szkole podstawowej w Rydzynie. Rozbudowa szkoły o nowe sale lekcyjne oraz sanitariaty wpłynie pozytywnie na wzrost atrakcyjności placówki, poziom edukacji oraz wzrost potencjału rozwojowego Gminy.

Szacunkowa wartość projektu [zł]: 500 000

Okres realizacji [lata]: 2016-2020

Planowane źródło finansowania: Budżet Gminy Rydzyna

Rewitalizacja starego miasta wraz z biblioteką i zbornem poewangelickim

Przedmiotem projektu będzie realizacja kolejnego etapu rewitalizacja starego miasta (rynek został odnowiony przy współudziale środków Unii Europejskiej – PROW 2007-2013), przeznaczenie zboru

poewangelickiego na cele kulturalne i społeczne, rewitalizacja starej siedziby rydzynskiej biblioteki oraz utworzenie w tym budynku miejsca dla organizacji pozarządowych.

Celem projektu jest m.in. przeznaczenie zboru poewangelickiego wraz z przyległym terenem na cele kulturalne i społeczne, przeniesienie biblioteki do jej dawnej siedziby oraz utworzenie w zrewitalizowanym budynku miejsca dla organizacji pozarządowych, dostosowanie budynków i ciągów komunikacyjnych do osób niepełnosprawnych, likwidacja barier architektonicznych. Dzięki tym działaniom zwiększy się atrakcyjności Miasta Rydzyna, rozwiązane zostaną problemy komunikacyjne oraz poprawie ulegnie stan infrastruktury komunikacyjnej. Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na jakość życia mieszkańców, zachęcając ich tym samym do zakładania i powiększania rodziny, jak również prowadzenia działalności gospodarczej w mieście.

Szacunkowa wartość projektu [zł]: 5 000 000

Okres realizacji [lata]: 2021-2024

Planowane źródło finansowania: Budżet Gminy Rydzyna, Budżet Wielkopolskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, WRPO 2014+ Leszczyński Obszar Strategicznej Interwencji, Budżet Ministerstwa Kultury

Ponadto planuje się realizację następujących działań dodatkowych:

1. Promowanie w Gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.
2. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego.
3. Kontynuowanie działalności funkcjonujących w gminie świetlic środowiskowych.
4. Promowanie zdrowia i prowadzenia profilaktyki zdrowotnej.

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa – blok ten ma na celu przeciwdziałanie przestępczości oraz zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

W ramach powyższego bloku działań zaplanowano realizację następujących zadań:

1. Podejmowanie przez jednostki Gminy i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadlokalnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
2. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remonty dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół. Modernizacje dróg gminnych wpływają zarówno na aspekt bezpieczeństwa, ale również na zagospodarowanie przestrzenno-funkcjonalne oraz ochronę powietrza. W Związku z tym zaplanowane inwestycje dotyczące modernizacji dróg szerzej opisano w bloku tematycznym „Poprawa stanu infrastruktury przestrzenno-funkcjonalnej”.
3. Modernizacja oświetlenia ulicznego.

Ochrona środowiska – blok ten ma na celu poprawę jakości środowiska, w tym jakości powietrza, poprzez ograniczenie i zmniejszenie niskiej emisji, poprawa stanu gospodarki wodno-ściekowej oraz krzewienie postaw ekologicznych wśród mieszkańców.

Przebudowa z rozbudową oczyszczalni ścieków w Rydzynie

Oczyszczalnia ścieków w Rydzynie wymaga przeprowadzenia prac modernizacyjnych i przebudowy. Obecny obiekt posiada przestarzałą technologię. Oczyszczalnia ścieków nie mieści się na obszarze

objętym rewitalizacją, a w drugiej części miasta Rydzyna, jednakże będzie służyć mieszkańcom całej Gminy, w tym mieszkańcom obszarów rewitalizacji, wpływając na poprawę ich warunków życia. Inwestycja pozwoli na efektywniejsze oczyszczanie ścieków, co przyczyni się również do poprawy środowiska przyrodniczego.

Szacunkowa wartość projektu [zł]: 7 900 000

Okres realizacji [lata]: 2016-2018

Planowane źródło finansowania: WRPO 2014+, Budżet Miasta Rydzyna

Dodatkowe zaplanowane w ramach tego bloku przedsięwzięcia to m.in.:

1. Wymiana energooszczędnej oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.
2. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z audytami energetycznymi.
3. Montaż odnawialnych źródeł energii na/w budynkach użyteczności publicznej.
4. Budowa i rozbudowa ścieżek rowerowych.
5. Termomodernizacja budynków mieszkalnych wraz z audytami energetycznymi.
6. Działania edukacyjne, w tym organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.
7. Dofinansowanie ze środków budżetu Miasta i Gminy Rydzyna na realizację przedsięwzięć polegających na budowie przydomowych oczyszczalni ścieków.
8. Dofinansowanie ze środków budżetu Miasta i Gminy Rydzyna na realizację przedsięwzięć polegających na usuwaniu odpadów powstałych przy likwidacji azbestu z obiektów budowlanych.

Przeciwdziałanie problemom alkoholowym – blok ten ma na celu zapobieganie powstawania nowych problemów alkoholowych oraz dążenie do zmniejszenia rozmiarów problemów aktualnie występujących.

Planowane w ramach tego bloku przedsięwzięcia to m.in.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
2. Udzielnie rodzinom, w których występuje problem uzależnień pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przez przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego, Kościołem i związkami wyznaniowymi w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – promowanie ciekawych projektów i inicjatyw społecznych.
5. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzicom osób współuzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru – blok ten ma na celu rozwój przedsiębiorczości lokalnej oraz zachęcenie do inwestowania na obszarach przeznaczonych do rewitalizacji.

Planowane w ramach tego bloku przedsięwzięcia to m.in.:

1. Promocja i rozwój obszaru strefy przemysłowej.
2. Rozwój infrastruktury technicznej w wyznaczonych strefach aktywności gospodarczej.
3. Dofinansowanie ze środków budżetu Miasta i Gminy Rydzyna prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkowych obiektach.
4. Pozyskiwanie gruntów pod zagospodarowanie inwestycyjne we współpracy z partnerami prywatnymi.
5. Wprowadzenie systemu ulg podatkowych dla nowopowstających przedsiębiorstw.

Rozwój infrastruktury oraz oferty kulturalnej – blok ten ma na celu zwiększenie uczestnictwa społeczności lokalnej w wydarzeniach kulturalnych. Planowane w ramach tego bloku przedsięwzięcia to m.in.:

Organizacja wydarzeń kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym:

a. Bieg Niepodległości

Projekt polega na organizacji biegu ulicami Rydzyny, aż do Zalewu. Zadanie ma na celu propagowanie biegów masowych i zdrowego stylu życia. Bieg zachęca mieszkańców Gminy i Regionu Leszczyńskiego do wspólnego spędzania czasu wolnego poprzez zainteresowanie ofertą kulturalno – sportową i wspólną zabawą.

Szacunkowa wartość projektu [zł]: 15 000

Okres realizacji [lata]: 2013-2022

Planowane źródło finansowania: Budżet Gminy Rydzyna, Budżet Miasta Leszno, Budżet Powiatu leszczyńskiego, sponsorzy

b. Wianki w Rydzynie

Jest to wydarzenie o charakterze imprezy masowej, promujące zwiększenie konkurencyjności obszaru poprzez wykorzystanie i podkreślenie walorów rekreacyjnych Gminy. Celem projektu jest aktywizacja i integracja kulturalna mieszkańców gminy, jednocześnie zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie kulturalne gminy. Podniesienie jakości życia społeczności lokalnej poprzez organizację imprezy kulturalnej, promującej walory lokalne i tradycje Nocy Sobótkowej - obrzęd Wianki w Gminie Rydzyna. W ramach "Rydzyńskich WIANKÓW" angażujemy mieszkańców gminy do aktywnego spędzania czasu wolnego.

Szacunkowa wartość projektu [zł]: 40 000

Okres realizacji [lata]: 2014-2022

Planowane źródło finansowania: Budżet Gminy Rydzyna

c. Środowiskowy Przegląd Twórczości Plastycznej im. Ireny Okamfer pod patronatem Burmistrza Miasta i Gminy Rydzyna

Celem organizacji przeglądu twórczości plastycznej jest prezentacja dorobku twórczości artystów amatorów, ze szczególnym uwzględnieniem twórców z terenu Gminy Rydzyna oraz pobudzenie aktywności twórczej ludzi. Poprzez organizację wydarzenia stwarzana jest prezentacja prac z malarstwa, rysunku, grafiki, rzeźby, haftu, makramy, tkaniny artystycznej i fotografii. Rydzyński Ośrodek Kultury poprzez organizację przeglądu inspirowa twórczość artystów i utrwała obecność regionu rydzyńskiego na mapie kulturalnej kraju.

Szacunkowa wartość projektu [zł]: 3 500

Okres realizacji [lata]: tryb ciągły, związany z zainteresowaniem

Planowane źródło finansowania: Budżet Gminy Rydzyna

Powyższe działania przedstawiające zaplanowane wydarzenia kulturalne w Gminie odpowiadają na zdiagnozowane i zgłoszone przez mieszkańców potrzeby. Interesariusze GPR wskazywali na potrzebę rozwoju kulturalnego na obszarach rewitalizowanych, ale i całej Gminy. Powyższe zadania, choć nie zawsze realizowane będą na obszarze 1 i 7 przeznaczonym do rewitalizacji, będą ożywiać życie kulturalne na tychże obszarach oraz na terenie całej Gminy, a także promować i zwiększać atrakcyjność obszarów, zachęcając do odwiedzania, a nawet osiedlania się w Rydzynie i przyległych sołectwach. Ponadto działania te zachęcają do aktywnego spędzania wolnego czasu, propagują właściwe postawy społeczne oraz zacieśniają więzy rodzinne, zapobiegając tym samym patologicznym zjawiskom.

Dodatkowe zaplanowane w ramach tego bloku przedsięwzięcia to m.in.:

1. Prowadzenie szeroko rozwiniętej działalności amatorskiego ruchu artystycznego (m.in. sekcje taneczne – taniec ludowy).
2. Organizacja zajęć edukacyjnych, w tym spotkania autorskie, spotkania o tematyce podróżnicze.
3. Organizacja konkursów dla dzieci i młodzieży (m.in.: Gminny konkurs plastyczny pt. "Boże Narodzenie w moich oczach" pod patronatem Burmistrza Miasta i Gminy Rydzyna).

Poprawa stanu infrastruktury przestrzenno-funkcjonalnej – blok ma na celu uporządkowanie przestrzeni publicznej oraz poprawę jej stanu technicznego i estetyki.

Rewitalizacja Alei Kasztanowej

Aleja łącząca miasto Rydzyna z sołectwem Kłoda jest w złym stanie technicznym. Posiada liczne koleiny, dziury oraz powybijane pobocze. Rewitalizacja Alei Kasztanowej przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa korzystających z alei, poprawi stan infrastruktury i estetyki przestrzeni oraz poprawi warunki życia mieszkańców Rydzyny i Kłody. Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na wzrost atrakcyjności i potencjału rozwojowego Gminy, a co za tym idzie zachęci do osiedlania się w Rydzynie.

Szacunkowa wartość projektu [zł]: 250 000

Okres realizacji [lata]: 2018-2022

Planowane źródło finansowania: Budżet Gminy Rydzyna, Budżet Wielkopolskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Budżet Województwa Wielkopolskiego

Zagospodarowanie terenu zielonego przy ulicy Łopuszańskiego w Rydzynie

Teren przeznaczony do zagospodarowania jest to obszar powyroboiskowy, stanowiący zielony pas pomiędzy ulicami Łopuszańskiego, Pompeo Feriarriego oraz Czarneckiego. Prace polegać będą na zagospodarowaniu przestrzeni pod kątem możliwości spędzania wolnego czasu.

Realizacja powyższego zadania wpłynie na poprawę infrastruktury rekreacyjnej na terenie Rydzyny oraz umożliwi wzrost atrakcyjności i potencjału rozwojowego Gminy. Zadanie jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców w zakresie zagospodarowania przestrzeni przestrzenno-funkcjonalnej oraz stworzenia terenów rekreacyjnych.

Szacunkowa wartość projektu [zł]: 150 000 zł

Okres realizacji [lata]: 2021-2022

Planowane źródło finansowania: Budżet Gminy Rydzyna, WFOŚiGW w Poznaniu

Przebudowa ulicy Tylnej w Rydzynie – etap II:

W ramach realizacji projektu planuje się poszerzenie jezdni i wyrównanie nawierzchni. Droga jest w złym stanie technicznym, posiada liczne koleiny, dziury i powybijane pobocze. Przebudowa drogi wpłynie pozytywnie na poprawę stanu infrastruktury przestrzenno-funkcjonalnej, ale również poprawi warunki życia mieszkańców ul. Tylnej, Henryka Sienkiewicza oraz ulic przyległych. Dzięki przebudowie poprawi się jakość powietrza atmosferycznego oraz zmniejszy poziom hałasu. Podniesienie parametrów technicznych drogi spowoduje poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, a także poprawę estetyki terenu. Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na wzrost atrakcyjności i potencjału rozwojowego Gminy. Zatem działanie tego typu poprawi stan wielu sfer życia na obszarze rewitalizowanym.

Szacunkowa wartość projektu [zł]: 200 000

Okres realizacji [lata]: 2017-2019

Planowane źródło finansowania: Budżet Gminy Rydzyna

Przebudowa drogi gminnej w kierunku boiska sportowego w Rydzynie:

W ramach realizacji projektu planuje się poszerzenie jezdni i wyrównanie nawierzchni. Przebudowa drogi w ścisłym centrum Rydzyny wpłynie pozytywnie na poprawę stanu infrastruktury przestrzenno-funkcjonalnej, ale również poprawi warunki życia mieszkańców sąsiednich ulic. Dzięki przebudowie poprawi się jakość powietrza atmosferycznego oraz zmniejszy poziom hałasu. Podniesienie parametrów technicznych drogi spowoduje poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, a także poprawę estetyki terenu. Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na wzrost atrakcyjności i potencjału rozwojowego Gminy. Zatem działanie tego typu poprawi stan wielu sfer życia na obszarze rewitalizowanym.

Szacunkowa wartość projektu [zł]: 500 000

Okres realizacji [lata]: 2020-2022

Planowane źródło finansowania: Budżet Gminy Rydzyna, Budżet Województwa Wielkopolskiego, , Budżet Wielkopolskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków

Przebudowa drogi gminnej „na zapłociu” w Kłodzie:

W ramach realizacji projektu planuje się poszerzenie jezdni i wyrównanie nawierzchni. Droga jest w złym stanie technicznym, posiada liczne koleiny, dziury i powybijane pobocze. Przebudowa drogi poprawi warunki życia mieszkańców Kłody. Przebudowa drogi pozwoli na skrócenie czasu przejazdu pojazdów, czego efektem będzie zmniejszenie emisji spalin do powietrza. Dzięki realizacji projektu zmniejszy się poziom hałasu i poprawi bezpieczeństwo ruchu drogowego. Realizacja zadania wpłynie również na poprawę estetyki terenu oraz wpłynie pozytywnie na wzrost atrakcyjności i potencjału rozwojowego sołectwa Kłoda.

Szacunkowa wartość projektu [zł]: 2 000 000

Okres realizacji [lata]: 2020-2022

Planowane źródło finansowania: Budżet Gminy Rydzyna, Budżet Województwa Wielkopolskiego

Dodatkowe zaplanowane w ramach tego bloku przedsięwzięcia to m.in.:

1. Przebudowa drogi gminnej wraz z kanalizacją deszczową w Kłodzie (tzw. Mała Kłoda).
2. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Rydzyna.

3. Rozbudowa sieci wodociągowej w Gminie Rydzyna.

Przeciwdziałanie problemom marginalizacji oraz wykluczenia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych – blok ten ma na celu poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych oraz ich integrację społeczną. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

Planowane w ramach tego bloku przedsięwzięcia to m.in.:

1. Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej.
2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

4.5. Komplementarność GPR

Zgodnie z Wytycznymi oraz Ustawą, programy rewitalizacji muszą być opracowywane z zapewnieniem komplementarności w różnych wymiarach, a w szczególności należy zapewnić komplementarność w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. W dalszej części rozdziału przedstawiono sposób w jaki w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna zapewniono komplementarność powyższych wymiarów oraz integrowanie się przedsięwzięć otrzymując efekt synergii.

Komplementarność przestrzenna – obszar rewitalizacji i obszar zdegradowany w Gminie Rydzyna został wyznaczony po przeprowadzeniu dogłębnej i wieloaspektowej analizy wskaźnikowej, z wykorzystaniem opinii mieszkańców, dzięki czemu można mówić o trafności działań na danym terenie. Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane, odpowiadając na jego główne problemy. Realizacja przedsięwzięć wskazanych w programie rewitalizacji przyczyni się do poprawy warunków życia nie tylko na obszarze rewitalizowanym, ale również w całej Gminie, gdyż zdiagnozowane problemy nie tylko nie będą przenosić się na inne obszary, ale także ograniczą występowanie takich problemów jak przestępczość, brak wystarczającej liczby miejsc w przedszkolach, a także niski poziom nasycenia Gminy w obiekty o przeznaczeniu kulturalnym oraz sportowo – rekreacyjnym. Dodatkowo inwestycje w ogólnodostępną przestrzeń publiczną umożliwią wspólne korzystanie z dostępnych atrakcji, a także uczestnictwo w licznie organizowanych imprezach kulturalnych, rozrywkowych i sportowych. Będzie to sprzyjało wzmocnieniu więzi społecznych między mieszkańcami całej Gminy oraz będzie przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Komplementarność problemowa – w Gminie Rydzyna projekty rewitalizacyjne uzupełniają się wzajemnie poprzez organizowanie, na rewitalizowanych terenach, działań o charakterze społecznym (integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym itp.). Zagospodarowanie terenów, objętych rewitalizacją, będzie miało odniesienie nie tylko do aspektów infrastrukturalnych, ale również gospodarczych (wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru, co wesprze rozwój lokalnej przedsiębiorczości) oraz przestrzennych (np. uporządkowanie obszaru pod kątem funkcjonalnym i estetycznym). Dla każdego projektu wskazano, jakie będą rezultaty jego realizacji. Odpowiednia parametryzacja efektów końcowych pozwoli precyzyjnie dobrać wskaźniki osiągnięcia celów, określonych w programie

rewitalizacji. Przedsięwzięcia zaplanowane w GPR dopełniają się tematycznie oraz skierowane są na osiągnięcie wspólnego celu – poprawy jakości życia mieszkańców i zapobieganie powstawaniu zdiagnozowanych problemów.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna – proces wdrażania GPR będzie przebiegał w sposób ciągły, od momentu jego uchwalenia przez Radę Miejską w Rydzynie, do roku 2023. Osobą odpowiedzialną za wdrażanie i realizację przyjętych w programie rewitalizacji założeń będzie Burmistrz Miasta i Gminy Rydzyna, który w celu sprawnej realizacji GPR, powołał Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji. W jego skład wchodzi pracownicy Urzędu Miasta i Gminy, którzy ze względu na kompetencje z zakresu wszystkich głównych aspektów rewitalizacji, zapewnią kompleksowość realizacji programu rewitalizacji. Do zadań Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji należy przede wszystkim na etapie realizacji: opracowanie systemu monitorowania i oceny GPR, przygotowanie procedur postępowania w sytuacji wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu programu rewitalizacji oraz sposobu ich naprawy w celu osiągnięcia wyznaczonych celów i zaplanowanych rezultatów, koordynowanie, monitorowanie oraz ocena GPR. W dalszej części programu rewitalizacji opisano szczegółowo instrumenty zarządzania i wdrażania, niezbędne do efektywnego wykorzystania narzędzi finansowych i instytucjonalnych. Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji, dzięki możliwości bezpośredniego zlecenia zadań jednostkom i podmiotom realizującym zadania rewitalizacyjne, będzie miał wpływ na usprawnienie, a tym samym przyspieszenie zarówno procedur administracyjnych, jak i wykonywania samych zadań. To z kolei przełoży się na realizację większej liczby projektów w krótszym czasie, co pozwoli wyeliminować ryzyko utraty dofinansowania za niezrealizowane zadania.

Komplementarność międzyokresowa – Gmina Rydzyna szczególną uwagę zwraca na ciągłość programową. Wiele przedsięwzięć, związanych z realizacją strategii i programów rozwojowych na obszarze gminy, realizowanych w latach poprzednich od roku 2012, ma swoją kontynuację w okresie do 2020 roku. Jest to o tyle ważne, że wnioski z ewaluacji mogą posłużyć jako sygnalizacja zmian do wprowadzenia przy projektach programowanych na lata 2017-2023 zapisanych w GPR. Wynikają one z potrzeb zmian systemu wdrażania dla ich lepszego oraz bardziej efektywnego zarządzania.

Zadania, które były zrealizowane również obejmowały obszar rewitalizacji, a także służyły poprawie stanu aktualnego w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej.

W odniesieniu do wizji programowej niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji można odnaleźć komplementarność w zrealizowanych w latach ubiegłych przedsięwzięciach. Są nimi m.in.:

- wyposażenie pracowni komputerowych z dostępem do Internetu oraz niezbędnym oprogramowaniem,
- realizacja projektu „Internet zmieni Twój los. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu”, którego celem było przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, a beneficjentami końcowymi zostali najbiedniejsi i niepełnosprawni mieszkańcy Gminy,
- przebudowa nawierzchni kanalizacji deszczowej Rynku w Rydzynie,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kłoda,
- przebudowa nawierzchni i kanalizacji deszczowej Rynku w Rydzynie,
- inwestycje związane ze szkołą, przedszkolem, remontem na terenie rewitalizacji,

- remont elewacji Ratusza, wymiana pokrycia dachowego w budynku Ratusza w Rydzynie,
- wymiana stolarki okiennej w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Rydzynie,
- grupa działań miękkich o charakterze społecznych.

Natomiast w odniesieniu do pozostałych przedsięwzięć wskazanych w GPR komplementarność można dostrzec m.in. w:

- budowy i remontów obiektów sportowych i rekreacyjnych,
- modernizacji budynków,
- przebudowy dróg gminnych i powiatowych,
- w działaniach na rzecz zagospodarowania przestrzeni publicznej.

Ponadto, na obszarze rewitalizacji w Rydzynie odbywają się corocznie „Dni Wiatraka” – impreza lokalna, skierowana do wszystkich mieszkańców Gminy i integrująca społeczność. Ponadto na terenie Rydzyny corocznie odbywa się bieg niepodległościowy oraz impreza plenerowa „Wianki w Rydzynie”, nad zalewem, która stała się wydarzeniem ponadlokalnym i co roku przyciąga rzesze mieszkańców oraz turystów.

Komplementarność źródeł finansowania – projekty, uwzględnione w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna będą wspierane finansowo głównie ze środków EFRR, EFS, FS, bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Przewidziane jest również wykorzystanie środków publicznych jednostek samorządu terytorialnego. Umiejętne łączenie i wykorzystanie wszystkich źródeł finansowania pozwoli na uzyskanie wymiernych i korzystnych efektów działań rewitalizacyjnych. W sposób bardziej szczegółowy źródła finansowania zostały opisane w rozdziale „Szacunkowe ramy finansowe”.

4.6. Szacunkowe ramy finansowe

Prowadzenie oraz realizacja zadań ujętych w GPR wymaga doboru odpowiednich źródeł finansowania, które będą odpowiadać zaplanowanym rezultatom i samym celom inwestycji.

Finansowanie procesu rewitalizacji umożliwia założenie zaangażowania różnorodnych źródeł finansowania. Możliwymi źródłami są zarówno środki unijne, środki własne Gminy, poszczególnych interesariuszy jak i wiele innych. Należy jednak zauważyć, iż istotną wagę przy doborze środków finansowania inwestycji mają: właściwości prawne podmiotów, wielkość udziału we własności dóbr, możliwość zastosowania różnych instrumentów finansowych, dostępność i możliwość uruchomienia środków finansowych.

Środki publiczne krajowe

Część środków finansowych pochodzących z budżetu państwa zostanie zaangażowana w formie wkładu krajowego w projekty współfinansowane ze środków pomocowych UE, inicjatyw Komisji Europejskiej i innych. Również kierunkowe programy dotacyjne poszczególnych ministerstw mogą stanowić uzupełnienie finansowania działań dla podmiotów operujących na obszarze wsparcia. Programy krajowe z jakich mogą być finansowane przedsięwzięcia w ramach programu rewitalizacji to m.in.:

1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 (POIiŚ),
2. Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,

3. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020 (FIO),
4. Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS),
5. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (PROW 2014-2020),
6. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER 2014-2020),
7. Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 (POIiŚ)

Projekty rewitalizacyjne przewidziane do realizacji w GPR mogą także zostać dofinansowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020. Pomimo iż w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko nie przewidziano bezpośredniego wsparcia na rzecz rewitalizacji (tj. nie wydzielono odrębnych działań dedykowanych projektom rewitalizacyjnym), to zaplanowano przyjęcie rozwiązań promujących projekty powiązane z rewitalizacją. Preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (tj. dedykowane kryteria wyboru projektów) przewidziane zostały w ramach następujących działań:

8. Działanie 1.3. Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach (projekty obejmujące głęboką kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej, a także publicznych szkół artystycznych oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych).
9. Działanie 2.5. Poprawa jakości środowiska miejskiego (rekultywacja terenów zdegradowanych bądź zdewastowanych oraz remediacja terenów zanieczyszczonych, rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych, inwentaryzacja terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych).
10. Działanie 8.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury (m.in. prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane przy obiektach i na obszarach zabytkowych i zespołach tych obiektów i w ich otoczeniu, rozbudowa, przebudowa i remont niezabytkowej infrastruktury na cele działalności kulturalnej, edukacji artystycznej i archiwów, zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków, zabezpieczenie obiektów przed kradzieżą i zniszczeniem).

W całej perspektywie realizacji GPR należy mieć na uwadze również środki publiczne uruchamiane w ramach funduszy inwestycyjnych lub instrumentów zwrotnych oferowanych przez spółki Skarbu Państwa np. Bank Gospodarstwa Krajowego czy Polskie Inwestycje Rozwojowe S.A.

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Projekty przewidziane do realizacji dotyczące ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego (zarówno materialnego, jak i niematerialnego), rozwoju infrastruktury kulturalnej, a także wspierania aktywności kulturalnej mieszkańców mogą zostać wsparte w ramach różnego rodzaju Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.³⁵

Zasadniczym celem programów jest ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą, wspieranie działalności muzeów, jak również popularyzacja kultury ludowej. O wsparcie finansowane w ramach tego priorytetu mogą się ubiegać: samorządowe instytucje kultury, organizacje

³⁵Portal informacyjny Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona_glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2017.php).

pozarządowe, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, a także kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne.

Program infrastrukturalne

Zasadniczym celem programu jest wsparcie infrastruktury oraz poprawa funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność kulturalną, domów kultury, jak również szkół i uczelni artystycznych. O wsparcie finansowe w ramach tego priorytetu mogą się ubiegać m.in. samorządowe instytucje kultury (z wyjątkiem domów i ośrodków kultury oraz centrów kultury i sztuki, a także bibliotek w skład których wchodzi powyższe instytucje), jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, jak również kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne.

Program z zakresu twórczości artystycznej i edukacji kulturalnej

Zasadniczym celem tego programu jest rozwijanie kreatywności oraz ekspresji twórczej, a także podnoszenie kompetencji artystycznych i medialnych społeczeństwa. W ramach powyższego priorytetu możliwe jest dofinansowanie zadań edukacyjno – animacyjnych dla wszystkich grup wiekowych, jak również wydarzeń artystycznych dla dzieci i młodzieży do 18 roku życia.

Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020 (FIO)

Różnorodne działania społeczne o charakterze społecznym ukierunkowane na rozwój społeczeństwa obywatelskiego, jak również budowę kapitału społecznego oraz stymulowanie aktywności społecznej mieszkańców mogą zostać wsparte w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020³⁶. Program jest instrumentem finansowanym ze środków budżetu państwa, adresowanym do podmiotów sektora społecznego (pozarządowego). Głównym celem programu jest zwiększenie poziomu zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne.

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS)

Różnego rodzaju działania społeczne ukierunkowane na zaspokajanie szeroko rozumianych potrzeb osób w podeszłym wieku, mogą zostać dofinansowane za pośrednictwem Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020³⁷. Podstawowym celem tego programu jest poprawa poziomu i jakości życia osób starszych (osób w wieku powyżej 60 lat) dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną. Program ten adresowany jest przede wszystkim do organizacji oraz instytucji prowadzących działalność na rzecz osób w podeszłym wieku (w tym osób niepełnosprawnych lub osób o ograniczonej sprawności ruchowej) przy wykorzystaniu istniejącej infrastruktury społecznej, a także ścisłej współpracy z jednostkami samorządowymi (placówkami kulturalno – oświatowymi).

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (PROW 2014-2020)

Głównym celem PROW 2014 – 2020³⁸ jest polepszanie konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program będzie wspierał realizację sześciu priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020:

³⁶ Portal informacyjny Departamentu Pożytku Publicznego MPIPS (www.pozytek.gov.pl).

³⁷ Portal informacyjny Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (www.mpips.gov.pl).

³⁸ http://www.prow.umww.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=793&Itemid=244

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie i leśnictwie oraz obszarach wiejskich.
2. Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami.
3. Wsparcie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dorastania zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów związanych z rolnictwem i leśnictwem.
5. Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu.
6. Promowanie włączenia społecznego, zmniejszenia ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER 2014-2020)³⁹

PO WER stanowi odpowiedź na wyzwania i jednocześnie instrument realizacji Strategii Europa 2020. Program uwzględnia stojące przed Europą długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Poszczególne obszary wsparcia PO WER 2014-2020:

11. Rynek pracy,
12. Ubóstwo, wykluczenie i integracja społeczna,
13. Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników,
14. Edukacja,
15. Szkolnictwo wyższe,
16. Dobre rządzenie,
17. Wsparcie osób młodszych,
18. System ochrony zdrowia,
19. Innowacje społeczne, ponadnarodowość i programy mobilności.

Zgodnie z projektem Umowy Partnerstwa Europejski Fundusz Społeczny w latach 2014-2020 będzie współfinansował krajowy program operacyjny dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego oraz dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Kształt Programu i jego zakres wynika z doświadczeń z realizacji programów operacyjnych w poprzednich perspektywach finansowych: 2004-2006 oraz 2007-2013 i stanowi kontinuum logiki przyjętej w realizacji przedsięwzięć z Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce.

Jego nadrzędnym celem jest wzrost poziomu zatrudnienia oraz spójności społecznej, a także poprawa funkcjonowania administracji publicznej.

Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019⁴⁰

Strategicznym celem Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 jest poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego oraz zwiększenie dostępności transportowej przez tworzenie spójnej, zrównoważonej i przyjaznej

³⁹ <https://www.power.gov.pl/>

⁴⁰ <http://mib.gov.pl/2-Programrozwojudroggminnychipowiatowych.htm>

użytkownikowi sieci drogowej w wymiarze lokalnym poprzez wdrożenie standardów bezpieczeństwa ruchu drogowego eliminujących największe zagrożenia w ruchu drogowym, a tym samym zmniejszenie liczby i skutków wypadków spowodowanych mankamentami infrastruktury drogowej.

Dokonana w ramach Programu przebudowa i rozbudowa lokalnej infrastruktury drogowej oznaczać będzie sieć dróg publicznych gminnych i powiatowych o właściwych dla danej kategorii parametrach technicznych, a co za tym idzie dróg bezpiecznych dla ich użytkowników. Ponadto zapewnione będzie lepsze powiązanie dróg lokalnych z sobą wzajemnie oraz z drogami wojewódzkimi i krajowymi, poprawa parametrów użytkowych i stanu technicznego dróg.

Zadania dofinansowane w ramach Programu (w latach 2016-2019 ogółem kwota 4 mld zł) przyczynią się do podniesienia poziomu i jakości życia mieszkańców Polski.

Środki publiczne regionalne

Kolejnym źródłem wsparcia finansowego są środki regionalne. Zaliczyć można do nich m.in.:

20. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 (WRPO 2014+),
21. Programy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu,
22. Programy Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 (WRPO 2014+)

Działania rewitalizacyjne, ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji, zarówno infrastrukturalne, jak i społeczne, w głównej mierze będą finansowane ze środków Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020.

W celu realizacji inwestycji wsparcie będzie możliwe z Osi priorytetowej 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego. Główne wsparcie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapewni **Działanie 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojaskowych.**

W ramach działania zadania z zakresu rewitalizacji miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojaskowych koncentrować się będzie na inwestycjach, których realizacja prowadzić będzie do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych.

Podejmowana interwencja przyczyni się do realizacji celu działania poprzez wzmocnienie potencjału placówek świadczących zróżnicowane usługi społeczne, na które zapotrzebowanie zostało zidentyfikowane na obszarach problemowych. Istotne będzie także prowadzenie działań mających na celu aktywizację gospodarczą tych terenów. Ponadto współfinansowane będą przedsięwzięcia dotyczące poprawy funkcjonalności ruchu kołowego, pieszego i estetyki przestrzeni publicznych.

Wspierane będą działania inwestycyjne służące rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych, tj.:

- Przebudowa lub adaptacja budynków, obiektów na terenach zdegradowanych w celu przywrócenia i/lub nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych,
- Poprawa funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych rewitalizowanego terenu,
- Wsparcie inwestycyjne na rzecz podmiotów ekonomii społecznej w zakresie budowy, przebudowy, rozbudowy oraz wyposażenia obiektów ekonomii społecznej.

Grupę docelową stanowią mieszkańcy i użytkownicy rewitalizowanych obszarów.

Beneficjentami są:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną,
- instytucje kultury,
- podmioty działające na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego wybrane zgodnie z Prawem Zamówień Publicznych,
- jednostki naukowe,
- osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe,
- Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia,
- partnerzy społeczni i gospodarczy,
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych,
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- szkoły wyższe,
- administracja rządowa,
- Instytucje otoczenia biznesu
- Porozumienie w/w podmiotów,
- Podmioty ekonomii społecznej,
- Podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Programy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW)

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu jest samodzielną instytucją finansową posiadającą osobowość prawną oraz jednym z podstawowych ogniw krajowego systemu finansowania ochrony środowiska. Osobowość prawną stanowi o stabilności działania niezbędnej do realizacji ustawowych i strategicznych zadań Funduszu. Dzięki bliskiej współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami ochrony środowiska i bankami Fundusz ma szczególne możliwości efektywnego działania na rzecz realizacji wojewódzkiego programu ochrony środowiska oraz finansowania projektów ukierunkowanych na ochronę środowiska. Fundusz stanowi ponadto istotne źródło dofinansowywania projektów środowiskowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW).

Nadrzędnym priorytetem Funduszu jest wspieranie merytorycznie i finansowo przedsięwzięć dofinansowywanych ze środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi w tym zadań zgodnych z Narodową Strategią Spójności oraz jej dokumentami programowymi. Rok rocznie WFOŚiGW wyznacza Listę zadań priorytetowych dotyczącą następujących priorytetów:

- A. Ochrona wód i gospodarka wodna,
- B. Ochrona powietrza,
- C. Ochrona powierzchni ziemi i zagospodarowanie odpadów zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego,
- D. Ochrona przyrody,
- E. Edukacja ekologiczna.

Fundusz dysponuje następującymi instrumentami finansowymi:

- pożyczki,
- dotacje,
- przekazywanie środków państwowym jednostkom budżetowym,
- dopłaty do oprocentowania kredytów i pożyczek bankowych (dla przedsiębiorców).

Programy Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu

Środki finansowe na dany rok pozostające w dyspozycji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przyznawane są na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych na podstawie wniosków złożonych przez właścicieli lub posiadaczy zabytków.

W ramach środków finansowych pozostających w dyspozycji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków można ubiegać się o dofinansowanie:

- nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji,
- nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, przeprowadzonych w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku tj. w latach 2014 - 2016. Wniosek ten wnioskodawca może złożyć po przeprowadzeniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Prace, na których przeprowadzenie udzielono dotacji, mogą być ponownie dofinansowane, jeżeli zaistnieje potrzeba ich przeprowadzenia, po upływie 10 lat od roku udzielenia dotacji.

Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach może obejmować tylko nakłady konieczne na prace określone w art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 24.10.2014 r., poz. 1446 z późn. zmianami), tj. na:

- sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich,
- przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych,
- wykonanie dokumentacji konserwatorskiej,
- opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich,
- wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego,
- sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wewnątrz,
- zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku,
- stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku,
- odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki,
- odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50 % oryginalnej substancji tej przynależności,
- odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych,

- modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności,
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej,
- uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych,
- działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu,
- zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru,
- zakup i montaż instalacji przeciwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

4.6.1.1 Uprawnieni wnioskodawcy:

- osoby fizyczne,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- inne jednostki organizacyjne, będące właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie.

Środki publiczne Jednostek Samorządu Terytorialnego (ŚPJST)

Zaangażowanie finansowe Gminy w zadania związane z rewitalizacją, określone w Wieloletniej Prognozie Finansowej, będzie komplementarnym źródłem finansowania miejskich inwestycji publicznych. Obok inwestycji publicznych, lokalne środki Gminy mogą stanowić udział w inwestycjach wspólnot mieszkaniowych, czy stanowić np. zabezpieczenie wkładu własnego w projektach zarówno społecznych jak i infrastrukturalnych realizowanych przez organizacje pozarządowe. Wielkość środków zaangażowanych przez Gminę w działania rewitalizacyjne będzie zmienna, zależna od prowadzonej polityki inwestycyjnej i społeczno-gospodarczej oraz możliwości budżetu Gminy i spółek gminnych.

Środki prywatne (ŚP)

Środki prywatne osób fizycznych i sektora biznesu w różnym stopniu i czasie będą zaangażowane na obszarze wsparcia. Zależne to będzie od możliwości samych inwestorów jak i uwarunkowań zewnętrznych np. preferencji w określonych instrumentach finansowych i programach społeczno-gospodarczych na poziomie lokalnym i krajowym.

Środki sektora organizacji pozarządowych (ŚSOP)

Ważnym, z punktu widzenia efektów społecznych procesu rewitalizacji, jest kapitał, którym dysponuje lub który jest na ten cel pozyskiwany przez organizacje działające w ramach trzeciego sektora. Organizacje pozarządowe występujące w roli grantodawców mogą dysponować środkami publicznymi i prywatnymi. To źródło finansowania ma szczególne znaczenie m.in. dla nieformalnych grup społecznych. Przy pomocy niewielkich często środków finansowych pozyskiwanych w formie mikrograntów np. przez grupy nieformalne, realizowane są małe projekty, spełniające konkretne oczekiwania, budujące społeczny kapitał zmian i tożsamość lokalną.

Przedstawiciele wszystkich trzech sektorów, tj. publicznego, biznesu i organizacji pozarządowych, uczestnicząc w procesie rewitalizacji, mogą występować zarówno w roli donatora jak i beneficjenta

środków finansowych. Taki mechanizm ma pozytywny wpływ na funkcjonowanie systemu finansowania procesu rewitalizacji, stwarza szansę wzajemnego dopełniania wachlarza inicjatyw, poprawia efektywność i trwałość tego procesu.

W poniższej tabeli przedstawiono źródła finansowania dla poszczególnych zadań ujętych w harmonogramie rzeczowo-finansowym GPR.

Tabela 9. Finansowanie działań ujętych w harmonogramie rzeczowo-finansowym

LP	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Szacunkowa wartość [zł] (brutto)	Potencjalne źródła finansowania
1.	Budowa przedszkola w Rydzynie	7 500 000	Budżet Gminy Rydzyna, WRPO 2014+ Leszczyński Obszar Strategicznej Interwencji
2.	Zagospodarowanie działki nr 323 w Rydzynie	200 000	Budżet Gminy Rydzyna, Budżet Wielkopolskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Budżet Województwa Wielkopolskiego, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
3.	Przebudowa mostu na Rowie Polskim	500 000	Budżet Gminy Rydzyna, Budżet Wielkopolskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Budżet Województwa Wielkopolskiego
4.	Wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie Gminy Rydzyna	100 000	Budżet Gminy Rydzyna, Budżet Województwa Wielkopolskiego
5.	Ochrona, zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego i historycznego Województwa Wielkopolskiego poprzez renowację XVII wiecznego Zamku SIMP w Rydzynie i wprowadzenie innowacyjnych form uczestnictwa w kulturze	2 753 849,41	Środki własne Zarządu Głównego SIMP, WRPO 2014+ (poddziałanie 4.4.1)
6.	Rewitalizacja z rozbudową dawnego Folwarku w Kłodzie na Centrum Integracji Społecznej	40 000 000 (netto)	środki własne przedsiębiorstw, WRPO 2014+
7.	Dzień Wiatraka	60 000	Środki własne Gminy
8.	Polepszenie warunków kształcenia dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych przez modernizację obiektów dydaktycznych i internatu w SOSW w Rydzynie	288 100	Budżet Powiatu Leszczyńskiego
9.	Wykonanie i montaż monitoringu wizyjnego w budynkach Oficyny Wschodniej i Zachodniej, część terenu działki nr 251/12 (forum szkolne, plac zabaw, hipoterapia, boisko szkolne wraz z bieżnią)	200 000	Budżet Powiatu Leszczyńskiego

LP	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Szacunkowa wartość [zł] (brutto)	Potencjalne źródła finansowania
10.	Termomodernizacja Obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. F. Ratajczaka w Rydzynie – wymiana CO w Oficynie Wschodniej i zachodniej i jej usprawnienie	105 000	Budżet Powiatu Leszczyńskiego
11.	Termomodernizacja Obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. F. Ratajczaka w Rydzynie	379 369	Budżet Powiatu Leszczyńskiego
12.	Termomodernizacja Obiektów SOSW im. F. Ratajczaka w Rydzynie - wymiana drzwi zewnętrznych i wewnętrznych w budynkach Oficyny wschodniej i Zachodniej	810 831	Budżet Powiatu Leszczyńskiego
13.	Remont i zabezpieczenie zabytkowych oficyn Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Rydzynie	600 000	Budżet Powiatu Leszczyńskiego
14.	Przebudowa wewnętrznej sieci kanalizacji sanitarnej SOSW im. F. Ratajczaka w Rydzynie	400 000	Budżet Powiatu Leszczyńskiego
15.	Mój zawód – mój wybór	590 000	WRPO 2014+ wkład własny Powiatu Leszczyńskiego
16.	Rozwój infrastruktury edukacyjnej Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Fr. Ratajczaka w Rydzynie poprzez przebudowę obiektów kompleksu sportowego	2 850 000	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Budżet Powiatu Leszczyńskiego, Budżet Gminy Rydzyna

W poniższej tabeli przedstawiono szacunkowe koszty poszczególnych bloków tematycznych pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć realizacyjnych. Należy mieć na uwadze, że przypisane do wybranych bloków tematycznych koszty są jedynie szacunkowe i w wielu przypadkach niepełne, ze względu na brak możliwości zebrania dokładnych informacji na etapie opracowywania programu rewitalizacji.

Tabela 10. Szacunkowe koszty poszczególnych bloków tematycznych pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Blok tematyczny	Szacunkowe koszty [zł]
Stworzenie warunków zachęcających rodziny do posiadania potomstwa	5 500 000
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa	b.d.
Ochrona środowiska	7 900 000
Przeciwdziałanie problemom alkoholowym	b.d.
Wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru	b.d.
Rozwój infrastruktury oraz oferty kulturalnej	58 500
Poprawa stanu infrastruktury przestrzenno-funkcjonalnej	2 950 000
Przeciwdziałanie problemom marginalizacji oraz wykluczenia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych	b.d.

5. Zarządzanie GPR

5.1. Opis struktury zarządzania realizacją GPR

Proces wdrażania GPR jest przedsięwzięciem złożonym, wymagającym odpowiedniego przygotowania informacyjnego, stałej komunikacji z otoczeniem oraz wspólnych wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób, w szczególności Zespołu ds. Rewitalizacji oraz Komitetu Rewitalizacji.

Podmioty odpowiedzialne

Proces rewitalizacji podlega operatorowi, którym jest Gmina Rydzyna. Powołany zostanie Zespół ds. Rewitalizacji. Nastąpią zmiany struktury organizacyjnej urzędu gwarantujące zatrzymanie wiedzy w jst, jej zdolność do prowadzenia procesu rewitalizacji i trwałość projektu. Rewitalizacja będzie przypisana do Wiceburmistrza. Wyodrębnione zostanie stanowisko podinspektora ds. rewitalizacji. Zespół odpowiedzialny będzie również za zarządzanie programem rewitalizacji, czyli za jego wdrażanie i monitoring. Ponadto do 3 miesięcy od uchwalenia GPR powołany zostanie Komitet Rewitalizacji, który będzie składać się z przedstawicieli Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna i jego jednostek organizacyjnych oraz innych nieformalnych partnerów procesu rewitalizacji. Komitet ten ma stanowić forum dialogu opiniującego realizację GPR. Z kolei na poziomie poszczególnych zadań, odpowiedzialnymi za rewitalizację – „operatorami projektów” są podmioty wskazane do ich wdrożenia, czyli właściciele infrastruktury podlegającej rewitalizacji lub jednostki odpowiedzialne za daną sferę polityki gminnej.

Przytoczone podmioty w ramach procesu wdrażania i monitorowania GPR pełnić będą, wskazane w tabeli poniżej, funkcje związane z zarządzaniem programem rewitalizacji.

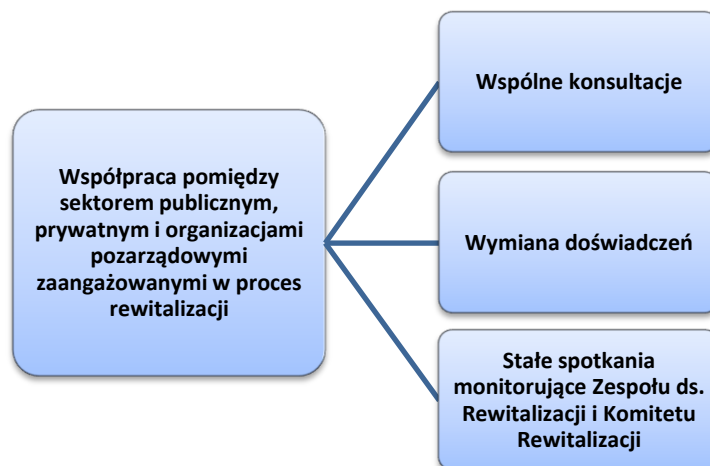
Tabela 11. Funkcje wskazanych podmiotów względem zarządzania GPR

Burmistrz Gminy	Ocena realizacji zadań. Wprowadzanie ewentualnych działań zaradczych. Nadzór nad pracami Zespołu ds. Rewitalizacji.
Zespół ds. Rewitalizacji	Organizowanie zasobów na rzecz realizacji działań zapisanych w GPR. Aktualizowanie zapisów GPR. Stały monitoring działań podejmowanych w ramach realizacji GPR. Analizowanie wyników monitoringu oraz sytuacji na obszarze objętym rewitalizacją. Zbieranie propozycje zmian do GPR. Sporządzanie okresowych sprawozdań z realizacji GPR. Planowanie i zlecanie okresowej oceny i ewaluacji GPR. Monitorowanie możliwości pozyskania dofinansowania na realizację zadań uwzględnionych w GPR.
Podinspektor ds. Rewitalizacji	Umożliwianie szeroko pojętej partycypacji społecznej. Prowadzenie konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy – w tym organizowanie cyklicznych spotkań z mieszkańcami oraz cyklicznych ankietyzacji. Upowszechnienie założeń GPR wśród mieszkańców Gminy. Wspieranie partnerów w poszukiwaniu zewnętrznych środków na realizację przedsięwzięć wpisujących się w założenia GPR.

<p>Komitet Rewitalizacji</p>	<p>Upowszechnianie wśród lokalnej społeczności informacji na temat postępów w realizacji założeń GPR. Określanie standardów bieżącego monitorowania wdrażania GPR (wprowadzanie niezbędnych zmian do procedury monitoringu). Rekomendowanie zmian do GPR. Opiniowanie sprawozdań z realizacji GPR. Tworzenie warunków do współpracy i koordynacji działań rewitalizacyjnych. Wdrażanie założeń GPR oraz koordynowanie procesów w podobszarach rewitalizacji. Platforma do wymiany opinii nt. podobszarów rewitalizacji, ich potrzeb i zmian zachodzących na ich terenie. Diagnozowanie zaistniałych problemów w podobszarach. Promowanie założeń i efektów realizacji zadań w ramach podobszarów. Opiniowanie propozycji zmian w ramach podobszarów. Poszukiwanie nowych Partnerów do realizacji istotnych przedsięwzięć. Inicjowanie partnerstwa do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.</p>
<p>Operatorzy projektów</p>	<p>Monitorowanie rezultatów działań/projektów oraz przekazywanie Koordynatorowi ds. monitoringu i oceny programu rewitalizacji informacji o uzyskanych rezultatach. Przekazywanie informacji nt. realizowanych zadań wpisujących się w założenia GPR. Przekazywanie statystyk i danych niezbędnych dla celów monitoringowych programu rewitalizacji.</p>
<p>Koordinator ds. monitoringu i oceny programu rewitalizacji</p>	<p>Zebrać informacje od wszystkich podmiotów, w tym odpowiednich wydziałów Urzędu Miasta i Gminy, na temat stanu zaawansowania realizowanego projektu oraz porównywanie tych danych z założeniami GPR, dotyczącymi harmonogramu, kosztów realizacji i osiągniętych produktów. Podsumowywanie rezultatów osiągniętych w projektach. Sporządzanie raportu o stanie realizacji celów założonych w procesie rewitalizacji.</p>
<p>Administrator ds. budżetu i finansów</p>	<p>Sporządzanie analiz finansowych i budżetowych. Przekazywanie Podinspektorowi ds. Rewitalizacji oraz Burmistrzowi Gminy wyników analiz realizacji zadań.</p>
<p>Partnerzy programu rewitalizacji</p>	<p>Przekazywanie informacji nt. realizowanych zadań wpisujących się w założenia GPR. Przekazywanie statystyk i danych niezbędnych dla celów monitoringowych programu rewitalizacji. Zgłaszanie wniosków dotyczących zmian w GPR. Zgłaszanie propozycji projektów rewitalizacyjnych dotyczących podobszarów. Włączanie się w realizację zadań wpisujących się w GPR. Zgłaszanie Zespołowi ds. Rewitalizacji trudności lub dodatkowych potrzeb związanych z wdrażanymi zadaniami uwzględnionymi w GPR.</p>

System obiegu informacji oraz środków finansowych

Realizacja działań i wdrażanie całościowego programu rewitalizacji opiera się w bardzo dużym stopniu na współpracy wielu podmiotów oraz wymianie informacji pomiędzy nimi, co schematycznie przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 5. Kluczowe elementy systemu obiegu informacji w procesie zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

W system zaangażowany będzie również Burmistrz Gminy oraz Rada Miejska Rydzyny, do których należy będzie podejmowanie ostatecznych decyzji w zakresie ewentualnych modyfikacji GPR (szczegółowy opis przedstawiono w części dotyczącej monitoringu).

Główną rolę w przygotowaniu odpowiednich wniosków aplikacyjnych odegrają pracownicy Urzędu Miasta i Gminy, którzy będą odpowiedzialni za pełen nadzór nad realizacją zadań, których beneficjentem będzie Gmina Rydzyna. GPR otwarty jest jednak na partnerów prywatnych i ich uczestnictwo w programie rewitalizacji, dlatego też już na tym etapie przewiduje się odpowiednie instrumenty, nie tylko w odniesieniu do przedsięwzięć gminnych, ale również prywatnych.

Rysunek 6. Czynniki kontrolne systemu finansowania w procesie zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

Harmonogram rzeczowo-finansowy zarządzania programem rewitalizacji

Poniższa tabela przedstawia harmonogram rzeczowo-finansowy zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna.

Tabela 12. Harmonogram rzeczowo-finansowy zarządzania programem rewitalizacji.

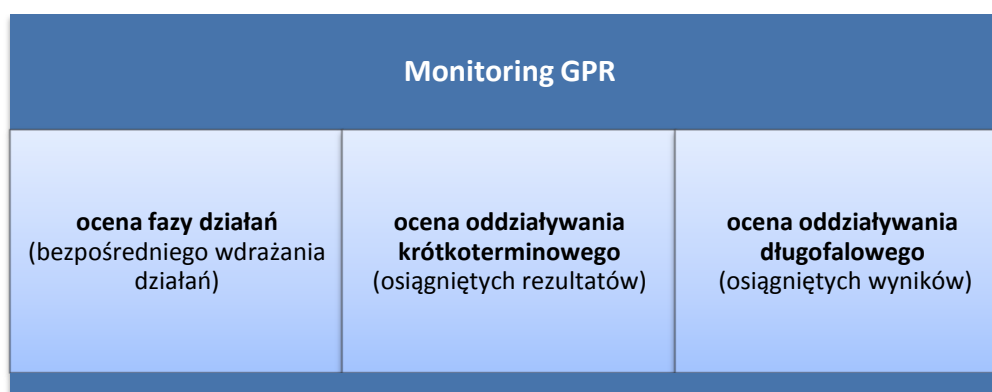
Działanie	Podmiot/osoba odpowiedzialna	Czas realizacji	Koszty zarządzania
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji	Burmistrz Gminy	II kw. 2017	Według Kosztów własnych
Uchwała Rady Gminy o zasadach wyznaczania składu oraz zasadach działania Komitetu Rewitalizacji	Burmistrz Gminy	II-III kw. 2017	Według Kosztów własnych
Konsultacje społeczne dotyczące Uchwały Rady Gminy o zasadach wyznaczania składu oraz zasadach działania Komitetu Rewitalizacji	Burmistrz Gminy	II-III kw. 2017	Według Kosztów własnych
Powołanie Komitetu Rewitalizacji dla Gminnego Programu Rewitalizacji	Burmistrz Gminy	II kw. 2017	Według Kosztów własnych
Spotkania Komitetu Rewitalizacji zwoływane celem prac nad przygotowaniem, prowadzeniem i oceną Gminnego Programu Rewitalizacji	Komitety Rewitalizacji	2017-2024	Według Kosztów własnych
Spotkania Komitetu Rewitalizacji zwoływane celem monitoringu i ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji	Burmistrz Gminy	2019-2024	Według Kosztów własnych

5.2. System monitorowania i oceny

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna jest dokumentem obejmującym długi okres czasowy, w ciągu którego, ze względu m.in. na czynniki zewnętrzne, założenia GPR oraz sposób ich realizacji może ulegać zmianom. W celu kontrolowania tych zmian i nadania im odpowiedniego kierunku służyć będzie system monitoringu programu rewitalizacji, na który składać się będą 2 poziomy:

1. Monitoring poszczególnych działań/projektów.
2. Monitoring GPR.

Dla ukazania stopnia realizacji oraz wyników długofalowych, założono ciągły monitoring, obrazujący trafność przeprowadzonego planowania. W celu dokonania oceny zachodzących zmian wyróżniono 3 płaszczyzny monitorowania, które pozwolą na przedstawienie zarówno krótkookresowych, materialnych, jak i długookresowych rezultatów, przekładających się na jakość życia w Gminie Rydzyna. Zgodnie z opisanymi wcześniej założeniami monitoring ten odbywać będzie się w trzech płaszczyznach:

Rysunek 7. Płaszczyzny monitoringu GPR

Ocena fazy działań

Dotyczy poszczególnych projektów i działań, dla których każdorazowo dobierane będą odpowiednie wskaźniki monitorowania postępu ich realizacji.

Ocena oddziaływania krótkoterminowego

Odnosi się do osiągniętych rezultatów w wyniku realizacji sumy projektów i działań na danym terenie. W tym celu wykorzystane będą wskaźniki przedstawione w dalszej części niniejszego podrozdziału.

Ocena oddziaływania długofalowego

Ma na celu pokazanie zmian, jakie nastąpiły dzięki realizacji wszystkich działań i projektów zaplanowanych w ramach GPR. Ze względu na charakter GPR, który ma wymiar głównie społeczny, opinia interesariuszy o efektach rewitalizacji powinna mieć zasadnicze znaczenie w ocenie całego programu rewitalizacji. Ze względu na trudności związane ze zmierzaniem wskaźników odnoszących się do jakości, np. oferowanych usług, najlepszym sposobem ich pomiaru będą cyklicznie przeprowadzane ankietyzacje wśród mieszkańców Gminy. Zawartość ankiety powinna być opracowywana przez Zespół ds. rewitalizacji wraz z Komitetem Rewitalizacyjnym w stałych odstępach czasu, np. raz w roku.

Wskaźniki monitorowania

W poniższej tabeli przedstawiono zestaw wskaźników odnoszący się w znacznej mierze do oceny rezultatów GPR w stosunku do przyjętych celów.

Tabela 13. Zestaw wskaźników monitoringu realizacji celów GPR

Cele szczegółowe GPR	Wskaźniki monitorujące	Źródło	Oczekiwana zmiana (trend)
Sfera społeczna			
Przeciwdziałanie problemom marginalizacji i wykluczenia społecznego.	Liczba osób, którym przyznano świadczenia z uwagi na bezrobocie w przeliczeniu na 100 osób	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie	Spadek
	Liczba osób, którym przyznano świadczenia z uwagi na ubóstwo w przeliczeniu na 100 osób	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie	Spadek
	Liczba zorganizowanych szkoleń podnoszących lub zmieniających kwalifikacje zawodowe	Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie	Wzrost
Rozwijanie i utrwalenie więzi międzypokoleniowych.	Liczba organizowanych wydarzeń społecznych, kulturowych, sportowo – rekreacyjnych w przeliczeniu na 100 osób	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Liczba instytucji społecznych w przeliczeniu na 100 osób	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost

Cele szczegółowe GPR	Wskaźniki monitorujące	Źródło	Oczekiwana zmiana (trend)
Stworzenie warunków przyciągających turystów do Gminy i zachęcających do promowania dziedzictwa kulturowego Rydzyny.	Liczba organizowanych wydarzeń społecznych, kulturowych, sportowo – rekreacyjnych w przeliczeniu na 100 osób	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
Zwiększenie dostępności społecznej do zasobów kulturowych.	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych w przeliczeniu na 100 osób	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
Podwyższenie poziomu jakości kształcenia.	Wyniki egzaminów w szkołach podstawowych	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Liczba uczniów uczestnicząca w warsztatach podnoszących kwalifikację i umiejętności	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
Stworzenie warunków zachęcających rodziny do posiadania potomstwa.	Liczba urodzeń	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Stosunek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
Zwiększenie aktywności mieszkańców oraz możliwość aktywnego zagospodarowania wolnego czasu.	Liczba zorganizowanych wydarzeń społecznych, kulturowych, sportowo – rekreacyjnych w przeliczeniu na 100 osób	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 osób	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
Sfera gospodarcza			
Wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru.	Ilość działań zachęcających mieszkańców do prowadzenia działalności gospodarczej	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Ilość nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw na 100 osób	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Ilość podmiotów gospodarczych na 100 osób	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
Utworzenie nowych miejsc pracy	Liczba wakatów	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
Strefa przestrzenno – funkcjonalna			
Dostosowanie infrastruktury w budynkach użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami.	Liczba nowopowstałych lub wyremontowanych obiektów infrastruktury dostosowanych dla osób z niepełnosprawnościami	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
Rozwój infrastruktury społecznej z uwzględnieniem różnych grup wiekowych.	Liczba nowopowstałych lub wyremontowanych obiektów infrastruktury opiekuńczo – edukacyjnej	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Liczba instytucji społecznych w przeliczeniu na 100 osób	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost

Cele szczegółowe GPR	Wskaźniki monitorujące	Źródło	Oczekiwana zmiana (trend)
Zagospodarowanie przestrzenni publicznej.	Liczba instytucji społecznych (lub o przeznaczeniu publicznym, w tym obiekty sportowo – rekreacyjne, kulturowe i inne) w przeliczeniu na 100 osób	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
Sfera środowiskowa			
Poprawa jakości środowiska naturalnego.	Ilość zlikwidowanych kotłów i palenisk węglowych w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Liczba zainstalowanych instalacji OZE	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (np. rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10)	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu	Spadek
Sfera techniczna			
Poprawa efektywności funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań energooszczędnych	Ilość budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Ilość wymienionych oprav na energooszczędne	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
Poprawa wydajności energetycznej i stanu technicznego obiektów i dróg.	Długość nowych i zmodernizowanych dróg [km]	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Ilość nowo zainstalowanych obiektów oświetlenia ulicznego	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Ilość budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Ilość budynków użyteczności publicznej, w których zastosowano OZE	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost
	Ilość zrewitalizowanych obiektów	Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie	Wzrost

Powiązanie monitoringu działań i monitoringu programu rewitalizacji

Monitoring projektów prowadzony będzie na bieżąco głównie przez podmiot odpowiedzialny za jego realizację, a okresowo (raz na pół roku) także przez Koordynatora programu rewitalizacji, wchodzącego w skład Zespołu ds. rewitalizacji. Zadaniem Koordynatora będzie zebranie informacji od wszystkich podmiotów realizujących projekty i działania (w tym wydziałów UMiG Rydzyna) na temat stanu zaawansowania realizowanego projektu oraz porównanie tych danych z założeniami GPR dotyczącymi harmonogramu, kosztów realizacji i osiągniętych produktów. Istotne będzie tu terminowe wypełnienie zadań określonych harmonogramem wdrożenia GPR, przy czym równolegle oceniane będą harmonogramy poszczególnych przedsięwzięć.

Na bieżąco porównywane będą założenia finansowe projektów z faktycznie ponoszonymi nakładami. Koordynator będzie odpowiedzialny za sporządzanie analiz tak, aby zapobiec pojawieniu się

problemów z utrzymaniem płynności finansowej, zarówno na poziomie projektów, jak i całego GPR. Koordynator prześle Wiceburmistrzowi Miasta i Gminy Rydzyna wyniki analizy realizacji zadań do odpowiedniej oceny i wprowadzenia ewentualnych działań zaradczych.

Po zakończeniu realizacji projektu (w czasie przewidzianym na osiągnięcie jego rezultatów, nie później niż 2 lata od realizacji) podmioty odpowiedzialne za projekty prześlą Koordynatorowi informację o uzyskanych rezultatach w formie sprawozdania. Będzie ono zawierać m.in. wykaz osiągniętych wskaźników produktu oraz ostatecznie poniesione nakłady. Na tej podstawie Koordynator dokona podsumowania rezultatów osiągniętych w projektach danej sfery.

Raz na dwa lata Koordynator sporządzi raport o stanie realizacji celów założonych w procesie rewitalizacji. Raport zawierać będzie porównanie osiąganych wartości ze stanem wyjściowym GPR, obserwując jednocześnie trendy i natężenie zmian. Raport będzie co dwa lata przedstawiany na forum Komitetu Rewitalizacji.

Monitoring finansowo – czasowy powinien obejmować skutki wdrożenia projektów i ich wpływ na budżet, a zwłaszcza płynność finansową Gminy.

5.3. Aktualizacja GPR

W przypadku stwierdzenia, że GPR wymaga zmiany, Burmistrz Gminy Rydzyna występuje do Rady Gminy z prośbą o jego zmianę. Do wniosku załączona zostaje ww. opinia. Zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji następuje w trybie, w jakim on jest uchwalany, tj.:

1. Przeprowadzenie konsultacji społecznych proponowanych zmian w Gminnym Programie Rewitalizacji.
2. Złożenie przez Burmistrza Gminy wniosku do Rady Gminy o zmiany w GPR z opisem zmian i uzasadnieniem.
3. Podjęcie uchwały Rady Gminy o przystąpieniu do sporządzenia aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.
4. Dokonanie aktualizacji dokumentu.
5. Konsultacje społeczne projektu zaktualizowanego Gminnego Programu Rewitalizacji.
6. Wystąpienie Burmistrza Gminy o zaopiniowanie projektu zaktualizowanego Gminnego Programu Rewitalizacji do zarządu powiatu i województwa, wojewody, organów wojskowych, komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej, państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego, gminnej komisji urbanistyczno-architektonicznej, operatorów sieci uzbrojenia terenu oraz Komitetu Rewitalizacji. Zmiana GPR nie wymaga uzyskania wspomnianych tu opinii, ani przeprowadzenia konsultacji społecznych, jeżeli nie dotyczy ona listy planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami. Nie wymaga ponadto zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji.
7. Wprowadzenie zmian w aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, pochodzących z konsultacji społecznych i uzyskanych opinii.
8. Przedłożenie Radzie Gminy przez Burmistrza projektu zaktualizowanego Gminnego Programu Rewitalizacji.

Istnieje również możliwość wprowadzenia zmian do GPR z uwagi na zgłoszenia przez interesariuszy zewnętrznych przedsięwzięć, które planują realizować, a które mogą przyczynić się do rozwiązania

problemów na obszarze zdegradowanym oraz do podniesienia jakości życia mieszkańców. W tym celu opracowany został specjalny formularz, który udostępniany jest przez Urząd Miasta i Gminy w Rydzynie. Wszystkie zgłaszane przedsięwzięcia zostaną zgromadzone oraz ocenione przez Zespół ds. Rewitalizacji pod kątem możliwości ujęcia ich w dokumencie. Zgłoszone przedsięwzięcia zostaną zweryfikowane pod kątem zgodności z celami rewitalizacji, możliwości ich wpływu na eliminację lub ograniczenie zjawisk negatywnych, zdiagnozowanych na zdegradowanych obszarach oraz ich wykonalności. Jeżeli zgłoszone przedsięwzięcia spełnią w najszerszym zakresie wszystkie wymagane kryteria, mogą zostać ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji.

5.4. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

5.4.1. O ochronie praw lokatorów

Ustawa wyznacza rozwiązania mające na celu zapewnienie terminowego rozpoczęcia i przeprowadzenia niezbędnych robót budowlanych poprawiających stan komunalnego zasobu mieszkaniowego, z poszanowaniem praw lokatorów. W tym celu zmodyfikowane zostały ogólne zasady dotyczące możliwości czasowego przeniesienia lokatora gminnego zasobu mieszkaniowego, zobowiązując go do opróżnienia tego lokalu na czas realizacji robót budowlanych, wynikających z GPR. W sytuacji, gdy takie przeniesienie jest niezbędne do prowadzenia przedmiotowych robót, Burmistrz zawiadamia o tym lokatora na piśmie, wskazując mu termin opróżnienia lokalu (co najmniej 60 dni) oraz lokal zamienny, spełniający standardy opisane w przepisach chroniących lokatorów (tj. ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego). Po zakończeniu realizacji robót budowlanych lokator co do zasady uprawniony jest do powrotu do zajmowanego pierwotnie lokalu. Następuje to w ramach trwającego stosunku najmu (nie wymaga podpisania kolejnej umowy). Jedynie w określonych w ustawie przypadkach prawo to nie będzie mu przysługiwało – wtedy gdy z uwagi na przebudowę albo zmianę sposobu użytkowania lokal nie nadaje się do dalszego zamieszkania. Powrót do pierwotnego lokalu nie będzie również następował, jeżeli zgody na to nie wyrazi sam lokator. Wówczas Burmistrz zaproponuje lokatorowi podpisanie nowej umowy najmu dotyczącej lokalu, którego standard nie będzie gorszy niż zajmowany pierwotnie. Co więcej, zawarcie takiej umowy może nastąpić jeszcze przed opróżnieniem lokalu, co pozwoli uniknąć podwójnej przeprowadzki (której koszty pokrywa Gmina).

Z rozwiązaniami opisanymi powyżej łączy się szczególny tryb uzyskania rozstrzygnięcia, stanowiącego podstawę do opróżnienia lokalu mieszkalnego w przypadku, gdy jest to niezbędne do przeprowadzenia omówionych już robót budowlanych. W przypadku, gdy lokator nie opuści w terminie lokalu mieszkalnego, Burmistrz występuje do wojewody z wnioskiem o wydanie (w trybie postępowania administracyjnego) nakazu opróżnienia lokalu. Wojewoda wydaje tę decyzję w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku, nadając jej, na wniosek Burmistrza, rygor natychmiastowej wykonalności, w przypadku udowodnienia, że rygoru takiego wymaga interes gospodarczy Gminy. Od decyzji tej, jak od każdego rozstrzygnięcia w postępowaniu administracyjnym, lokatorowi służy odwołanie, zaś jej wykonanie następuje w oparciu o przepisy regulujące postępowanie egzekucyjne w administracji, przy czym ustawa przewiduje termin 30 dni na przeprowadzenie egzekucji. Ponieważ orzeczone w tym trybie opróżnienie lokalu z natury ma charakter czasowy (wyłącznie na czas prowadzenia robót budowlanych), lokatora przenosi się do lokalu zamiennego, zaś po zakończeniu robót budowlanych zachowuje on wszystkie prawa,

wynikające z opisanych we wcześniejszym rozdziale regulacji, przede wszystkim będąc uprawnionym do powrotu do pierwotnie zajmowanego lokalu.

Zapisy GPR oraz zadania przewidziane w nim do realizacji nie wprowadzają konieczności zmiany zapisów w Uchwale nr XIV/124/2016 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 17 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Rydzyna na lata 2016-2020.

5.4.2. Komitet rewitalizacji

Ustawa przewiduje obowiązek powołania organu o funkcji opiniodawczo-doradczej – Komitetu Rewitalizacji. Komitet nie stanowi nowego organu Gminy, lecz podmiot, który nie dysponuje żadnymi uprawnieniami władczymi. Zadaniem Komitetu jest dostarczanie w procesie rewitalizacji opinii i stanowisk, które mają pomóc Gminie w prawidłowym ukształtowaniu jego przebiegu. Na forum Komitetu możliwe jest również prowadzenie dyskusji na temat planowanych rozwiązań, sposobu ich realizacji oraz ewaluacji rewitalizacji. Komitet stanowi organizacyjny łącznik między organami Gminy a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, stanowiąc jeden ze środków zapewnienia partycypacyjnego charakteru rewitalizacji.

Pierwszym etapem na drodze do powołania Komitetu jest określenie przez Radę Miejską, w formie uchwały, zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Podejmując uchwałę, Rada Miejska musi kierować się dwiema wytycznymi: po pierwsze, wziąć pod uwagę funkcję, zadania i uprawnienia Komitetu, po drugie zaś zapewnić wyłanianie członków Komitetu przez przedstawicieli grup interesariuszy. Pierwsza z przesłanek dotyczy zarówno zasad wyznaczania składu Komitetu, jak i zasad jego funkcjonowania. Druga z przesłanek – zapewnienie wyłaniania przez interesariuszy ich przedstawicieli – pozwala na przekazanie grupom interesariuszy inicjatywy w zakresie wskazania kandydatów do Komitetu, co wzmocni partycypacyjny charakter tego ciała.

Obowiązkiem Burmistrza jest wydanie, na podstawie uchwały dotyczącej Komitetu, zarządzenia, w którym powołuje Komitet Rewitalizacji, wskazując konkretnych członków tego Komitetu, zgodnie z wytycznymi zawartymi w uchwale Rady Miejskiej. Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia Burmistrz. Jest on zatem zobowiązany do zapewnienia środków gwarantujących funkcjonowanie Komitetu i wykonywanie jego zadań, takich jak przykładowo miejsce spotkań.

Ustawa zawiera wyłącznie jedną zasadę działania Komitetu. W przypadku, gdy Komitet Rewitalizacji zajmuje stanowisko w drodze głosowania, przedstawiciele Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych, w tym gminnych osób prawnych, nie biorą udziału w głosowaniu, jeżeli dotyczy ono projektów dokumentów, których opracowanie jest zadaniem Burmistrza.

Komitet Rewitalizacji zostanie powołany do 3 miesięcy od dnia podjęcia uchwałą Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna.

5.5. Sposób realizacji GPR w zakresie planowania przestrzennego

5.5.1. Niezbędne zmiany w SUIKZP

Skutkiem uchwalenia GPR jest obowiązek dostosowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy do ustaleń programu rewitalizacji. Postępowanie to ma na celu zmianę studium tak, aby nie występowały między nimi sprzeczności.

GPR nie przewiduje zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rydzyna.

5.5.2. Wskazanie MPZP koniecznych do uchwalenia lub zmiany

Ustawa o rewitalizacji wprowadza szereg zmian w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które dotyczą przede wszystkim narzędzi planistycznych stosowanych w rewitalizacji.

W art. 1 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, do ogólnych zasad planowania i zagospodarowania przestrzennego dodano:

- konieczność zapewnienia udziału społeczeństwa w pracach nad aktami planistycznymi;
- wymóg zachowania jawności i przejrzystości procedur planistycznych;
- konieczność uwzględniania zapotrzebowania ludności na wodę.

Powyższe zmiany podkreślają rosnącą rolę partycypacji społecznej w planowaniu, również w kontekście dokumentów planistycznych, tworzonych na potrzeby rewitalizacji. Uwzględnianie zapotrzebowania na wodę stanowi odpowiedź na wyzwania związane z postępującą zmianą klimatu.

Na obszarze Gminy Rydzyna obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych gruntu: 406/25, 406/33, 409/1, 409/4, 410/2 i 155/16 położonych w miejscowości Rydzyna, w rejonie ulicy Kościuszki i Kurpińskiego (Uchwała Nr XI/92/2011 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 28 września 2011 r.)⁴¹
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Dąbcze – Nowa Wieś – Tworzanice (Uchwała Nr XVI/131/2012 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 27 stycznia 2012 r.)⁴²
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Przybiń – Robczysko – Tworzanice (Uchwała Nr XVI/132/2012 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 27 stycznia 2012 r.)⁴³
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Farma Wiatrowa Rydzyna (Uchwała Nr XVI/133/2012 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 27 stycznia 2012 r.)⁴⁴

⁴¹ http://www.bip2-rydzyna.065.pl/files/1828/011_092_2011.pdf

⁴² http://www.bip2-rydzyna.065.pl/files/1971/016_131_2012.pdf

⁴³ http://www.bip2-rydzyna.065.pl/files/1972/016_132_2012.pdf

⁴⁴ http://www.bip2-rydzyna.065.pl/files/1973/016_133_2012.pdf

- Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie wsi Dąbcze i miasta Rydzyna, w rejonie osiedla „Młyńska Góra” w Rydzynie (Uchwała Nr XX/157/2012 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 30 maja 2012 r.)⁴⁵
 - Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o numerach ewidencyjnych gruntu: 410/1, 411/1, 411/4, 411/3, 673, 674, 5079.17, 414/3, 414/4, 414/2, 415/1, 415/2, 419 (część), 544/1, 544/2, 416/1, 418, 420/1, 420/2, 421/1, 421/2, 422/1, 422/2, 417/2 (część), 423, 5095/10 położonych we wsi Dąbcze (Uchwała NR XXIII/174/2012 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 24 września 2012 r.)⁴⁶
 - Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie wsi Dąbcze i miasta Rydzyna, w rejonie Zbiornika retencyjnego Rydzyna (Uchwała Nr XLII/349/2014 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 25 czerwca 2014 r.)⁴⁷
 - Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębach Tworzanice, Tworzanki oraz Lasotki (Uchwała Nr X/83/2015 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 22 września 2015 r.)⁴⁸
 - Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębie Przybiń (Uchwała Nr XVII/148/2016 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 25 maja 2016 r.)⁴⁹
 - Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębie Tarnowa Łąka (Uchwała Nr XVIII/156/2016 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 29 czerwca 2016 r.)⁵⁰
 - Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie Jabłonna (Uchwała Nr XIX/172/2016 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 7 września 2016 r.)⁵¹
 - Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów wsi Dąbcze, położonych na zachód od ul. Łącznikowej (Uchwała Nr XXV/206/2017 Rady Miejskiej Rydzyny z dnia 23 stycznia 2017 r.)⁵²
1. Poniżej przedstawiono analizę planowanych inwestycji z harmonogramu rzeczowo-finansowego pod kątem koniecznych zmian. Przebudowa mostu na Rowie Polskim – działanie posiada pozwolenie na budowę. W przypadku modernizacji Alei Kasztanowej konieczne jest ustalenie warunków zabudowy. Zadanie jest zgodne ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rydzyna. Ponadto warto podkreślić, iż Aleja jest obszarem stanowiącym Pomnik Historii.
 2. Rewitalizacja z rozbudową dawnego Folwarku w Kłodzie na Centrum Integracji Społecznej – trwa procedura planistyczna, polegająca na przygotowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

⁴⁵ http://www.bip2-rydzyna.065.pl/files/2123/020_157_2012.pdf

⁴⁶ http://www.bip2-rydzyna.065.pl/files/2219/023_174_2012.pdf

⁴⁷ http://www.bip2-rydzyna.065.pl/files/3005/042_349_2014.pdf

⁴⁸ http://www.bip2-rydzyna.065.pl/files/3528/010_083_2015.pdf

⁴⁹ http://www.bip2-rydzyna.065.pl/files/3834/017_148_2016.pdf

⁵⁰ http://www.bip2-rydzyna.065.pl/files/3864/018_156_2016.pdf

⁵¹ http://www.bip2-rydzyna.065.pl/files/3963/019_172_2016.pdf

⁵² http://www.bip2-rydzyna.065.pl/files/4090/025_206_2017.pdf

Pozostałe zaplanowane inwestycje nie powodują zmian w wymienionych powyżej miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego odpowiadającymi obszarom na którym się znajdują.

Przeanalizowano również zadania dodatkowe. Poniżej przedstawiono najważniejsze wnioski z przeprowadzonej diagnozy.

1. Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Rydzynie – I etap - termomodernizacja wraz remontem elewacji oraz toalet - planowana inwestycja posiada decyzję o warunkach zabudowy 21/2015 polegająca na przebudowie i rozbudowie budynku szkoły na działkach o nr ewid.: 496, 497, 498, 499 oraz 500, obręb Rydzyna, gmina Rydzyna.
2. Rewitalizacja starego miasta wraz z biblioteką i zbozem poewangelickim – brak MPZP, konieczność uzyskania decyzji o warunkach zabudowy w zależności od rodzaju inwestycji.
3. Zagospodarowanie terenu zielonego przy ulicy Łopuszańskiego w Rydzynie (były teren powyrobowiskowy stanowi zielony pas pomiędzy ulicami Łopuszańskiego, Pompeo Feriarriego oraz Czarneckiego. Prace polegałyby na zagospodarowaniu przestrzeni pod kontem możliwości spędzania wolnego czasu.) – część terenu znajduje się w Planie pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z możliwością lokalizacji usług nieuciążliwych. Część obszaru wymaga podjęcia decyzji o warunkach zabudowy (w zależności od tego na czym miałyby polegać zagospodarowanie przestrzeni).
4. Przebudowa drogi gminnej „na zapłociu” w Kłodzie (projekt zakłada przebudowę drogi wraz z kanalizacją deszczową oraz budowę chodników i miejsc parkingowych) – konieczność ustalenia decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.
5. Przebudowa drogi gminnej w kierunku boiska sportowego w Rydzynie (Projekt zakłada przebudowę drogi wraz z kanalizacją deszczową. Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na wzrost atrakcyjności i potencjału rozwojowego gminy - konieczność ustalenia decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

5.6. Wskazanie czy na obszarach rewitalizacji ma zostać uchwalona SSR

Ustanowienie w drodze uchwały Specjalnej Strefy Rewitalizacji możliwe jest wyłącznie w przypadku uchwalenia przez Radę Miejską Gminnego Programu Rewitalizacji, który przewiduje ustanowienie takiej Strefy. W takim przypadku Wójt zwraca się do Rady Miejska z wnioskiem o podjęcie uchwały, wskazując obszar rewitalizacji lub wybrany podobszar, dla którego ma być ona uchwalona. We wniosku należy ponadto określić:

- czy zastosowane mają być rozwiązania przewidziane w art. 25 ustawy (tj. zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy),
- szczegółowe rozwiązania dotyczące zasad udzielania dotacji, o których mowa w art. 35 ust. 2 ustawy.

Uchwała w przedmiocie ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, jako akt prawa miejscowego, podlega regulacjom dotyczącym ogłaszania aktów normatywnych. Uchwała ta przyjmowana jest dla całości obszaru rewitalizacji, którego wyznaczenie nastąpiło wcześniej na mocy odrębnej uchwały Rady Miejskiej lub dla całego podobszaru rewitalizacji. Czasowy zakres obowiązywania Specjalnej Strefy Rewitalizacji ustalono w ustawie o rewitalizacji na 10 lat. Termin ten należy liczyć od dnia wejścia w życie uchwały ustanawiającej Strefę.

GPR nie przewiduje przyjęcia Specjalnej Strefy Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji.

6. Partycypacja społeczna

6.1. Zakres partycypacji społecznej

Rewitalizacja jest procesem prowadzonym przez jego interesariuszy, tj. w szczególności mieszkańców obszaru zdegradowanego, właścicieli nieruchomości, lokalnych przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, organy władzy publicznej, potencjalnych inwestorów itp.

W związku z powyższym, kluczową rolę w procesie rewitalizacji odgrywa właściwie zaprojektowany proces partycypacji. W niniejszym rozdziale przedstawiono podstawowe zagadnienia dotyczące pojęcia partycypacji, korzyści jakie ona daje, stosowanych powszechnie modeli partycypacji publicznych, a także opisano szczegółowo zastosowane działania partycypacyjne, służące jak najlepszemu przeprowadzeniu procesu rewitalizacji w Gminie Rydzyna.

Partycypacja – ujęcie teoretyczne

Pojęcie partycypacji można zdefiniować jako mniej lub bardziej bezpośrednie uczestnictwo obywateli w życiu społecznym, publicznym i politycznym. W zależności od rodzaju uczestnictwa wyróżnia się trzy główne rodzaje partycypacji:

- społeczną,
- publiczną,
- indywidualną.

Partycypacja społeczna polega głównie na podejmowaniu działań jednostek na rzecz społeczności, w której żyją, lub do której przynależą. Szczególnie chodzi tu o aktywną działalność osób w organizacjach pozarządowych, lokalnych grupach lub poprzez wolontariat.

Drugim rodzajem partycypacji jest partycypacja publiczna, która polega na angażowaniu się jednostek w działania instytucji władzy państwowej oraz podległym im organizacjom sektora publicznego. Partycypacja publiczna obejmuje cztery kategorie uczestnictwa obywateli w życiu wspólnot politycznych: aktywność publiczną, angażowanie obywateli, partycypację wyborczą i partycypację obowiązkową, np. poprzez konieczność płacenia podatków.

Trzeci typ partycypacji to partycypacja indywidualna, polegająca na podejmowaniu codziennych wyborów przez jednostkę i przez to wyrażanie jej własnych oczekiwań co do rodzaju społeczeństwa, w którym chce żyć. Ten rodzaj partycypacji może objawiać się poprzez stosowanie zasad odpowiedzialnej konsumpcji, ofiarowanie datków pieniężnych na rzecz organizacji charytatywnych etc.

Biorąc pod uwagę powyższe definicje, w przypadku aktywnego uczestnictwa mieszkańców w procesie tworzenia programu rewitalizacji, należy mówić o partycypacji publicznej, natomiast w kwestii wdrażania programu w życie mogą odgrywać rolę także pozostałe formy partycypacji.

Partycypacja publiczna – korzyści

Zapewnienie możliwości udziału różnych grup interesariuszy danej społeczności przynosi wiele korzyści. Dla zwykłych obywateli uczestnictwo w procesie partycypacji oznacza, że ich potrzeby i interesy efektywniej przebijają się do świadomości władz oraz zostaną uwzględnione przy

podejmowaniu decyzji. Przyjmuje się założenie, że obywatele to „lokalni eksperci”, dysponujący szczegółową wiedzą na temat konkretnych problemów w swoim otoczeniu, a nierzadko posiadający również sprecyzowane pomysły na to, jak je rozwiązać. Łączenie wiedzy i perspektyw różnych osób oraz stron w trakcie procesu planowania prowadzi zwykle do sformułowania propozycji kreatywnych rozwiązań, które są trwałe, ponieważ opierają się na podstawie opinii i doświadczeń stron oraz – przede wszystkim – powstały za zgodą osób, których będą dotyczyły. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że osoby, które brały udział w procesie planowania, będą poczuwać się do wspólnej odpowiedzialności za sprawy publiczne. Budowanie chęci i gotowości do uczestnictwa w dialogu oraz poszukiwania konsensusu poprawia relacje pomiędzy zaangażowanymi stronami. Pojawia się szansa nawiązania osobistych relacji, które ułatwiają przyszłą komunikację. Wszyscy mogą uzupełniać luki w wiedzy, poznając argumenty i punkty widzenia innych uczestników. Uczestnicy wyrabiają umiejętności negocjacyjne, które przydadzą im się w przyszłości. Każdy uczestnik może być wysłuchany i uzyskać zrozumienie innych stron bez względu na to, czy jest osobą odpowiedzialną za podejmowanie decyzji, zwykłym obywatelem, czy kimś innym. Zatem partycypacja przynosi pożytek lokalnej demokracji i sprawia, że proces wdrażania wspólnie podejmowanych decyzji przebiega szybciej, sprawniej i efektywniej.

Modele partycypacji

Już w definicji rewitalizacji zastrzeżono, że stanowi ona proces prowadzony przez interesariuszy. W dalszej części przepisów ogólnych ustawy doprecyzowano, że rewitalizację realizuje się z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy na każdym etapie, w definicji zastrzegając, że ten aktywny udział stanowi istotę partycypacji społecznej. Przepis art. 5 ustawy wprowadza ponadto ogólną charakterystykę partycypacyjnego przygotowania, prowadzenia i oceny procesu rewitalizacji, wskazując na szczególne formy zapewnienia partycypacji. Zgodnie z tą regulacją, ma ona polegać na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
- prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach oraz zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, a także o przebiegu tego procesu,
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji,
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji.

6.2. Model włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

6.2.1. Na etapie przygotowania oraz wdrażania

Pierwszy etap włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji Gminy polegał na właściwym zidentyfikowaniu odbiorców GPR z terenu Gminy Rydzyna i wypracowaniu metod dotarcia do każdej z grup odbiorców.

Głównymi interesariuszami w procesie rewitalizacji Gminy Rydzyna są:

- mieszkańcy,
- przedsiębiorcy/pracodawcy,
- organizacje pozarządowe (NGO),
- eksperci,
- administracja samorządowa,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- instytucje oświatowe,
- Kościoły/Związki wyznaniowe,
- Spółdzielnie mieszkaniowe/Wspólnoty mieszkaniowe/Zarządcy nieruchomości.

Podczas prac nad GPR uwzględniono zasady współpracy i partnerstwa w odniesieniu do interesariuszy z obszaru gminy. Metodyka opracowania dokumentu opiera się na zasadzie planowania otwartego z udziałem podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji oraz z udziałem potencjalnych odbiorców GPR. Założenie to wynika z faktu, iż warunkiem zbudowania dokumentu planistycznego, mającego szansę powodzenia jego realizacji, jest uspołecznienie procesu prac nad nim. Polega to przede wszystkim na zaangażowaniu interesariuszy w proces opracowywania GPR w sposób interaktywny i wypracowaniu form społecznego współdziałania w zakresie programowania kierunków działań rewitalizacyjnych oraz określenia sposobów ich realizacji.

Jednocześnie, aktywny udział przedstawicieli Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna w pracach nad przygotowaniem GPR, pozwolił na spełnienie istotnego, z punktu widzenia planowania strategicznego, kryterium zgody i reprezentacji społecznej. Pozwala to mieć nadzieję, że poprzez aktywny udział w pracach nad przygotowaniem dokumentu, społeczność lokalna jest silniej umotywowana do jego wdrożenia oraz osiągnięcia oczekiwanych rezultatów.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Informacje zebrane od interesariuszy rewitalizacji podczas etapu przygotowawczego wykorzystano do wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Rydzyna.

Zorganizowane zostało otwarte spotkanie informacyjno-konsultacyjne dla przedstawicieli jst i lokalnych grup w celu przedstawienia idei rewitalizacji i procesu delimitacji.

Ponadto, na podstawie art. 11 ust. 3, w związku z art. 6 ustawy o rewitalizacji, przeprowadzone zostały konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Rydzyna. Konsultacje przeprowadzone zostały w terminie od 12 stycznia 2017 r. do 10 lutego 2017 r. (włącznie) w formie: zbieranie uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza oraz zbierania uwag ustnych w godzinach pracy Urzędu.

W toku konsultacji zostało zorganizowane jedno spotkanie, dnia 24 stycznia 2017 r. W trakcie spotkania omówiono teoretyczno – prawne kwestie związane z rewitalizacją oraz wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, jak również zaprezentowano wyniki przedstawione w dokumencie „Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Rydzyna”, stanowiącego załącznik do konsultowanego projektu uchwały. Druga część

spotkania przybrała formę warsztatowo – dyskusyjną, której celem wysłuchanie potrzeb oraz sugestii i opinii mieszkańców oraz prowadzenie dyskusji.

Dodatkowo, w czasie konsultacji społecznych, przeprowadzono badanie ankietowe za pomocą ankiet online oraz w formie papierowej, którego celem było poznanie opinii wszystkich grupy interesariuszy na temat aktualnych potrzeb w zakresie rewitalizacji problemowych obszarów Gminy oraz oczekiwanych działań, mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze. Ankieta miała charakter jednorazowy i poza wyżej wymienionymi etapami badania nie wystąpiły inne formy ankietyzacji. W celu ułatwienia analizy danych ankietowych, wyniki ankiet papierowych zostały dodane do ankiet badania online.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym większość mieszkańców Gminy oceniło sytuację społeczno-gospodarczą jako dobrą. Pomimo pozytywnej oceny, mieszkańcy zauważają istniejące problemy i ograniczenia. Jako największy problem społeczny wskazanego obszaru najczęściej wymieniano wysoki odsetek osób uzależnionych od pomocy społecznej oraz niewystarczającą liczbę działań sprzyjających nawiązywaniu więzi społecznych i integrujących lokalną społeczność, szczególnie z zakresu kultury, sportu i rekreacji. Natomiast jako największy problem gospodarczy wskazanego obszaru najczęściej wymieniano zbyt małą ilość nowych miejsc pracy, a także niskie wsparcie rozwoju mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Jako największy problem przestrzenno – funkcjonalny i środowiskowy wskazanego obszaru najczęściej wymieniano niski stan zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznej oraz pogarszający się stan techniczny zabudowań, co wpływa na estetykę terenu.

Ankietowani wskazali również propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych dla wskazanego obszaru, np.:

- budowa placów zabaw dla dzieci, siłowni na świeżym powietrzu, boisk,
- poprawa stanu technicznego kamienic,
- wymiana i zagęszczenie oświetlenia ulicznego,
- przebudowa i remonty dróg,
- odnowienie budynków w centrum Rydzyny, stworzenie na Rynku i w okolicy miejsc dla turystów,
- remont zboru poewangelickiego z przeznaczeniem na teatr, koncerty,
- budowa ścieżek rowerowych,
- rozbudowa infrastruktury, uporządkowanie tematu planu zagospodarowania przestrzennego,
- wymiana źródeł ciepła na niskoemisyjne.

Aż 81% badanych stwierdziło, iż obszar rewitalizacji powinien zawierać przede wszystkim zróżnicowaną infrastrukturę, zachęcającą do korzystania przez wszystkich mieszkańców.

Projekt GPR

Na etapie programowania przeprowadzone zostały 2 spotkania warsztatowe z ekspertem ds. rewitalizacji dla przedstawicieli jst i interesariuszy. Celem warsztatów było wypracowanie, w oparciu o przeprowadzoną diagnozę, propozycji działań rewitalizacyjnych. Warsztaty odbyły się w marcu (6 marca oraz 21 marca 2017 r.). W ramach pierwszego ze spotkań odbył się również spacer studyjny po obszarze 1 przeznaczonym do rewitalizacji. Spotkania warsztatowe pozwoliły na opracowanie

propozycji działań rewitalizacyjnych, ale również na określenie mocnych i słabych stron Gminy oraz określenie potencjału rozwoju dla obszarów wyznaczonych do rewitalizacji.

Konsultacją społeczną poddany będzie również projekt niniejszego dokumentu. W ramach konsultacji zbierane będą uwagi w formie tradycyjnej oraz elektronicznej. Zorganizowane zostanie również spotkanie konsultacyjne poświęcone dyskusji na temat prowadzonego w gminie procesu. Wnioski ze spotkania oraz całego procesu konsultacji zostaną zebrane w odpowiednim raporcie i opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Rydzyna.

6.2.2. Na etapie monitorowania i aktualizacji

Szczegółowe zasady monitorowania oraz aktualizacji zawarto w rozdziale „Zarządzanie GPR”. Niezwykle istotne jest aby interesariuszy rewitalizacji nie pomijać nie tylko w procesie wdrażania GPR, ale również na etapie monitorowania i aktualizacji samego dokumentu.

Jako jednostkę pomocniczą powołany zostanie Zespół ds. Rewitalizacji i to do jego zadań należeć będzie: monitorowanie oraz ocena wdrażania celów rewitalizacji zgodnie z przyjętymi wskaźnikami realizacji. Zasadne jest jednak, aby prowadzone prace oraz przygotowany raport skonsultować z Komitetem Rewitalizacji, który oceni czy zmiany wymagają szerszej konsultacji z mieszkańcami, np. w formie spotkań, wywiadów lub ankiety.

Interesariusze będą mogli uzyskiwać informacje z wykonania poszczególnych przedsięwzięć i celów GPR. Planuje się również włączyć interesariuszy w ocenę prowadzonego procesu rewitalizacji oraz możliwość wnoszenia swoich opinii i pomysłów, np. poprzez ponowne przeprowadzenie ankietyzacji (na etapie tworzenia raportu), która pozwoli na zdiagnozowanie zmiany w sposobie postrzegania Gminy i jej problemów po zrealizowaniu części działań rewitalizacyjnych, a także podczas spotkań.

7. Spis tabel

Tabela 1. Wyniki egzaminu po VI klasie szkoły podstawowej w 2015 r.	26
Tabela 2. Wskaźniki sieci wodociągowej w gminie Rydzyna.....	31
Tabela 3. Wskaźniki sieci gazowej w gminie Rydzyna.	32
Tabela 4. Wskaźniki zasobów mieszkaniowych w gminie Rydzyna.....	32
Tabela 5. Przepisanie roli do obszarów analitycznych.	35
Tabela 6. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru rewitalizacji.....	40
Tabela 7. Cele szczegółowe oraz kierunki działań w poszczególnych sferach rewitalizacji	48
Tabela 8. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Rydzyna	50
Tabela 9. Finansowanie działań ujętych w harmonogramie rzeczowo-finansowym.....	79
Tabela 10. Szacunkowe koszty poszczególnych bloków tematycznych pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	80
Tabela 11. Funkcje wskazanych podmiotów względem zarządzania GPR	81
Tabela 12. Harmonogram rzeczowo-finansowy zarządzania programem rewitalizacji.....	84
Tabela 13. Zestaw wskaźników monitoringu realizacji celów GPR	85

8. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Rydzyna	18
Rysunek 2. Podział Gminy Rydzyna na obszary analityczne.....	35
Rysunek 3. Sumaryczne wyniki przeprowadzonej diagnozy.	38
Rysunek 4. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na tle Gminy Rydzyna	39
Rysunek 5. Kluczowe elementy systemu obiegu informacji w procesie zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji.....	83
Rysunek 6. Czynniki kontrolne systemu finansowania w procesie zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji.....	83
Rysunek 7. Płaszczyzny monitoringu GPR	84

9. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności gminy Rydzyna w latach 2012-2015 wg faktycznego miejsca zamieszkania.	19
Wykres 2. Ruch naturalny ludności w gminie Rydzyna w latach 2010-2015.	20
Wykres 3. Liczba zameldowań i wymeldowań wraz z kierunkiem przemieszczeń w gminie Rydzyna w latach 2010-2015.....	20
Wykres 4. Struktura ludności gminy Rydzyna wg poszczególnych grup wiekowych w roku 2012 i 2015.	21
Wykres 5. Ludność gminy Rydzyna wg ekonomicznych grup wieku w latach 2010-2015.	22
Wykres 6. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2015.	22
Wykres 7. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Rydzyna.	23
Wykres 8. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Rydzyna w podziale na płeć w latach 2010-2015.....	23
Wykres 9. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w latach 2010-2015.....	24
Wykres 10. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat w gminie Rydzyna.	25
Wykres 11. Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w gminie Rydzyna w latach 2010-2015.	25
Wykres 12 Podmioty prowadzące działalność gospodarczą w sektorze prywatnym w gminie Rydzyna wg Sekcji PKD 2007, stan na rok 2015.....	27
Wykres 13. Przeciętna powierzchnia mieszkania na osobę w gminie Rydzyna.	32
Wykres 14. Mieszkania w gminie Rydzyna na 1 000 mieszkańców w latach 2010-2015.....	33